

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**SAHTE BENLİK ALGISININ EVLİLİKTE SUÇU AFFETME
ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Rüya MEYDANCI

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ali Kemal ERDEMOĞLU

İSTANBUL, 2017

TEZ TANITIM FORMU

- YAZAR ADI SOYADI** : Rüya MEYDANCI
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Sahte Benlik Algısının Evlilikte Suçu Affetme zerine Etkisinin İncelenmesi
- ENSTİTÜ** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : Psikoloji Anabilim Dalı
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : 07/07/2017
- SAYFA SAYISI** : 85
- TEZ DANIŞMANLARI** : Prof. Dr. Ali Kemal ERDEMOĞLU
- DİZİN TERİMLERİ** : Sahte Benlik Algısı, Evlilik, Affetme
- TÜRKÇE ÖZET** : Bu çalışmada sahte benlik algısının evlilikte suçu affetme üzerine etkisi incelenmiştir.
- DAĞITIM LİSTESİ** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne
2. YK Ulusal Tez Merkezine

Rüya MEYDANCI

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**SAHTE BENLİK ALGISININ EVLİLİKTE SUÇU AFFETME
ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Rüya MEYDANCI

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ali Kemal ERDEMOĞLU

İSTANBUL, 2017

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Rüya MEYDANCI

.../.../2017

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Rüya MEYDANCI'nın "Sahte Benlik Algısının Evlilikte Suçu Affetme Üzerine Etkisinin İncelenmesi" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından KLİNİK PSİKOLOJİ bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan _____

Üye _____

Üye _____

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

... / ... / 2017

ÖZET

Giriş: Benlik algısı; kişinin olmak istediği benliği ile dışarıdan kendisini nasıl gördüğü arasındaki farktır. Evlilik; yasalarla belirlenen, iki kişi arasındaki yakın ilişkinin meydana getirdiği birlikteliktir. Affetme ise şikayetlerinden vazgeçme ve kızgınlığı durdurmaktır. Yaptığımız çalışmada ise bahsedilen bu değişkenlerden yola çıkarak sahte benlik algısının evlilikte suçu affetme üzerine etkisi incelenmiştir.

Amaç: Bu araştırmanın amacı, sahte benlik algısının evlilikte suçu affetme üzerine etkisinin incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Dargınlık-Kaçınma ve Bağışlama alt ölçekleri bulunan Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği ile Sahte Benlik ve Sosyal Kaygı alt ölçekleri bulunan Sahte Benlik Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Yararlanılan ölçekler sayesinde elde edilen verilerin, alt hedeflere uygun istatistiksel yöntemlerle analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler bilgisayara sayısal ifade olarak kaydedilerek SPSS-18 programıyla istatistiksel sonuçlara çevrilmiştir. Veriler analizlerden önce normal dağılım açısından araştırılmıştır. Katılım gösteren grubun bağımlı değişken Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği seviyeleri Shapiro-Wilk testinin de, diğer bağımlı değişken olan Sahte Benlik Ölçeği seviyelerinin Shapiro-Wilk testinin de normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Anlamlılık seviyeleri analiz sonuçlarında, en az $p < 0.05$ olarak düşünülmüştür. Ulaşılan sonuçlara göre, SPSS programının hesapladığı değer 0.05'den küçükse anlamlı, 0.05'den büyükse anlamsız olarak ele alınmıştır. Kruskal Wallis analizi ile ikiden fazla bağımsız değişkenler arasındaki farkın anlamlılığı, Mann Whitney-U Testi ile iki değişken arasındaki ortalamalar arasındaki farkın manidarlığı hesaplanmıştır. Spearman korelasyon ile araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkisi incelenmiştir. Şu kriterlere göre bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon ilişkileri incelenmiştir; R İlişki; 0.00-0.25 Çok Zayıf, 0.26-0.49 Zayıf, 0.50-0.69 Orta, 0.70-0.89 Yüksek, 0.90-1.00 Çok Yüksek şeklinde yorumlanmıştır. Regresyon analizi ile de Evlilikte Suçu Affetme ve Sahte Benlik Algısı düzeyleri yordama da ki önem sırası belirlenmiştir.

Bulgular: Araştırma dâhilinde kişisel bilgi formunu ve anket sorularını yanıtlayan 300 kişinin 230'u kadın olan grubun yaş ortalaması 38'dir. Dargınlık-Kaçınma Alt Ölçeği ile Bağışlama Alt Ölçeği puanı arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla Spearman korelasyon amacıyla olumlu yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .207$, $p < .005$). Dargınlık-Kaçınma artarken Bağışlama artmaktadır. Dargınlık-Kaçınma ile Bağışlama arasında doğrusal ve çok zayıf bir ilişki vardır. Dargınlık-

Kaçınma Alt Ölçeği ile Sahte Benlik Alt Ölçeği puanı arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla Spearman korelasyon amacıyla olumlu yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.267$, $p<.005$). Dargınlık-Kaçınma artarken Sahte Benlik artmaktadır. Dargınlık-Kaçınma ile Sahte Benlik arasında zayıf ve doğrusal bir ilişki vardır. Dargınlık-Kaçınma Alt Ölçeği ve Sosyal Kaygı puanı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($r=.043$, $p>.005$). Bağışlama Alt Ölçeği ile Sahte Benlik Alt Ölçeği puanı arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla Spearman korelasyon amacıyla olumlu yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.220$, $p<.005$). Bağışlama artarken Sahte Benlik artmaktadır. Bağışlama ile Sahte Benlik arasında zayıf ve doğrusal bir ilişki vardır. Bağışlama Alt Ölçeği ve Sosyal Kaygı puanı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($r=.061$, $p>.005$). Sahte Benlik Alt Ölçeği ile Sosyal Kaygı Alt Ölçeği puanı arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla Spearman korelasyon amacıyla olumlu yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.162$, $p<.005$). Sahte Benlik artarken Sosyal Kaygı artmaktadır. Sahte Benlik ile Sosyal Kaygı arasında çok zayıf ve doğrusal bir ilişki vardır.

Sonuçlar: Elde edilen veriler sonucunda regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde Sahte Benlik Algısının Evlilikte Suçu Affetme üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Sahte Benliğin, Evlilikte Suçu Affetme üzerinde pozitif yönde bir etkisi olduğu bulunmuştur. Sahte benlik arttıkça evlilikte suçu affetme artıyor. Sosyal kaygının ise evlilikte suçu affetme üzerinde negatif yönde bir etkisi olduğu bulunmuştur. Sosyal kaygı azaldıkça evlilikte suçu affetme azalmaktadır. Sahte benlik ile sosyal kaygı arasında doğrusal ama zayıf bir ilişki vardır; sahte benlik artarken sosyal kaygı da artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sahte Benlik Algısı, Evlilik, Affetme

SUMMARY

Introduction: Self-perception is that difference with how person wants to be and how a person appears. Marriage is relationships between two people and it based on legal. Forgive is giving up compliment and stopping anger. In our study, how false self-perception is effective on forgiveness in marriage which based on mentioned variables.

Aim: Aim of this study is to examine the effect of false self-perception on the forgiveness of crime in marriage.

Method: In this study, Personal Information Form; Forgiveness Scale in Marriage with Subscales of Resentment-Avoidance and Forgiveness; and the False Self-Perception Scale with Subscales of False Self and Social Anxiety were used. Data obtained with measuring instrument analyzed with statistical techniques which appropriate sub-purposes. Data obtained measuring instruments were coded and transferred to SPSS (Statistical Package for Social Sciences-18). Before starting to analysis, it was examined in terms of normal distribution. Groups of participants who joined to study, scale level of forgiveness in marriage (S-W= .986, df= 300, p=.005), other dependent variable was level of false self-perception (S-W= .991, df= 300, p=.042); which was found in abnormal distribution. According to analysis's results, level of significance accepted as $p < 0.05$. Results were analyzed on SPSS program, it was found statistically meaningful if value is smaller than 0.05, and if higher than 0.05 it was not meaningful. Kruskal Wallis analysis was used for more than two independent variable; Mann Whitney-U Test was used for to see difference between two variables averages. Spearman correlation used to test for relationship between dependent and independent variables. Dependent and independent variables' correlation relationships are evaluated with; R; 0.00-0.25 very weak, 0.26-0.49 weak, 0.50-0.69 middle, 0.70-0.89 high, 0.90-1.00 very high. Regression analysis used to identify order of importance for forgiveness in marriage and false self-perception level.

Results: 300 participants replied survey questions within inform concept. 230 women's age average is 38 years old. There is positive relationship between Resentment-Avoidance Subscale and Forgiveness Subscale by spearman correlation ($r=.207$, $p < .005$). When resentment-avoidance increases, forgiving increases too. There is very weak and direct relationship between resentment-avoidance and forgiving. Purpose to measure relationship between Resentment-Avoidance Subscale and False Self-Perception Subscale was found positive

relationship by spearman correlation ($r=.267, p<.005$). When resentment-avoidance increases, false self increases as well. There is weak and direct relationship between resentment-avoidance and false self. There is no meaningful point difference between Resentment-Avoidance Subscale and Social Anxiety ($r=.043, p>.005$). There is meaningful relationship between Forgiveness Subscale and False Self Subscale by goal of spearman correlation ($r=.220, p<.005$). When forgiveness increases, false self increases too. There is weak and direct relationship between forgiveness and false self. There is no meaningful relationship between Forgiveness Subscale and Social Anxiety ($r=.061, p>.005$). There is meaningful positive relationship between false self subscale and social anxiety subscale points by purposed spearman correlation ($r=.162, p<.005$). When false self increases, social anxiety increases as well. There is very weak and direct relationship between false self and social anxiety.

Conclusion: According to findings within significance of the regression coefficients; false self-perception has important effect on forgiveness in marriage when t-test scores examined. False self has positive effect on forgiveness in marriage. When false self increases forgiveness in marriage increase as well. Social anxiety has negative effect on forgiveness in marriage. When social anxiety decreases, forgiveness in marriage decreases too. There is weak and direct relationship between false-self and social anxiety. When false-self increases, social anxiety increase as well.

Key Words False self-perception, Marriage, Forgiving

İÇİNDEKİLER

SAYFA

ÖZET.....	I
SUMMARY	III
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR LİSTESİ	VII
TABLolar LİSTESİ	VIII
EKLER LİSTESİ.....	XII
ÖNSÖZ	XII
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1.1. Araştırmanın Problemi.....	3
1.2. Hipotezler	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Sayıtlar	4
1.6. Sınırlılıklar	4
1.7. Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM	6
KURAMSAL ÇERÇEVE	6
2. 1. BENLİK ALGISI	6
2. 1. 1. Benlik.....	6
2. 1. 2. Benlik Algısı Kavramı	7
2. 1. 3. Psikanalitik Kuram'da Benlik	7
2. 1. 4. Erik Erikson'a Göre Benlik Algısı.....	8
2. 1. 5. Rogers'ın Benlik Kuramı	8
2. 1. 6. Adler'e Göre Benlik Algısı	8
2. 1. 7. Jung'a Göre Benlik Algısı	8
2.1.8. Benlik Algısının Gelişimini Etkileyen Faktörler.....	9
2.1.8.1. Benlik Algısının Gelişiminde Ailenin Etkisi	9
2.1.8.2. Benlik Algısının Gelişiminde Arkadaşlarının Etkisi	9
2.1.8.3. Benlik Algısının Gelişiminde Okul ve Öğretmenlerin Etkisi	10
2.1.8.4. Benlik Algısının Gelişiminde Kitle İletişim Araçlarının Etkisi.....	10
2.1.8.5. Benlik Algısının Gelişiminde Kişilerarası İlişkilerin Etkisi	10

2.1.8.6. Benlik Algısının Gelişiminde Beden İmgesinin Etkileri	11
2.1.9. Kendilik kavramı	11
2.1.10. Kendilik gelişimi	12
2.1.11. Kendilik bozukluğu	13
2.2. EVLİLİK.....	16
2.3. AFFETME	21
2.3.1. Kavramsal Açıdan Affetme.....	21
2.3.2. Affediciliği Etkileyen Faktörler	22
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	27
YÖNTEM	27
3.1. Araştırmanın Modeli	27
3.2. Araştırmanın Örneklemi.....	27
3.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları	27
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	27
3.3.2. Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği	27
3.3.3. Sahte Benlik Algısı Ölçeği.....	28
3.4. Veri Analiz Teknikleri.....	29
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	30
BULGULAR	30
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	56
TARTIŞMA VE YORUM	56
SONUÇLAR	63
ÖNERİLER.....	65
KAYNAKÇA.....	66
EKLER	-
ÖZGEÇMİŞ	-

KISALTMALAR LİSTESİ

A.G.E. : Adı Geçen Eser

SPSS : Statistical Package For Social Sciences

TABLolar LİSTESİ

	SAYFA
Tablo 4.1: Araştırmaya Katılan Kişilerin Çeşitli Değişkenlere İlişkin Dağılımı (n=300).....	30
Tablo 4.2: Evlilikte Suçu Affetme ve Sahte Benlik Algısı Düzeyleri Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Betimsel İstatistikleri.....	31
Tablo 4.3: Evlilikte Suçu Affetme ve Sahte Benlik Algısı Alt Ölçeklerinin Düzeylerinin Arasındaki İlişki.....	32
Tablo 4.4: Evlilikte Suçu Affetme ve Sahte Benlik Algısı Alt Ölçekleri Düzeylerinin Ölçekleri Puanları Arasındaki Etkisinin İncelenmesi.....	33
Tablo 4.5: Araştırmaya Katılanların Cinsiyetlerine göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları.....	33
Tablo 4.6: Araştırmaya Katılan Kişilerin Yaşlarına göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları.....	34
Tablo 4.7: Araştırmaya Katılan Kişilerin Eşlerinin Yaşlarına göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları.....	35
Tablo 4.8: Araştırmaya Katılanların Tanışma Şekillerine göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları.....	36
Tablo 4.9: Araştırmaya Katılan Kişilerin Evlilik Sürelerine göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları.....	37
Tablo 4.10: Araştırmaya Katılan Kişilerin Gelir Durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları.....	38
Tablo 4.11: Araştırmaya Katılan Kişilerin Eğitim Durumlarına göre	

	Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları.....	39
Tablo 4.12:	Araştırmaya Katılan Kişilerin Eşlerin Eğitim Durumlarına göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları.....	40
Tablo 4.13:	Araştırmaya Katılan Kişilerin Meslek Durumlarına göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları.....	42
Tablo 4.14:	Araştırmaya Katılanların Çalışma durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları.....	44
Tablo 4.15:	Araştırmaya Katılan Kişilerin Eşlerinin Meslek Durumlarına göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları.....	45
Tablo 4.16:	Araştırmaya Katılanların Eşlerin Çalışma durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları.....	47
Tablo 4.17:	Araştırmaya Katılan Kişilerin Eşlerinin Tutumlarına göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları.....	48
Tablo 4.18:	Araştırmaya Katılanların Güven Kıırma Durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları.....	49
Tablo 4.19:	Araştırmaya Katılanların Psikolojik-Duygusal Şiddet Görme Durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları.....	50
Tablo 4.20:	Araştırmaya Katılanların Fiziksel Şiddet Görme Durumuna	

	göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları.....	51
Tablo 4.21:	Araştırmaya Katılanların Ekonomik Şiddet Görme Durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları.....	52
Tablo 4.22:	Araştırmaya Katılanların Cinsel Şiddet Görme Durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları.....	54
Tablo 4.23:	Araştırmaya Katılanların Affetmekte Zorlanma Durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları.....	55

EKLER LİSTESİ

EK-A: BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

EK-B: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

EK-C: EVLİLİKTE SUÇU AFFETME ÖLÇEĞİ

EK-D: SAHTE BENLİK ALGISI ÖLÇEĞİ

ÖNSÖZ

Öğrecisi olmaktan şeref duyduğum kıymetli hocam Prof. Dr. Ali Kemal Erdemoğlu'na tez hazırlama sürecimde engin tecrübelerini cömertçe paylaştığı, beni anlayıp güvendiği için, varlığı ve duruşuyla bana yön verdiği, beni cesaretlendirip desteklediği için sonsuz teşekkür ederim.

Bu süreçte bana maddi ve manevi desteğini esirgemeyen sevgili eşim Cezmi Meydancı'ya; varlığı ile hayatıma anlam veren ve bu süreçte istemedenden de olsa onları ihmal etmek zorunda kaldığım zamanlarda bu durumu anlayışla karşılayan canım oğullarım Mert, Mete ve Nazmi Efe'ye sonsuz sevgilerimle teşekkür ederim. Tez sürecinde bana destek olan sevgili kardeşlerim Düriye Tüfekçi ve Nigar Özel'e, ablam Hülya Bildik'e; yeğenlerim Ağah Sağlam, Duygu Sağlam, Berfin Cemre Bildik, Onur Yağız Özel ve Sabri Tüfekçi' ye; enişterim Davut Bildik ve Onur Özel'e; akrabalarım ve dostlarıma en içten sevgilerimle teşekkür ederim.

Motivasyonumu kaybettiğim dönemlerde bana destek olan, bu süreçte beni bir an bile olsun yalnız bırakmayan canım arkadaşım, meslektaşım Berrak Yörük ve Deniz Solak Yılmaz'a verdiği destek için sevgilerimle teşekkür ederim.

Tez konusunu belirlemeye çalıştığım dönemlerde bana önerilerde bulunan sevgili arkadaşlarım Hale Uzun, Yasemin Özkan ve Serap Çetin'e teşekkür ederim.

Artık yorulduğum ve gücümün bittiğini düşündüğüm anlarda deneyimlerini benimle paylaşarak güç veren ve beni motive eden arkadaşım Gülseren Kaya'ya çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitiminde kendisinin öğrencisi olmaktan onur duyduğum, ağzından çıkan her bir kelimeyi aklıma kazıdığım, iyi bir eğitimcinin nasıl olunabileceğini onu örnek alarak pekiştirdiğim; sevgisiyle ve bilgisiyle beni kucaklayıp, bana güvenip inanarak bana destek olan, varlığı ve duruşuyla her daim hayatıma ışık tutacak olan Prof. Dr. Ahmet Ertan Tezcan'a sonsuz sevgi, saygı ve teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Yüksek Lisans eğitim sürecimde engin tecrübelerini ve bilgilerini benimle cömertçe paylaştıkları; bu bilgilerle hem özel hayatıma hem de mesleki hayatıma ışık tutup yön verdikleri için Prof. Dr. Orhan Doğan, Prof. Dr. Mustafa Bilici, Yrd. Doç. Dr. Güzin Sevinçer, Yrd. Doç. Dr. Nilüfer Ülgener, Prof. Dr. Ahmet Akın, Yrd. Doç. Dr. Halis Özerk, Yrd. Doç. Dr. Tayfun Yeşilşerit, Yrd. Doç. Dr. Arda Öztürkcan, Yrd. Doç. Dr. Sinem Tuna, Doç. Dr. Ulaş Başar Gezgin ve Öğr. Gör. Kahraman Güler'e sonsuz sevgi, saygı ve teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Son olarak onların kızları olmaktan onur ve mutluluk duyduğum sevgili Annem MÜZEYYEN TÜFEKÇİ ve bu tezi hazırlarken vefat eden sevgili babam SABRİ TÜFEKÇİ'ye hayatım boyunca bana sağladıkları her türlü imkan ve destek

için; bir an olsun bile yalnız bırakmadıkları ve bana gösterdikleri koşulsuz sevgi ve saygı için önlerinde sevgi ve saygıyla eğilerek teşekkür ederim.

GİRİŞ

Evlilik, birbirinden farklı alaka, arzu ve gereksinimlere sahip iki kişinin, beraber yaşamak, hayatlarını paylaşmak, çocuk sahibi olmak ve büyütme gibi hedeflerle kurdukları bir ilişkiler sistemidir. Evlilik kurumu, karşılıklı bir dayanışma ve toplumsal onaylamayla oluşturulmuş bir sözleşme ve bütün toplumsal yasaklamalar haricinde tutulan cinsel ihtiyaçların karşılıklı olarak doyuma ulaştırıldığı bir kurumdur.¹

Dünyanın her türlü organize kültüründe bulunan bir kurum olan evlilik olgusuna, bir hayat şekli olarak birbirinden çok farklı kültürlerde evrensel seviyede rast gelinmesinin nedeni, evliliğin toplumda çeşitli görevleri yerine getirmesi ile ilgilidir. Bireylerin evlenerek bir araya gelmesiyle aynı zaman ve mekan paylaşılır. Yani, iki bireyden oluşan bir psikolojik sistem kurulur. Evlenerek iki bireyin bir araya gelmesinin temelinde, tarafların fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik yönden birbirlerinin gereksinimlerini karşılayacak bir ortam yaratma isteği bulunmaktadır. Kişilerin psikolojik doğası gereği erkek kadına; kadın erkeğe ihtiyaç duyar.²

Araştırmacıların sağlıklı evlilik etmenlerinin neler olduğu ile ilgili çalışmalarında, mutlu ve sağlıklı evliliklerin göstergesi olabilecek birçok özellik saptanmıştır. Çiftin güçlü bir ilişki içinde bulduklarının bir göstergesi olarak, çiftin arasında derin bir arkadaşlık ilişkisinin varlığı, karşılıklı saygı ve kabul, birbirlerinin arkadaşlıklarından haz duyma ve ortak amaçlılık duygusunun varlığı düşünülebilir.³ Çatışma çözme yolları, çiftler arasındaki duygusal yakınlığın seviyesi ve temel gereksinimlerin giderilmesi seviyesi, sağlıklı evlilik unsurları arasında en çok üzerinde durulan özelliklerdendir. Gerçekleştirilen çalışmalar, sağlıklı ve mutlu evliliklerde çatışma derecesinin düşüklüğüne odaklanmaktadır. Fakat çatışma doğal olarak birçok evlilikte var olan bir durumdur. Gerçekleşen bu çatışmaların bir takım davranışları doğurduğu düşünülmektedir. Bunlara örnek olarak affetme davranışı ele alınabilmektedir.

Affetme, kişinin hata yaptığı düşünülen bireye karşı geliştirdiği sinir, kızgınlık ve intikam alma gibi olumsuz duygulardan bilerek ve isteyerek arınması ve bu

---

¹Serap Erdoğan, Evlilik Uyumu ile Psikiyatrik Rahatsızlıklar, Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara, 2007, s.25. **(Tıpta Uzmanlık Tezi)**

² Aydın Gülerce, **Türkiye’de Ailelerin Psikolojik Örüntüleri**, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1996, s.58.

³ John Gottman and Nan Silver, **The Seven Principles for Making Marriage Work**, Three Rivers Press, New York, 1999, s.40.

tepkilerin yerine rahmet, cömertlik ve yardımseverlik gibi olumlu tepkiler oluşturmaya uğraşmasıdır.⁴

Yapılan bazı araştırma bulgularına göre affetme ile bireyin psikolojik sağlığı arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Bunlara göre affetme düzeyi yüksek olan kişiler, yüksek psikolojik iyi oluş göstermektedirler. Bunun yanı sıra affetme yatkınlığı düşük olan insanlarda depresyon, anksiyete ve paranoid kişilik bozukluğu gibi psikolojik bozuklukların var olduğu da gözlenmiştir.⁵

Psikolojik sağlıkla ilişkili görülen kavramlardan birisi benlik algısıdır. Benlik tasarımı, bireyin kendisi ile ilgili varsayımları ve kişiliği hakkındaki düşünceleridir. Benlik, kişinin sosyal bağlamdaki özellikleri ve kişinin sosyal çevresindeki etkileşimleriyle kazandığı değer sistemidir. Bireyin kendine özgü bilinçliliği, bilinç kavramının temelidir. Benlik şeklinin gelişmesi, kişinin olmak istediği benlik ile kendini gördüğü benliğin birbirine yakınlaşması ile olur.⁶

Bayat (2005), benlik saygısını kişinin olmak istediği benliği ile dışarıdan kendisini nasıl gördüğü arasındaki fark olarak tanımlamıştır. Benlik algısı, aileden ayrılarak sosyal çevreye girilmesiyle başlar. Bayat(2005)'in aktardığına göre Budak (2002), benlik algısını kişideki bilinçli olma ve farkındalığı ile tanımlar.⁷

Bayat (2005), benlik algısının kişinin ben duygusu ve merkezindeki benlik düşüncesinin etkileşimiyle geliştirebileceğini söyler. Benlik algısının doğru gelişmesi, kişinin kendisiyle barışık olarak sosyal hayatında başarılı olacağına inanmasıyla olur. Benliğin olumlu olması, kişinin kendisini ve sosyal hayatını daha iyi anlayıp davranmasına olanak verir ve olumlu benlik, olgun kişiyi oluşturur.⁸ Sahte benlik algısı ve evlilikte suçu affetme arasındaki ilişkiyi incelediğimiz araştırmamız, bu konu ile ilgili yapılmış benzer başka bir çalışma olmaması yönünden literatüre katkısı olduğunu düşündüğümüz bir çalışmadır. Araştırmanın, alanda bu yöndeki eksikliği gidermeye katkı sağlayacağı ve daha sonraki çalışmalar için veri niteliğinde özgün bir çalışma olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle sahte benlik algısı ile evlilikte suçu affetme arasındaki ilişkiyi incelediğimiz bu araştırma gerçekleştirilmiştir.

---

⁴ Ebru Taysi, İkili İlişkilerde Bağışlama: İlişki Kalitesi ve Yüklemelerin Rolü, Ankara Üniversitesi, 2007, s.12. **(Doktora Tezi)**

⁵ Laura Thompson, **Measuring Forgiveness**. In S. J. Lopez, C. R. Snyder (Eds.), Positive Psychological Assessment: A Handbook of Models and Measures, American Psychological Association, Washington, 2003, s.301-312.

⁶ Haluk Yavuzer, **Eğitim Ve Gelişim Özellikleriyle Okul Çağı Çocuğu**, 7. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001, s.78.

⁷ Bülent Bayat, **Bireylerin Benlik Algısı, Sistemi ve Bu Sistemin Davranışları Üzerindeki Rolü**, Kam. İ. Ş. 2005, 7(2), s.10-17.

⁸ Bayat, a.g.e., s.10-17.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Araştırmanın Problemi

Sahte benlik algısı ile evlilikte suçu affetme arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Alt Problemleri

1) Evlilikte suçu affetme ve sahte benlik algısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2) Sahte benlik ve suçu affetme ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3) Sahte benlik ve suçu affetme ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2. Hipotezler

1) Evlilikte suçu affetme ve sahte benlik algısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

2) Sahte benlik ve suçu affetme ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

3) Sahte benlik ve suçu affetme ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı sahte benlik algısı ile evlilikte suçu affetme arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını saptamaya çalışmaktır. Bununla beraber sosyo-demografik bazı özelliklerin de sahte benlik ve evlilikte suçu affetme ile ilişkili olup olmadığının araştırılması da amaçlanmaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Sahte benlik algısı ve evlilikte suçu affetme ile ilgili yapılan çalışmalar çok az da olsa bu iki değişkeni birlikte ele alan benzer çalışmalara literatür taramasında rastlanmamıştır. Bizim çalışmamız sahte benlik algısı ile evlilikte suçu affetme arasında ilişki olup olmadığının saptanması bakımından ve de literatüre katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır.

1.5. Sayıtlılar

Araştırmanın sayıtlıları aşağıdaki gibidir:

1. Evli bireylerin kendilerine yöneltilen sorulara içtenlikle cevap verdiği kabul edilmektedir.
2. Üzerinde araştırma yapılan evli bireylerin evreni temsil ettiği düşünülmektedir.
3. Araştırmada kullanılan Kişisel Bilgi Formu, Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği ve Sahte Benlik Algısı Ölçeği ilgili değişkenleri geçerli ve güvenilir olarak ölçmektedir.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. İstanbul ilinin çeşitli ilçelerinde bulunan evli bireylerden elde edilen verilerle sınırlıdır.
2. Elde edilen veriler 300 evli bireye uygulanan Kişisel Bilgi Formu, Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği ve Sahte Benlik Algısı Ölçeği ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Benlik: İnsanın, kendisini ne şekilde gördüğü ve kendisine ait yargılarıdır.⁹

Benlik algısı: İnsanın kendisiyle alakalı hipotezleri ve kişiliği ile ilgili düşünceleridir.¹⁰

Gerçek Benlik (Kendilik): Kişinin kendi gerçek ihtiyaç ve arzuları ile temas etme ve ayrışma yeteneğidir. Gerçek kendilik; öz benliğinden dolayı ortaya çıkan gereksinimlerin ve dışa vurumların kaynağıdır.¹¹

Sahte Benlik (Kendilik): Kişinin çevresinin beklentisine uyum sağlama davranışdır. Normal bir işlevsellik olsa da kendini gerçekleştirme sağlamaz ve bundan dolayı kişi kendi gerçek ihtiyaç ve arzuları ile temas etmede ve ayrışmada sorun yaşar ya da erteler. Çevresinin sağlamadığı müspet ortamı devamlı olarak oluşturmaya yönelik bir davranıştır.¹²

---

⁹ Burcu Demir, Liseye Devam Eden Kız Öğrencilerin Beslenme Alışkanlıkları Ve Beden Algısını Etkileyen Etmenler, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2006, s.23. **(Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁰ Demir, a.g.e., s.24.

¹¹ Donald Woods Winnicott, **Oyun ve Gerçeklik**, 2.Basım, Metis Yayınları, İstanbul, 2013, s.12.

¹² Winnicott, a.g.e s.12.

Evlilik: Birbirinden farklı alaka, arzu ve gereksinimlere sahip iki kişinin, beraber yaşamak, hayatlarını paylaşmak, çocuk sahibi olmak ve büyötmek gibi hedeflerle kurdukları bir ilişkiler sistemidir.¹³

Affetme: Bozulan bir ilişkide yitirilen güvenin tekrar kurulması veya tekrar geliştirilmesidir.¹⁴

---

¹³ Nazire Ergin, Evli ve Boşanmış Kişilerin Evlilik Uyumu ve Cinsiyetçilik Açısından Karşılaştırılması, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008, s.14. **(Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁴ Aslı Bugay, Kendini Affetmeyi Yordayan Sosyo-Bilişsel, Duygusal, Davranışsal Faktörlerin İncelenmesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 2010, s.32. **(Doktora Tezi)**

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2. 1. BENLİK ALGISI

2. 1. 1. Benlik

İnsanın, kendisini ne şekilde gördüğü ve kendisine ait yargılarına benlik denilmektedir.¹⁵ Duyguların ve fikirlerin birleşimi de benlik kavramıyla açıklanmaktadır.¹⁶

Benlik; Cüceloğlu (2013)'na göre, kendimizle alakalı bütün algı, düşünce ve tutumların bütünleşmiş halidir.¹⁷

Diğer insanların bizim ile ilgili görüşleriyle gelişebilmekte olan benlikte, bu durum ömür boyu sürebilmektedir.¹⁸

Benlik kavramının başlıca işlevleri şunlardır;

- İçgüdüler vasıtasıyla meydana gelen dürtüleri engellemek,
- Sosyal alanda bağlantılar kurmak,
- Esaslık olgusu,
- Gerçeği kavramak,
- Dış çevreden gelen uyarıları kontrol altında tutabilmek,
- Anımsamak, kaydetmek, kavrayabilmek,
- Kavramları birleştirebilmek,
- Engelleri aşma gücünü yaratmak,
- Gelecek zamandaki istenenleri ve yapılacakları oluşturmak,
- Bireyi kaygıdan uzaklaştırmaya yarayan savunmaları hareketlendirmek.¹⁹

---

¹⁵ Demir, a.g.e., s.23

¹⁶ Burhanettin Kaya, Depresyon, Sosyo - Ekonomik Ve Kültürel Pencereden Bakış, **Klinik Psikoloji**, 2009, 10(6), s.1-20.

¹⁷ Doğan Cüceloğlu, İnsan Ve Davranışı, Remzi Kitabevi, 14. Basım, İstanbul, 2013, s.41.

¹⁸ Saniye Bencik, Üstün Yetenekli Çocuklarda Mükemmeliyetçilik Ve Benlik Algısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2006, s.14. (**Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁹ Özcan Köknel, **Kaygıdan Mutluluğa Kişilik**, Altın Kitaplar, İstanbul, 2007, s.5-24.

2. 1. 2. Benlik Algısı Kavramı

İnsanın kendisiyle alakalı hipotezlerine ve kişiliği ile ilgili düşüncelerine benlik tasarımı denilmektedir.²⁰

Bireyin sosyal bağlamda içerisindeki özellikleri olan benlik, aynı zamanda bireyin sosyal çevresindeki etkileşimleriyle elde ettiği değerlerdir. Bilinç kavramının esası, insanın kendine ait bilinçliliğidir. İnsanın olmak istediği benlik ile kendini hissettiği benliğin birbirine yakınlaşması sonucu benlik şekli gelişmektedir.²¹

İnsanın ne şekilde kendisini gördüğü benlik algısı kavramıyla açıklanır. İnsanların oluşturduğu benlikleri zaman içerisinde kendilerini bilmelerinde onlara yol gösterici olur.²²

Aileden ayrılarak sosyal çevreye dahil olunmayla başlayan benlik algısı, ²³ Budak (2002)'a göre, insandaki bilinçli olma ve farkındalık halidir.²⁴

Çevreden gelen uyarıları bir süzgeç gibi ayıklayan benlik, bireyin enerjisini boşa harcamasına engel olmaktadır.²⁵

Bireyin kendisini ve sosyal yaşamını daha iyi anlayıp davranması, benliğin olumlu olması sayesinde olurken bu olumlu benlik aynı zamanda olgun bireyin oluşmasını sağlar.²⁶

Bireylerin kendilerine koydukları değerlerle, benlik algıları değerlendirilmektedir. Benliği Bacanlı (2006)'nın belirttiği üzere James, öznel ve nesnel olmak üzere iki başlık altında incelemiştir. Bilimsel kısmı olan nesnel alt başlığında kişinin, sosyal benlik, manevi benlik şeklindeki ayrımları ele alınır.²⁷

2. 1. 3. Psikanalitik Kuram'da Benlik

Benlik psikanalitik kuramda, Ego kavramıyla tanımlanmaktadır. Bilinçli tarafımıza ego denilirken; karanlık ve tatmin edilmesi ihtiyaç duyulan kural dışı tarafımıza ise "id" denilmektedir. İd'in isteklerini karşılamakla görevli olan ego, aynı zamanda çevreye göre bunun ne şekilde gerçekleştirileceğini de tespit eder. Dürtüleri tatmin edileceği zamana kadar kontrol altına alır. Bireyin sahip olduğu

²⁰ Feriha Baymur, **Genel Psikoloji Kişilik Ve Benlik**, 13. Baskı, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1994, s.264-269.

²¹ Yavuzer, a.g.e., s.78

²² Banu İnanc, Mehmet Bilgin ve Meral Atıcı, **Gelişim Psikolojisi Çocuk Ve Ergen Gelişimi**. Nobel Tıp Kitabevi, Adana, 2007, s.71.

²³ Bayat, a.g.e., s.10-17

²⁴ Selçuk Budak, **Psikoloji Sözlüğü**, Bilim Ve Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2005., s.97.

²⁵ Özcan Köknel, **Kimliğini Arayan Gençliğimiz**, Altın Kitaplar, İstanbul, 2001, s.102.

²⁶ Köknel, a.g.e., s.74

²⁷ Hasan Bacanlı, **Sosyal İlişkilerde Benlik. Kendini Ayarlamanın Psikolojisi**, M.E.B. Yayıncılık, İstanbul, 2006, s.40.

kültürel ve ailevi kuralları kapsayan taraf ise “süperego”dur. Süperego, gerçekleştirilebilecekleri sınırlayarak bir takım kurallar yaratır ve bütün hazları kısıtlayarak kısmen de olsa kültürel mükemmellik anlayışını ortaya çıkarır.²⁸

2. 1. 4. Erik Erikson’a Göre Benlik Algısı

Benliği Burger (2008)’in belirttiği üzere Erikson, sosyal alanda egemenlik sağlamak ve kimliğe sahip olmaya çalışma şeklinde açıklamaktadır. Kimlik arayışını Erikson, çok önemli görmesinin yanında tutarlı bir hayatın gerçekleşebilmesi sonucu kimliğin oluştuğunu iddia eder.²⁹

Benlik Altıntaş ve Gültekin (2004)’in belirttiği üzere Horney’e göre ise, insanın kendisini sevmesi ve kabullenmesi ile oluşmaktadır.³⁰

2. 1. 5. Rogers’ın Benlik Kuramı

Benliğin gelişme uğraşı içerisinde olduğunu söyleyen Rogers, aynı zamanda bireylerin eğer kendilerini kandırırlarsa benliğin bundan şiddetli biçimde etkileneceğini de bildirir. Benliğin, bireyin dış ve iç dünyasını algılamada çok mühim bir yerinin olduğunu söyleyen Rogers, insanlar içerisinde kendilerine koydukları amaca varabilenlerinin çok güçlü olduklarını, duygularına sadık ve mecbur bırakılan rollere girme ile ilgili isteksiz olduklarını da söylemlerine ekler.³¹

2. 1. 6. Adler’e Göre Benlik Algısı

Ailenin çocuğa gösterdiği aşırı ya da çok az alaka nedeniyle Adler’e göre çocuğun kişiliği zarar görmektedir. Aşırı koruyucu ve aşırı alakasız olanlar diye ikiye böldüğü zararlı ailelerinde büyüyen çocukların, ileriki zamanlarda sosyal alanda güçlük çektiklerini iddia eder.³²

2. 1. 7. Jung’a Göre Benlik Algısı

Ortak bir bilinçaltının kalıtımsal olarak geldiğini savunan Jung’a göre bu bütün insanlarda bulunmaktadır. Jung’a göre bireyleşmede, bilinç ve bilinçaltı birleşmiş biçimde yer almaktadır. Ego’nun şekli ise insandaki benliktir ve bu ruhunun çekirdeğini meydana getirir.³³

---

²⁸ Jerry Burger, **Kişilik, Psikoloji Biliminin İnsan Doğasına Dair Söyledikleri**. Kaknüs Yayıncılık, 1. Basım, İstanbul, 2008, s.75.

²⁹ Burger, a.g.e., s.94

³⁰ Ersin Altıntaş ve Mücahit Gültekin, **Psikolojik Danışma Kuramları**, Aktüel Yayınları, İstanbul, 2004, s.49.

³¹ Cüceloğlu, a.g.e., s.47

³² Burger, a.g.e.,s.80

³³ Cihad Kısa, **Carl Gustav Jung’Ta Din Ve Bireyleşme Süreci**, İlahiyat Vakıf Yayınları, İzmir, 2007, s.14-16.

2.1.8. Benlik Algısının Gelişimini Etkileyen Faktörler

2.1.8.1. Benlik Algısının Gelişiminde Ailenin Etkisi

Kişiliğinin yapılanmasında insanın içerisinde yaşayıp geliştiği aile çevresinin, buradaki bireylerle olan ilişkilerinin ve etkileşiminin önemli bir görevi bulunmaktadır. Aile üyelerinin birbirleriyle ve çocuklarıyla olan ilişkilerinin kişilik gelişiminde önemli bir yeri bulunmaktadır. Aile içerisinde çocuğun kişiliğini etkileyen temel unsurlar şunlardır; ebeveynlerin çocuk eğitiminde kullandıkları stratejilerin sert veya yumuşak olması, aile üyelerince çocuğun istenip istenmemesi, doğum sırası ve yaş farkı, çocuğun psikososyal ve temel gereksinimlerinin giderilip giderilmemesidir.³⁴

Bir yaş civarında çocuğun benlik bilincinin temeli atılır. İyi veya kötü biçimde de olsa dört-beş yaş civarında güçlü bir kanı oluşturmuştur. Oluşan bu kanıyı değiştirmek ise çok güçtür. Kendisi ile ilgili çocuğun olumsuz yargılar oluşturmaması amacıyla kendisine veyahut davranışlarına dair olumsuz mesajlar gönderilmemeli ve ego'yu aşağılayıcı bir dil kullanılmamalıdır.³⁵

Çocuğun devamlı olarak olumsuz özelliklerine odaklanmak, onun olumsuz özellikleri ile gündeme gelmesine, arkadaşları ve çevresindeki öteki insanlar tarafından bu özellikleri ile algılanmasına yol açar. Bundan dolayı çocuğun olumlu benlik gelişimi engellenebilmektedir. Çocuk olumlu bir davranış gerçekleştirdiğinde ve bir işi başardığında ebeveynler ve öğretmenler, ona gülümseyerek, başını okşayarak ve beğenisini dile getirerek çocuğun benlik gelişimine olumlu yönde etki edebilirler. Ebeveynler ve öğretmenler bundan dolayı, çocuğun olumsuz davranışları yerine olumlu davranışları üzerine odaklanmalıdırlar.³⁶

2.1.8.2. Benlik Algısının Gelişiminde Arkadaşlarının Etkisi

Benlik gelişimine yakın ilişkilerin katkısı olduğu genel olarak kabul edilen bir fikirdir. Ergen benlik gelişimini oluşturabilmek amacıyla bu görüşe göre, kendisinin duyarlı ve düşünceli olmasını sağlayacak yakın arkadaşlık ilişkileri kurmalıdır. Kimlik şekillenmesi aşamasında ergenlik döneminde temel bağlanma örüntüsü yaratan bireylerle ergen arasındaki ilişkilerin yeri önemlidir.³⁷

Diğer bireylerle iletişim ve etkileşim sonucu kimlik elde edileceği için, genç, arkadaş grupları içerisinde sağladığı uyumla farklı rolleri deneyimler. Deneyimlediği

³⁴ Mehmet Silah, **Sosyal Psikoloji (Davranış Bilimi)**, Gazi Kitabevi, İstanbul, 2000, s.89.

³⁵ Aysel Çağdaş ve Zariye Seçer, **Çocuk Ve Ergende Sosyal Ve Ahlak Gelişimi**, Editör: Ramazan Arı, 21. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara, 2002, s.7.

³⁶ Çağdaş ve Seçer, a.g.e., s.7

³⁷ Ümit Morsünbül ve Tümen Bilgen, Ergenlik Döneminde Kimlik Ve Bağlanma İlişkileri: Kimlik Statüleri ve Bağlanma Stilleri Üzerinden Bir İnceleme, **Çocuk Ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi**, 2008, Cilt 15, Sayı 1, s.25-31.

rollerle ilgili davranışlarda bulunur. Grup böylelikle gence kimlik ve toplumsal çevre sağlar. Bu ortamdan ayrılmamak amacıyla genç onun ortak kavramlarını, simgelerini, eylemlerini benimseyerek içselleştirir. Çevreden uzaklaştıkça gerçeklerden soyutlanan gruba katılan gençler, topluma ötekileşirler.³⁸

2.1.8.3. Benlik Algısının Gelişiminde Okul ve Öğretmenlerin Etkisi

Öğretmenler, aldıkları yükümlülükler, onlara gösterdikleri yol, davranış ve kişilik özellikleriyle öğrencilere örnek olacak ilk kişilerdir. Jung'a göre çocuk gelişimde öğretmenler; çocuk kişiliğindeki aksaklıkları fark edebilmeli, çocuğu zayıf yönlerini geliştirmeye yönelmelidir. Mesela; düşünmeye yatkın olan bir öğrenci ayrımlaşmamış duygusal işlevleri geliştirmeye yönlendirilmeliyken, içe dönük birinin ise dışa dönüklüğü güçlendirilmeye teşvik edilmelidir.³⁹

2.1.8.4. Benlik Algısının Gelişiminde Kitle İletişim Araçlarının Etkisi

Bireyin radyo, televizyon, internet, sosyal medya ve bilgisayar oyunları aracılığıyla dünya görüşü, tutum ve davranışları etkilenebilmekte ve geri bildirimler ile belirli bir yolda değişebilmektedir. Bireyler üzerinde medyanın, olumlu olduğu kadar olumsuz etkileri de bulunmaktadır. Bilhassa televizyonda yayınlanan şiddet içerikli filmlerin çocukların toplumsallaşmasında çok büyük zararları bulunmaktadır. Özellikle büyümekte olan gençler için televizyon etkili bir araçtır. Gerçekle alakalı algılamalarında genç izleyicilere etki edebildiği gibi, onların toplumsal değerlerini, stereotiplerini ve davranışlarını da oluşturur ve destekler.⁴⁰

2.1.8.5. Benlik Algısının Gelişiminde Kişilerarası İlişkilerin Etkisi

Öteki önemli bireylerle kurduğu etkileşimler yoluyla bir genç, bir benlik kavramı oluşturur. Kişinin kendisi ile ilgili algılamalarından oluşan bu benlik kavramı, aynı zamanda kişinin bu kendilik algıları ile alakalı olarak geliştirdiği değerlerden de meydana gelebilir. Bilhassa kendisine yakın olan bireylerin, bu durumdaki tutumlarının önemli bir yeri vardır. Bu bireylerin kendisinde değer verdikleri davranışları benimseyen çocuk bu bireylerin değer vermediği davranışlardan ise kaçınmaya çalışır. Kişinin zaman içerisinde özdeşleştirdiği bu değerler, onun değer sistemini ortaya çıkarır.⁴¹

³⁸ Enver Özkalp, **Davranış Bilimlerine Giriş**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 2002, s.87.

³⁹ Gülgün Yanbastı, **Kişilik Kuramları**, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 1996, s.141.

⁴⁰ Özkalp, a.g.e., s.88

⁴¹ Yanbastı, a.g.e., s.256

2.1.8.6. Benlik Algısının Gelişiminde Beden İmgesinin Etkileri

Kişinin kendi fiziksel görünüşü ile ilgili sahip olduğu olumlu ya da olumsuz duygu ve düşüncelere beden imajı denilmektedir. Bireyin kendi vücudunu algılama biçimi ise beden algısı kavramıyla açıklanmaktadır. Beden memnuniyetsizliği, kişinin vücut yapısının, zihninde hayal ettiği ideal beden yapısından çok farklı olması durumunda yaşanmaktadır.⁴²

Bireyin, ergenlik döneminde değişen fiziksel görünüşüyle alakalı problemleri ve kaygıları olmaktadır. Ergen birey, bu değişim sırasında devamlı kendisine ve çevresine eleştirel bir tutumla yaklaşmakta ve devamlı çevresiyle olduğu kadar kendi kendisiyle çelişki içerisinde girmektedir. Ergen için, bu aşamada fiziksel görünüş sosyal kabulün en önemli unsurlarındandır. Bedensel görünüşünden memnun olan bir ergen, çevresiyle ve kendisiyle de barışıktır.⁴³

Ergenlik evresindeki gençlerin neredeyse hepsinde ergenlik dönemine ait "benmerkezci" düşünce yapısı bulunurken, dış görünüşlerinin yeteri kadar iyi olmadığına dair kaygılarda bulunmaktadır. Çocukluk dönemlerinde görülmeyen bir hızla ergenlikte, beden yapısındaki oranlarda, dış görünümünde değişiklikler meydana gelir. Fakat bireyler, bedenlerindeki hızlı değişime ayak uydurmakta zorlanırlar. Bir kısmı "çevre tarafından kabullenmek için, en önemli unsur dış görünüştür" şeklinde hatalı fikirlere sahiptir. Bu uğraş bununla beraber çoğunlukla kalıcı değildir; ergenlik dönemlerinin sonlarına doğru gençlerin çoğu daha bağımsız ve daha tutarlı bir dış görünüşü benimserler.⁴⁴

2.1.9. Kendilik kavramı

Benliğin gelişimi psikolojik-cinsel gelişim evrelerinden geçerek; ruhsal ve bedensel alandaki olgunlaşma, duygulanma ve tasarlama becerilerinin gelişmesi; gerçeği değerlendirme, hissetme, içgörü ve akıl yürütme becerilerinin güçlenmesiyle beraber kendilik imgeleri oluşur. İçlerinde örgütlenen kendilik imgeleri ve kendilik tasarımları çevre, nesne ve kendisiyle alakalı daha gerçekçi tasarımlara dönüşerek bütün hale gelir. Kişinin bedenini ve fiziksel görünüşünün yanı sıra, benliğini, bilinçli ve bilinçdışı arzusunu, davranışını, yatkınlıklarını, bedensel ve ruhsal görevlerini, bilinçli ve bilinçdışı değerlerini ve ülkülerini, gerçekçi kendilik imgeleri içermektedir. Kendilik, bütünlüğe ulaşmış olan bu ruhsal yapıya verilen addır. İçinde örgütlenmiş, zaman ve uzamda ayrılaşmış, sınırları olan temel ruhsal yapıya kendilik

⁴² Demir, a.g.e., s.8

⁴³ Meral Gezici ve Gülden Güvenç, Çalışan Kadınların ve Ev Kadınlarının Benlik Algısı ve Benlik-Kurgusu Açısından Karşılaştırılması, **Türk Psikolojisi Dergisi**, 2005, 18(31), s.1-14.

⁴⁴ Yadiğâr Kılıççı, **Okulda Ruh Sağlığı**, Şafak Ofset, Ankara, 1989, s.35.

denilmektedir. Gerçekçi bir beden imgesini, bütün fiziksel ve ruhsal unsurların tasarımları meydana getirir. Kendilik; bu imgeyi geliştirmiş bir bireyin kendisini geliştirmiş, örgütlenmiş, zaman ve uzamda ayrılaşmış, çizgileri olan, etraftan farklı özellikler gösteren; devamlılığı, aynılığı ve bütünlüğü olan bir varlık şeklinde tasarlaması ve algılamasıdır.⁴⁵

2.1.10. Kendilik gelişimi

Bipolar kendilik olarak isimlendirdiği gelişim kuramında, göstermeci-büyüklenen kendilik ve ölküleştirilmiş anne baba kavramlarından söz eden Kohut (1977)'a göre, bebek doğduğunda, bilişsel ve duygusal açıdan olgunlaşmamış bir durumdadır. Bütün dikkatini ve algısını ondan gelen duyumlara odakladığı minik bedeni, bebeğin ilk nesnesidir. Annesiyle büyüüp geliştikçe, kurduğu ortak hayat ilişkisi içerisinde, annenin kendisinden ayrı bir nesne olduğunu anlar. Bebek, ikincil nesnesi olan annesiyle girdiği etkileşimde göstermeci-büyüklenen kendilik işlev şeklindedir. Adeta hayatın ilk aşamasında hissettiği kendisinin ne olduğu sorusunu anneye yöneltmektedir. Bebeğin anneden beklentisi: “Ben kusursuzum ve sen benim hayranımsın” şeklinde düşünülebilir. Bebek annesiyle kurduğu ilişkide, fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarının giderilmesinde duyduğu memnuniyeti annesine aktarır. Hizmeti nedeniyle annesine sunduğu gülüşleri bir nevi teşekkürdür. Bakım veren annenin, bebeğin varlığıyla mutluluk, haz, sevinç duyması ve bu güdülenmeyle aynalayıcı tutum sergilemesi, bebek için yaşamsal önemdedir. Bebeğine karşı annenin gözlerinden “Evet, sen kusursuzsun, ve ben sana hayranım” iletisini taşıyan bir ışığı yansıtır. Anne aynasından yansıyan bu ışığın içine gömülmüş olan bebek, kendi görüntüsüyle özdeşim kurmaya başlar. Böylelikle, kendisi ile ilgili zihninde ilk değerlendirme oluşmuş olur. Sadece bu şekil bir aynalamayla bebeğin göstermeci-büyüklenen kendiliği olgunlaşabilir ve gelişimin ileriki zamanlarında bu durumdan şiddetli istek unsurları olur. Gelişim, ışığı yoksa aksaklığa uğrar. Çocuk kendilik gelişiminin ikinci evresinde, kaybettiği mükemmelliği aramak amacıyla tekrar harekete geçer. Başta baba olmak üzere ilgisi ebeveynleri üzerine kayar. Ebeveynlerini bu evrede ölküleştiriren çocuk, bunu yaptığı ebeveynle kurduğu özdeşim neticesinde onun yüceliğinden faydalanır. Ebeveynine dair çocuğun tutumu: “Sen kusursuzsun ve ben senin bir parçanım” şeklinde düşünülebilir. Bu evreyi Kohut, ölküleştirilmiş ebeveyn kavramıyla açıklar. Yapışkan, yutucu, tehlikeli anneden çocuğu koruyan unsurlardan biri babayla özdeşleşmedir. Anneden ayrışma aşamasında baba, çocukta etkinleşen saldırgan yatkinlikleri yumuşatır, fiziksel aktivitelerini geliştirmesi için çocuğa destek olur, bağımsız bir birey olma uğraşlarını

⁴⁵ Celal Odağ, **Nevrozlar-2**, HOPPV Yayınları, İzmir, 2001, s: 123-124.

destekler. Çocuğun annesiyle kurduğu ilişki yoksunluk ve hayal kırıklıklarıyla doluysa, babayla kurduğu ilişkide şansını en verimli seviyede kullanarak ruhsal bir az gelişmişlikten kendini sıyrabilir. Fakat, anne ve babayla kurulan ilişkideki doğa üstü arzular, gerçeklik ilkesinin etkisiyle kaçınılmaz bir şekilde aşınır. Babayla kurulan ilişkideki arzuları, zamana yayılan ve çocuğun hazmedebileceği boyuttaki bu hayal kırıklıkları olgunlaşmaya mecbur bırakır. Ülküleştirilmiş benlik tasarımlarının oluşumu, bu olgunlaşma sayesinde gerçekleşir. Anne babaya yapılan yatırım soyut bir alana kaymaya başlar. Bir erişkin bu evreleri sorunsuz geçirip ayrışmayı tamamlamış ise, beklenti ve ihtiraslarının itici gücüyle, ülkü ve tutkularının peşine düşer. Kohut bunların ardından daha sonra, gelişim kuramına üçüncü bir kutup ilave etmiştir. Bebeğin doğuştan getirdiği yetileri ve yetenekleri bu uçta bulunur. Anne ve babadan yana şanssız olan bir çocuk, doğuştan gelen yetilerini ve yeteneklerini kullanarak; az gelişmiş bir ruhsal yapıyla büyümekten kurtulup, gerçek bir kendilik saygısı oluşturabilir. Fakat bu üçüncü kutup da, çocuğu kurtaran bir çare olmayıp narsistik bir yapılanmayla neticelenebilir. Çocuk ile ilgili bu durum, zeki ve üstün becerilerin bulunduğu algısının oluşmasına neden olabilir. Esasında bu, etrafındaki insanlara yaşattığı bir yanılsama halidir. Narsistin her hareketi bir savunma olan davranışlarının ardındaki inceliği anlayınca onun çok zeki olduğunu düşünürüz. Fakat bu incelik onun zekasının bir ürünü olmamasının yanında, kişi kendi iç dünyasının kuklası durumundadır. Hayatında anne babasının onayladıkları haricinde başka bir etkinliğin bulunmaması yetenekli olduğu yanılsamamızı açıklamaktadır. Bireyselliğine yalnızca bu alanda müsaade edilmiştir. Çevresindeki bireylerin içerisinde büyüklenen tutumu, bir yetersizlik duygusuna neden olur. Yüzeyde şekillenen ve büyüklenen sahte kendiliğinin “En iyi benim” iletisini, boyun eğen etrafındakilerin “En iyi sensin” yanılsamasıyla destekler. Gerçek anlamda hiç kimseyle rekabet etmez. Kişi, başarı ve gelişmeye hizmet eden rekabetten kaçarak, hayal dünyasında ülküleştirdiği nesnelere beraber olmayı tercih eder. Onu rekabete sürüklemek isteyen bireyleri, ya değersizleştirerek kıskanmaktan kurtulur ya da haset ürünü yıkıcı siniriyle devre dışı eder.⁴⁶

2.1.11. Kendilik bozukluğu

Bebeğin, duygusal, bilişsel ve bedensel açıdan olgunlaşmamış olarak doğduğunda ilk olarak keşfettiği minik bedeni, onun bütün dikkatini ve algısını ondan gelen duyumlara odakladığı ilk nesnesidir. Annenin kendi vücudundan ayrı bir nesne olduğunu, hayatının 6-8. ayına kadar bile anlayamaz. Vücudunun bir uzvu olarak algıladığı anneye, yaşadığı bütün ihtiyaçları anlama ve karşılama görevini verir.

⁴⁶ James Masterson, **Gerçek Kendilik**, Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları, İstanbul, 2014, s.46

Ağlama sebebini tespit etme ve sonlandırma görevini ağlayan bir bebek, annenin zihinsel becerilerine bırakır. Annenin memesi, bebeğin acıktığı zaman kullandığı nesnedir. Annenin teni, üşüdüğünde onu ısıtmaktadır. Annenin avutma ve güven verme becerisi, olumsuz duygular yaşadığı zaman, kendisini yatıştırmak için sığındığı bir limandır. Bebek, ihtiyacını tespit eden annenin, bunu karşılama yönündeki duyarlı ve gönüllü tutumunu hisseder. Bebek, görevini bu denli istekle yapan bir anneye ödül verir. Hizmetinden duyduğu hoşnutluk ve teşekkürün simgesi, gülüşleridir. Bir annenin hayatı süresince aldığı en değerli hediye, bu ödüldür. Bebek için ve bebeğin kendisi yerine bütün ihtiyaçları anlama ve karşılama görevini üstlenen anne, kuramsal adıyla bebeğin kendilik nesnesi olmaktadır. Annelik içgüdüğü, kendilik nesnesini göreve güdüleyerek sağlıklı bir gelişimi güvence altına alan güçtür. Kendisini, bütünlüğü ve zaman içerisinde devamlılığı olan bir varlık olarak algılayamayan bebekte, bir uzantısı olarak düşündüğü annenin devamlı ve aynı insan olduğunu görmesi, aynı bedenin öteki ucunu oluşturan kendisinin de bütün ve zaman içerisinde devamlılığı olan bir varlık olduğu algısını oluşturur. Anne, kelime öncesi dönemde, bebeğin beklenti ve ihtiyaçlarını eşduyum becerisiyle anlayıp giderir. Bebek, annesiyle devam ettirdiği ortak yaşam ilişkisi içerisinde, annesinin aktardığı her türlü duygu ve yaşantıyı kendisininmiş gibi düşünür. Kohut, annenin bu tutumunu aynalama kavramıyla açıklamakta, bu duygu ve yaşantıların bebek tarafından edinilmesi aşamasını ise dönüştürerek içselleştirme olarak isimlendirmiştir. Bir anlamda bu durum, görerek ve yaşayarak öğrenme aşamasıdır. Bu olgun yetiler uygun bir aynalamayla kazanılır ve olumlu ilişki deneyimleriyle yüklü olan anı adacıklarında birikim sağlar. Bebek üzerinde aynalayan bir anne; kendisinden ayrı, geçici olmayan, bütün ve zaman içerisinde devamlılığı olan bir varlık olduğu algı ve inancını geliştirir. Bebekte böylelikle anneden ayrı, farklı ve özgün bir kendilik oluşur. Oluşan özgün yapı, yatıştırma, kendisini avutma, eşduyum yapma, sevgi alıp verebilme şeklinde olgun becerilerle çevrelenmiştir. Bebeği, annenin kısa süreli yokluğunda devreye giren bu beceriler anksiyeteden korur. Az sonra anne geri dönecektir. Sınırlandırma ve yoksunluğa karşı, süresi zamanla artan bir dayanma gücü oluşur. Fakat bebek, uygun aynalama gerçekleşmemiş ise, kendini değerli, bütünlüğü bulunan, özerk ve bağımsız bir varlık olarak düşünemez. Bundan dolayı da bir kendilik nesnesinin varlığına, kendilik işlevlerinin yürütülebilmesi için ihtiyaç duyar. Dışarıdaki bir kendilik nesnesinin desteği olmazsa, bu bireyler kendilerini değersiz, aciz, eksik, boş ve kontrollerini kaybetmiş olarak algırlar. Uygun bir aynalamayla elde edilen bu olgun becerilerden kişi yoksun

bırakılmıştır. Bu durumu Kohut'un kuramında kendilik bozukluğu olarak adlandırmıştır.⁴⁷

Gerçek kendilik Winnicott'a göre, bedenın çalışmasının yarattığı canlılıktan gelir. Kalbin atışı, nefes almak gibi temel ve natürelidir. Sahte kendiliği açıklayabilmek için gerçek kendiliğin tanımlanması gerekmektedir. Sahte kendiliğin buradan yola çıkıldığında, annenin çocuğun gerçek gereksinimlerine cevap verememesi sonucunda olduğu düşünülebilir. Gerçek kendiliğin kısmen de olsa var olabilmesi amacıyla yaratılan bir tedbir olan sahte kendilik, narsizmin önemli bir mekanizmasıdır. Yeteri kadar gelişmemiş olan kendiliğin kendini savunması bu mekanizma ile gerçekleşir. Birincil bakıcı tarafından çocuğun gerçek gereksinimleri giderilememiş, kendisiyle eşduyum kurulamamış ve sağlam bir bütünlük oluşturmaya destek olunamamış ise bu mekanizma devreye girer. Özetle; olanla olması gereken arasında önemli bir fark meydana gelmiştir bu da narsistik şişmiş bir kendilik algısının oluşmasına yol açmıştır. Çünkü aradaki açık, yaşamayı sürdürmek için, kapatılmalıdır.⁴⁸

---

⁴⁷ Heinz Kohut, Introspection, Empathy and The Semi-Circle of Mental Health, **J Psychoanal Assoc**, Sayı: 63, s.395-407.

⁴⁸ Meral Aydın, Masterson Yaklaşımında Borderline Kişilik Bozukluğuna Gelişimsel Yaklaşım, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010, s.40. **(Bitirme Projesi)**

2.2. EVLİLİK

Evlilik kurumu, yeni nesillerin bakım ve eğitimini sağlayan, toplum, dini kurumlar ve devlet tarafından da desteklenen ve M.Ö. 2000 senelerinde ilki gerçekleştirildiği düşünülen kavram, aile kavramına benzer şekilde yaklaşık 4000 senelik bir kurumdur. Evlilik, insanoğlunun soyunun sürmesini sağlamaya yönelik toplumsal bir kurum olarak gelişmiştir ve bu sayede insanoğlu kendi türünün devamını garantilemeye çabalamıştır. Kişinin düzenli hayatını ve böylelikle de onun toplumsal kurallara uymasını mecbur hale getiren bu kurumun ne şekilde devam ettirileceği 1970'li senelerden beri tartışılan konulardandır.⁴⁹

Evlilik kavramıyla alakalı da aile kavramında olduğu gibi pek çok tanım yapılmıştır ve bu tanımların bazıları evliliğin ne olduğuna, bazıları ne olması gerektiğine ve bazıları da görevlerine dikkatleri çekmiştir.

Evliliği Özüğurlu (1990), birbirinden farklı alaka, arzu ve gereksinimlere sahip iki kişinin, beraber yaşamak, hayatlarını paylaşmak, çocuk sahibi olmak ve büyütme gibi hedeflerle kurdukları bir ilişkiler sistemi olarak tanımlamıştır. Evlilik kurumu, karşılıklı bir dayanışma ve toplumsal onaylamayla oluşturulmuş bir sözleşme ve bütün toplumsal yasaklamalar haricinde tutulan cinsel ihtiyaçların karşılıklı olarak doyuma ulaştırıldığı bir kurumdur.⁵⁰

Evlilik, M.Ö.2000 senesinden günümüze kadar temel özelliklerini koruyarak sürer ve vazgeçilemeyen bir kültür olgusu olarak ele alınır. Kurumsallaşmış bir yol olan evlilik; sosyal, biyolojik ve psikolojik görevleri bulunan bir ilişkiler sistemi; bir kadınla bir erkeği, 'karı-koca' şeklinde birbirine bağlayan, doğacak çocuklara belli bir konum sağlayan, toplumsal açıdan 'devletin' kontrol, hak ve yetkisi bulunan bir yasal ilişki şeklidir. Yasalarla olduğu kadar eşlerin ve çocukların hak ve sorumlulukları, toplumsal yasalar, gelenekler, değerlerle de belirlenmiştir.⁵¹

Yasalarla belirlenen, iki birey arasındaki yakın ilişkinin oluşturduğu beraberlik olarak da evlilik kavramı açıklanabilmektedir. Kişinin yaşamındaki önemli deneyimlerden yalnızca birisi olmasına rağmen, onun hayat kalitesi ile direkt ilişkili olan ve insanoğlunun en temel davranışlarından biri olarak ele alınan evlenme davranışında mutluluğun, çiftlerin ilişki kurma yetenekleriyle alakalı olduğu düşünülmektedir. Evlilik, insanların sosyal yaşantısının bir parçasıdır ve neredeyse bütün toplumlarda doğurganlıkla beraber ele alınmakta, doğurganlık davranışı için

⁴⁹ İbrahim Yıldırım, Evli Bireylerin Uyum Düzeni, **3P Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji Dergisi**, 1993, 1(3), s.249-257.

⁵⁰ Kurban Özüğurlu, **Evlilik Raporu**, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1990, s.58.

⁵¹ İbrahim Özgüven, **Evlilik ve Aile Terapisi**, PDREM Yayınları, Ankara, 2000, s.47.

evlenme bir ön şart olmamakla beraber dünyaya bakıldığı zaman neredeyse bütün ülkelerde doğumların çoğunluğunun evlilik kurumu içinde gerçekleştiği gözlenmektedir.⁵²

Evlilik, toplumsal bir kurumdur ve toplumun yeniden üretimini amaçlamaktadır. Ailenin temeli olarak kabul edilen evlilik, iki ya da daha fazla kişi arasında hukuken kabullenilen veyahut toplumca onaylanan, taraflara çeşitli hak ve sorumluluklar veren ve çoğunlukla cinselliği de kapsayan bir ilişki şekli olarak değerlendirilmektedir.⁵³

Evlilik kurumu, sosyal ve toplumsal hayatın önemli bir parçasıdır ve bu kurumun sürmesi ve korunması için tarihin farklı dönemlerinde farklı kültürlerde düzenleyici yasalara rastlanılabilmektedir. Evlilik, Türk Medeni Kanunu içerisinde de; eşlerin hayat ortaklığının yanında bir medeni hukuk sözleşmesi olarak açıklanmıştır. Evlilik, iki yetişkin bireyin karşılıklı olarak birbirlerine evlenmeye yönelik isteklerini beyan etmeleri ile kurulmakta ve gerçekleştirilen resmi nikah ile bu akit bitirilmektedir. Kişiler evlenme ile beraber hukuksal anlamda bazı hak ve sorumluluklar taşımakta, bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle sorumludurlar.⁵⁴

Hukuksal anlamının yanında evliliğin, bütün toplumlarda görülen toplumsal anlamdaki görevleri sebebiyle de insan hayatında oldukça önemli bir yeri vardır. Psikolojik, biyolojik ve sosyal olmak üzere pek çok görevi bulunan evlilik kurumu ile ilgili Boran (2003); genel olarak üç temel motivasyonun bulunduğunu söylemekte ve insanoğlunun evlenmeye bu üç temel motivasyondan yola çıkarak yöneldiğini belirtmektedir: Motivasyonlar şunlardır:

1) Biyolojik Motivasyon: Kişinin kendi cinsinden bireyler üretme isteği, ilişki ile haz elde etme arzusu, birlikteliğini ve kendini koruma isteğidir.

2) Psikolojik Motivasyon: İstek duyduğu karşı cins tarafından beğenilme, sevme, sevilme, tercih edilme, kendi çocukları ile birlikteliğin devamlı oluşundan duyulan haz ve güvendir.

---

⁵² Sabahat Tezcan ve Yedigâr Coşkun, Türkiye'de 20. Yüzyılın Son Çeyreğinde Kadınlarda İlk Evlenme Yaşı Değişimi ve Günümüz Evlilik Özellikleri, **Nüfusbilim Dergisi**, 2004, Sayı: 26, s.15-34.

⁵³ Doğan İsmail, **Dünden bugüne Türk Ailesi**, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 2009, s.73.

⁵⁴ Feridun Yenisey, **Ceza Mevzuatı**, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2009, s.35.

3) Sosyal Motivasyon: Toplumun isteklerine, kurallara uyum sağlayarak yaşamının verdiği rahatlık, toplumda kabul gören değerlere uyumla beraber elde edilen güven ve saygınlık hazzıdır.⁵⁵

Dünyanın her türlü organize kültüründe bulunan bir kurum olan evlilik olgusuna, bir hayat şekli olarak birbirinden çok farklı kültürlerde evrensel seviyede rast gelinmesinin nedeni, evliliğin toplumda çeşitli görevleri yerine getirmesi ile ilgilidir. Bireylerin evlenerek bir araya gelmesiyle aynı zaman ve mekan paylaşılır. Yani, iki bireyden oluşan bir psikolojik sistem kurulur. Evlenerek iki bireyin bir araya gelmesinin temelinde, tarafların fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik yönden birbirlerinin gereksinimlerini karşılayacak bir ortam yaratma isteği bulunmaktadır. Kişilerin psikolojik doğası gereği erkek kadına; kadın erkeğe ihtiyaç duyar.⁵⁶

Evli kişilerin ilişkilerindeki gelişimsel rollerini Nichols (2005), Evlilik Yaşam Döngüsü başlığı altında ele almıştır. Evlilik ilişkisi içindeki çiftlerin, evlilik ilişkisinin gelişimi süresince buna göre, evlilik ve eş olma ile ilgili görevleri aşağıdaki maddelerde açıklanmaktadır:

1) Bağlılık: Çiftin evlilik ilişkisi ile ilgili değerlerinin neler olduğu olan bağlılık, ilişkilerini devam ettirmeye alakalı niyet ve uğraşlar anlamındadır. Birbirlerine ilk yakınlaşmaları sırasında oluşturdukları bağlılıklarını geliştirmeleri, çiftin bu anlamdaki evlilik görevidir.

2) İhtimam: Eşleri birbirine bağlayan duygusal bağlanmanın bir türüne ihtimam denilmektedir. Ne kadar belirsiz bir kavram olsa da çiftin arasındaki aşkın varlığı ve ölçütü ihtimam kavramıyla açıklanır. Evlilikteki başarının esas bileşenleri Gottman (1994)'a göre aşk ve saygıdır. Evlilik ilişkisine ihtimam göstermenin önemi bu basamakta, evliliğin sürdürülmesini garantileyecek yeterli ve uygun özenin, evlilik ilişkisinde bulunup bulunmadığıdır.

3) İletişim: Bu kavram, çiftin sözlü, sözsüz ve sembolik mesajlarda ortak anlamları paylaşabilmesi anlamında gelmektedir. İlişki içinde iletişim her derde deva bir yol olarak düşünülmemelidir fakat, ilişkiyi başarılı ve güçlü bir biçimde devam ettirmek için önemli bir araçtır. Çiftin evlilik görevi bu anlamda, paylaştıkları iletişim evreninin ilk yapılanmasından ve iletişimde ise fayda örüntülerinin temellendirilmesinden oluşmaktadır.

---

⁵⁵ Özlem Demiray, Evlilikte Uyumun Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır, 2006, s.15. **(Yüksek Lisans Tezi)**

⁵⁶ Nevzat Tarhan, **Kadın Psikolojisi**, Nesil Yayınları, İstanbul, 2005, s.40.

4) Çatışma ve Uzlaşma: Bütün yakın ve uzun süreli ilişkilerde çatışma ve uzlaşma kaçınılmaz durumlardandır. Mühim olan kırılma ve anlaşmazlıkların ölçütü ve bu anlaşmazlıkların çift tarafından ne şekilde atlatıldığı ile alakalıdır. Çiftin her ilişkide mutlaka gerçekleşen çatışmaları çözme yeteneğinin bir sonucu olarak uzun süreli beraberlikler olmaktadır. Çiftin bu basamakta gerçekleştirmesi gereken görevler, çatışmalarını ne şekilde etkili bir biçimde çözebileceklerini ve ne şekilde uzlaşmaya varabileceklerini keşfetmeleridir.

5) Anlaşma: Bireyin, eşinin açık ya da üstü kapalı mesajlarını, isteklerini algılaması ve yapmasıdır. Bireyin bu mesaj ve istekleri;

- a) Bilinçli ve sözel,
- b) Bilinçli ancak sözel olarak ifade edilmeyen,
- c) Farkında olunmadan yaşanan özellikte olabilir.

Çiftin bu aşamadaki görevi, isteklerin ve anlaşma yollarının keşfedilmesi ve kesinleştirilmesidir. Çiftler için bu basamağın kapsadığı bir başka görevde, çiftin kendi aile kökenlerinden koparak, çift olarak bireyselliklerini oluşturabilmeleri ve karşılıklı doyuma dayalı bir cinsel ilişki yaşantısı yaratabilmeleridir.⁵⁷

Araştırmacıların sağlıklı evlilik etmenlerinin neler olduğu ile ilgili çalışmalarında, mutlu ve sağlıklı evliliklerin göstergesi olabilecek birçok özellik saptanmıştır. Çiftin güçlü bir ilişki içinde bulduklarının bir göstergesi olarak, çiftin arasında derin bir arkadaşlık ilişkisinin varlığı, karşılıklı saygı ve kabul, birbirlerinin arkadaşlıklarından haz duyma ve ortak amaçlılık duygusunun varlığı düşünülebilir. Çatışma çözme yolları, çiftler arasındaki duygusal yakınlığın seviyesi ve temel gereksinimlerin giderilmesi seviyesi, sağlıklı evlilik unsurları arasında en çok üzerinde durulan özelliklerdendir. Gerçekleştirilen çalışmalar, sağlıklı ve mutlu evliliklerde çatışma derecesinin düşüklüğüne odaklanmaktadır. Fakat çatışma doğal olarak birçok evlilikte var olan bir durumdur. Kişilerin çatışma çözme yeteneklerini geliştirmek, aralarındaki duygusal yakınlığı desteklemekten çok daha fazla işe yaramaktadır. Birçok araştırmacı için sağlıklı evlilik unsurlarını belirlemek önemli konular arasındadır. Güvenlik Teorisi, en bilinen sağlıklı evlilik modellerindedir. İlişkilerde bu teoriye göre, iki farklı güvenlik algısı bulunmaktadır:

1) Birebir etkileşimde kendini güvenli olarak algılama (rahat ve açık bir biçimde konuşabilme).

---

⁵⁷ Demiray, a.g.e., s.35

2) Bağılılık ile ilgili kendini güvende olarak algılama (karşısındaki bireyin desteğinden emin olma ve güvenme, ileriye net ve güvenle bakabilme).⁵⁸

Sosyal bir yapı olan evlilik ilişkisinin devam ettirilmesinde ve uyumun, doyumun artmasında Evlilik Yaşam Döngüsünde incelenen konuların yanında; çocuk yapılıp yapılmaması, çocuk sayısı ve yaşları, çiftin geliri, işin konumu, kadının çalışması, eğitim seviyesi, ev işi paylaşımı gibi pek çok sosyal unsurun önemli rolü bulunmaktadır. İlişkideki uyumun gelişmesine bunların yanı sıra, evliliğin süresinin, evlilik şeklinin, eşlerin iletişim yeteneklerinin ve birbirlerine karşı davranışlarının, eşlerin aileleriyle iletişimlerinin, çatışma miktarının ve çatışmayı yönetme stratejilerinin de etkisi bulunmaktadır.⁵⁹

---

⁵⁸ Tarhan, a.g.e., s.87

⁵⁹ Demiray, a.g.e., s.40

2.3. AFFETME

2. 3. 1. Kavramsal Açıdan Affetme

Etimolojik olarak eski İngilizcede "şikayetlerinden vazgeçme ve kızgınlığı sonlandırma" anlamlarına gelen affetme kelimesi Williamson ve Gonzales'e (2007) göre ise, birçok aşamayı içerisinde alan ve pek çok değişkenden meydana gelen karmaşık bir yapıdır. Affetmenin bundan dolayı uzlaşılan kesin bir tanımı bulunmamaktadır.⁶⁰ Yaptığı tanımda Bugay(2011)'in belirttiği üzere Enright bilişin, duygunun ve davranışın etkileşimi olarak açıklarken, McCullough aradan geçen zamanla beraber intikam düşüncesinin tükenmeye başlaması ve uzlaşının artması, Snyder biliş, Worthington ise duygu şeklinde tanımlamıştır. Affetme, bütün bu tanımlara bakıldığında karışık bir olgu olarak değerlendirilmektedir.⁶¹

Alpay (2009)'ın belirttiği üzere affetmenin ilişkisel doğasını vurgulayan Hargrave ve Sells (1997), affetmeyi bozulan bir ilişkide yitirilen güvenin tekrar kurulması veya tekrar geliştirilmesi olarak tanımlamakta ve hata yapan bireye karşı olan öfke ve intikam alma duygusunu bırakarak, ilişkileri tekrar tamir etme, içsel duygusal yaraların iyileşme aşaması olarak değerlendirmektedir. Affetmeyi Hill (2001) ise, bir çatışmanın ardından, bireylerarası ilişkileri düzenleyen, sağlıklı birey gelişiminin merkezi olarak ele almaktadır. Yazarlar burada, affetmenin bireylerarası yönüne odaklanmaktadır. Uzlaşma ile affetme birbirine benzer kavramlar olarak düşünülmektedir. Uzlaşma bireylerarasıdır, affetmenin olması için ise uzlaşma gerekmektedir, bundan dolayı da affetme de kişilerarası olarak ele alınmaktadır.⁶²

Affetme son dönemlerde artan miktarlarda ilgi görmekte ve affetme ile ilgili birçok tanım yapılmaktadır. İçsel ve bireylerarası bir tanım olarak literatürde bulunan affetme kavramının tanımları içinde Enright ve Fitzgibbons'in (2000) yaptığı tanım yaygın olarak kabul edilenidir. Affetme bu tanıma göre, kişinin hata yaptığı düşünülen bireye karşı geliştirdiği sinir, kızgınlık ve intikam alma gibi olumsuz duygulardan bilerek ve isteyerek arınması ve bu tepkilerin yerine rahmet, cömertlik ve yardımseverlik gibi olumlu tepkiler oluşturmaya uğraşmasıdır. Bu tanıma benzer yapılan bir başka tanım da şudur: Affetme; kişiyi kırmış, hak edilmeyen bir

---

⁶⁰ Jack Berry, Worthington Everett, O'Connor Lynn, Forgiveness, Vengeful Rumination, and Affective Traits. *Journal of Personality*, 2005, 73(1), s.183–226.

⁶¹ Bugay, a.g.e., s.40

⁶² Aslı Alpay, Yakın İlişkilerde Bağışlama: Bağışlamanın; Bağlanma, Benlik Saygısı, Empati ve Kıskançlık Değişkenleri Yönünden İncelenmesi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2009, s.17. **(Yüksek Lisans Tezi)**

davranışta bulunmuş birine karşı beslenen olumsuz kanaatin, özensiz davranışın ve incinmenin bitirilmesi ile ilgili duyulan arzudur.⁶³

Psikolojik bir iyileşme kaynağı şeklinde ele alınan affetmedeki bu iyileşme, yalnızca bireyin kendisi için değil kırılmanın yaşandığı ilişki için de bir iyileşme yaratmaktadır. Affetme bireylerarası seviyede, kırılan bireyin hatalı bireyi affetmesi ile ilişkinin düzelmesini sağlamaktadır. Affetmenin gerçek anlamda gerçekleşmesi için her şeyden evvel hınç, sinir, incinme, kendine öfke, öç alma gibi olumsuz duyguları bir kenara bırakılması gerekmektedir. Birey affettiğini söylemesine rağmen hâlâ daha olumsuz duygu ve düşünceler barındırıyorsa bu affetme içselleştirilmemiş olduğu anlamına gelmektedir. Affetmenin psikolojik iyileşme sağlaması beklendiği için içsel olarak da gerçekleşmesi gerekmektedir. Bundan dolayı, sosyal ahengin oluşturulmasına yarar sağlayan olumlu sosyal bir fenomen olarak değerlendirilmektedir.⁶⁴

2.3.2. Affediciliği Etkileyen Faktörler

* Kişilik özellikleri

Kişilik özellikleri, affetmeyi etkileyen etmenlerden biridir. Affetme veya affetmeme durumlarında kişilik özelliklerinin etkili olduğu saptanmıştır.⁶⁵

Kronik düşmanlık, sinirli kişilik, kin tutma gibi olumsuz kişilik özellikleri olarak değerlendirilen özellikleri bulunan bireylerin daha zor affettiği gözlenmiştir. Bireylerarası bir hata oluştuğunda, kurban hatayı kırıcı, saldırgan veya her ikisinin karışımı gibi görebilir. Çoğunlukla bu hisler, hatanın saldırgan olarak değerlendirilmesi durumunda duygusal öfke tepkileri ya da kırıcı olarak değerlendirilmesi halinde de korku duyguları ile beraber gelişir. Oluşan bu ani duygular bazen daha kalıcı affetmezlik haline girebilir. Bireylerde korku duygusunun yaşanması ile affetmeme davranışı arasında dolaylı bir ilişki tespit edilmiştir. Korkudan dolayı acıya neden olan olayın yinelenmesi düşüncesi bulunduğu için, affetmenin gerçekleşmediği saptanmıştır.⁶⁶

Affedicilik ile ilgili lisans öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalarda; sinirli olma, düşmanlık, nörotizm, korku ve intikamcı ruminasyonla negatif ilintili; uyumluluk, dışa dönüklük ve empatiklik gibi olumlu kişilik özellikleri ile pozitif ilinti

⁶³ Robert Enright. ve Richard Fitzgibbons, **Helping Clients Forgive: An Empirical Guide for Resolving Anger and Restoring Hope**. DC: American Psychological Association, Washington, 2000, s.11.

⁶⁴ Bugay, a.g.e., s.41

⁶⁵ June Tangney, Humility: Theoretical Perspectives, Empirical Findings and Directions for Future Research, **Journal of Social and Clinical Psychology**, 2000, Sayı: 19, s.70-82.

⁶⁶ Berry ve ark., a.g.e., s.183-226

tespit edilmiştir. Yapılan başka çalışmalarda da affetme yatkınlığının çeşitli açılardan pozitif ve olumlu sosyal duygulanımlarla pozitif olarak ilişkili ve negatif duygulanımlarla negatif ilişkili olduğu saptanmıştır. Hatayı takip eden intikamcı ruminasyon yatkınlığıyla affedicilik arasında güçlü negatif bağ bulunmaktadır. İnsanları affetmede yeterli olmayan bireylerin, kontrol edilemez sinir ve intikam duyguları bulunmakta ve intikam arzuları kronik olduğundan affetmede yeterli olamamaktadırlar.⁶⁷ Affetmeme davranışında önemli görülen başka etmenler arasında, kendinden nefret etme ve depresyon gibi olumsuz psikolojiler içinde olmak da bulunmaktadır. Affediciliği etkileyen unsurlardan bir diğeri ise narsisizmdir. Kara (2009)'un belirttiği üzere Exline ve diğerlerinin (2004) yaptıkları çalışmada, affediciliği narsisizmin olumsuz açıdan ve güçlü bir biçimde etkilediği gözlenmiştir. Yapılan başka bir çalışmada da affetme yatkınlığı az fakat narsisizmi fazla olan kişilerin daha çok intikam alma arzusu içerisinde buldukları saptanmıştır.⁶⁸

Bazı araştırmacılar, içsel affetmenin kibirli olmamak ve sakinlikle, bunun yanı sıra kibirli olmanın, kendini haklı görmenin ve suçlu ile uzlaşma arzusunun bulunmaması ile beklentisel ya da çıkarıcı affetmenin ilişkili olduğunu düşünmektedirler.⁶⁹

* Dindarlık

Din ile affetme arasında tarihsel süreç içerisinde de gözlenen bir ilişki bulunmaktadır. İnsan kişiliğinin ve karakterinin en derin yapıcı etmeni olan din, bir değer kaynağı ve yaşantısı, bir davranış ve uyum stilidir. İman, yüce bir varlığa içtenlikle inanma ve ona bağlanma durumudur, bireyin hayatı için lazım olan bütün motivasyon formlarında etkili olan derin bir psikolojik haldir. Affetme kavramından Kur'an, İncil, Tevrat ve öteki kutsal kitaplarda söz edilmektedir. Affetme ve dindarlık ilişkisi bundan dolayı araştırmacılar tarafından ele alınan bir konudur. Bu iki değişken arasındaki ilişkinin kesinlik kazanması için daha çok çalışmaya gereksinim görülse dahi dindarlık ile affetme yatkınlığı arasında ilişkinin bulunduğu işaret eden kanıtlar vardır. Din ve affetme arasında Ayten (2009)'un bildirdiği üzere Orathinkal ve Vansteenwegen (2007) yaptıkları araştırmada yüksek seviyede anlamlı pozitif ilişki tespit etmişlerdir. Türkiye'de 321 kişi üzerinde gerçekleştirdiği araştırma da Ayten (2009) de dindarlığın, affedicilik ile pozitif ve ölç hisleriyle negatif ilişkili olduğunu saptamıştır. Bu iki değişkenin arasındaki ilişkiye dair gerçekleştirilen birçok çalışmada benzer bulgular elde edilmiştir. Dindarlık ile

⁶⁷ Taysi, a.g.e., s.45

⁶⁸ Elif Kara, Din ve Psikolojik Açıdan Bağışlayıcılığın Terapötik Değeri, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 2009, 2(8), s.221-229.

⁶⁹ Ali Ayten, **Din Psikolojisi**, İz yayıncılık, İstanbul, 2014, s.50.

kendini, diğer insanları ve olayları affetme arasında Ayten (2009)'un bildirdiği üzere Macaskill (2007) tarafından yapılan çalışmada, pozitif ilişki bulunmuştur. Yani dindar kişilerin kendilerini ve diğer insanları affetmede ve olumsuz olayları tolere edebilmede daha olumlu yatkınlıklara sahip oldukları saptanmıştır. Yaptıkları araştırmada Ayten (2009)'un bildirdiği üzere Hui ve diğerleri (2006) de, affetmeyi erdem, rahmet, şartsız sevgi olarak ele almada dindarlığın etkili olduğunu bulmuşlardır. Dindarlığın, gerçekleştirilen araştırmalarda ulaşılan tüm bu bulgular beraber ele alındığında, suçluyu bağışlamada, ona karşı olumlu hisler beslemede, ondan kaçma ve intikam alma yatkınlığının azalmasında önemli bir rolünün bulunduğu iddia edilebilir.⁷⁰

* Empati

Bireyin bir iletişim sırasında, kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak olayları onun bakış açısıyla görerek duygu ve düşüncelerini doğru olarak kavramaya çalışması ve duyarlı bir yaklaşım içerisinde bulunması olan empati, başka bir ifadeyle, başka bir bireyin iç dünyasından düşünebilme, algılayabilme, duygu ve düşüncelerine karşılık verebilmedir. Affetmeyi kolaylaştıran önemli unsurlardan olan empati, insanları affetmede uzlaştırıcı olmasının yanı sıra bireyin affetme derecesine de etki eder. Empatik yatkınlığın affedicilik ile alakalı olabileceğini araştıran bazı çalışmalara göre saldırganla empati kurabilen kişilerde affetme davranışı daha çok artmaktadır. Gerçekleştirilen bir çalışmaya göre, kadınlara oranla erkekler daha az empatik davranışta bulunmaktadır, ancak eğer erkekler de empatik ise bu durum ilişkinin işleyişinde yüksek etki oluşturmaktadır. Yapılan başka bir araştırmada pozitif ilişki niteliğinin, nedensel ve yükümlülük atıflarını tahmin ettiği, bunların duygusal empati ve duygusal yanıtlar aracılığıyla affetmeyi artırdığı iddia edilmektedir. Empatiyi ve uyum arzusunu çözülmemiş çatışmaların varlığı ise sınırlandırır, bu durum affetmenin bütün şekillerinin azalmasına yol açar. Affetme arzusunda yetersizlik Özdoğan (2006)'ın bildirdiği üzere Akhtar (2002)'a göre, pişmanlık ve empati duymayan sosyopat kişiler ve narsisist insanlarda görülmektedir.⁷¹

* Özür Dilenmesi

Bireylerarası bir suçun sonrasında misillemeyi yumuşatmak ve affedici tepki oluşturmak için çeşitli bireylerarası etmenler gözlenmiştir. Bunlar arasında özür ise en çok incelenen unsurdur. Bireyin suçlu olduğunu kabullendiğinin, olumsuz

⁷⁰ Ali Ayten, Affedicilik ve Din: Affetme Eğilimi ve Dindarlıkla İlişkisi Üzerine Ampirik Bir Araştırma. **Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 2009, 37(2), s.111-128.

⁷¹ Öznur Özdoğan, İnsanı Anlamaya Yönelik Bir Yaklaşım: Pastoral Psikoloji. **AÜİFD**, 2006, 47(2), s.127-141.

davranışın yükümlülüğünü üstlendiğinin ve affedilmeyi arzuladığının önemli göstergelerinden biri özür dileme davranışıdır. Gerçekleştirilen samimi bir özür ve pişmanlık ifadesi affedilmek için güçlü bir etmendir. Mağdur bireylerin suçlunun davranışı ile ilgili daha olumlu atıflar yapmasına ya da suçluyla alakalı olumsuz çıkarımlarını yumuşatmasına yardımcı olan özür, empatiyi kolaylaştırır ve empati de affetme davranışının gerçekleşmesine yol açmaktadır.⁷² Türkiye'de üniversite öğrencileri üzerinde Bugay ve Demir (2011) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın bulgularında de hatalı tarafın özür ve af dilemesinin affetmeyi arttırdığı görülmüştür. Suçun şiddeti de bunların yanı sıra kurbanın özrü ne şekilde yorumladığına etki edebilmektedir. Özürün kabul edilme ihtimali zararın şiddeti arttıkça ve zarar olumsuz bir niyete dayandırıldıkça da azalmaktadır.⁷³

* Hataya ilişkin özellikler

Zararın boyutu/şiddeti de affetmeyi etkileyen önemli unsurlardandır. Hatanın büyüklüğünün, hatayı kimin yaptığının, hatanın neden olduğu sonuçların, hatadaki yükümlülüğün ve hata için özür dilenmesinin insanları affetme ile anlamlı ilişki içerisinde olduğunu düşüncesini Bugay ve Demir'in (2011) yaptıkları araştırmanın sonuçları da desteklemektedir. Yaptıkları araştırmanın bulgularına göre hatanın büyüklüğü, hatanın neden olduğu sonuçlar ve hatayı kimin yaptığına verilen önemiyet arttıkça insanları affetme azalmakta; hatada hissedilen yükümlülük ve özür dilenmesi ise affetmeyi arttırmaktadır. Yaptıkları çalışmada Bugay ve Demir (2012)'in bildirdiği üzere Boon ve Sulsky (1997), suçun şiddeti ile affetmenin ilişkili olduğunu, suçun şiddetinin arttıkça kıran bireye yönelik sorumluluk yüklemelerinin arttığını, affetmenin ise azaldığını saptamışlardır.⁷⁴

* Kültür

Değişik bağlam ve kültürler içinde farklı şekillerde affedicilik açıklanmaktadır. Kişiler toplulukçu kültürlerde, güçlü bir biçimde yasaklanan normlara uygun davranma yatkınlığında olmalarına karşın, affedicilik için geliştirilen kişisel modeller, bu erdemi kişisel bir karar veya seçim olarak yorumlama yatkınlığındadırlar. Başkalarını affetme, modern batı psikoloji çalışmalarında üzerinde durulan bir konu

⁷² Asiye Yıldırım, „Bağlanma Stilleri ile Bağışlama Arasındaki İlişkide Sorumluluk Yüklemelerinin Aracı Rolü, Hacettepe Üniversitesi, SBE, Ankara, 2009, s.10. **(Yüksek Lisans Tezi)**

⁷³ Aslı Bugay ve Ayhan Demir, Affetme Arttırılabilir mi? : Affetmeyi Geliştirme Grubu, **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 2012, 4 (37), s.96-106.

⁷⁴ Bugay ve Demir, a.g.e., s.96-106

olmuştur. Ancak literatürleri pişmanlık duyma, diğer insanlardan affedilmeyi bekleme ile ilgili konularda yeterli değildir.⁷⁵

Kişiler toplulukçu dünya görüşlerinde kendi kimliklerini sosyal açıdan oluştururlar ve kolektif normları, ilişkileri ve kolektif iyi oluşu önemserler. Affetme bu kültürlerde, ilk olarak bireylerarası bir yapı olarak ele alınmış olabilir, affetme ve uzlaşmanın yakından ilişkili olmasıyla, affetme kişisel karardan ziyade ön görülen bir roldür ve affetmenin ilişkisel motivasyonları dominanttır. Bireyci dünya görüşleri bunun yanı sıra kimliklerini kendi odaklı, kişisel yükümlülüğü vurgulayarak ve kişisel iyi oluşla ele almaktadır. Affetme bireyci kültürlerde ilk olarak içsel olarak şekillenir, uzlaşmadan açıkça ayrılır ve affetmede bireysel baş etme motivasyonları dominanttır.⁷⁶

---

⁷⁵ Bugay ve Demir, a.g.e., s.96-106

⁷⁶ Bugay ve Demir, a.g.e., s.96-106

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, “karşılaştırmalı ilişkisel tarama modeli”ne uygun olarak düzenlenmiştir. İki veya daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma desenlerinin tümü “ilişkisel tarama modelleri” olarak tanımlanır.

3.2. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde bulunan evli bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme İstanbul’un çeşitli ilçelerinde yaşayan tesadüfi (basit rastlantısal) örnekleme yöntemi ile belirlenen birbiri ile evli olmayan bireyler oluşturmaktadır. Veri toplama süreci sonucunda İstanbul genelinden toplam 380 kişiye ulaşılmış; analizler ölçekleri eksiksiz tamamlayan 300 kişi üzerinden yapılmıştır.

3.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanması amacıyla katılımcılara bilgilendirilmiş gönüllü onam formunda araştırma ile ilgili bilgilendirme yapılarak, araştırmaya dair onay alındıktan sonra Kişisel Bilgi Formu, Sahte Benlik Algısı Ölçeği ve Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği verilerek eksiksiz ve doğru bir şekilde cevaplamaları istenmiştir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgilerin araştırıldığı formda bireylere cinsiyet, ne şekilde evlendiği, evlilik süresi, ailenin gelir düzeyi, çocuk sayısı; kendisinin ve eşinin yaşı, eğitim durumu, mesleği, iş durumunu içeren demografik özellikleri belirleyen soruların yanı sıra; eşin bireye olan genel tutumu, güvenini kırıp kırmadığı, şiddet (psikolojik-duygusal, fiziksel, ekonomik, cinsel) görüp görmediği ve affetmekte zorlandığı bir durum veya olay yaşayıp yaşamadığı ile ilgili toplam 20 soru yöneltilmiştir.

3.3.2. Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği

Ölçek bir kendini değerlendirme ölçeğidir ve kâğıt kalem testidir. Yetişkinlere uygulanmaktadır. 6’lı likert tiplidir (1: kesinlikle katılmıyorum, 6: kesinlikle katılıyorum). Ölçek bireylerin evlilik yaşamlarında karşı tarafın olumsuz davranışlarını affetme veya bu davranışlarından dolayı darılma düzeylerini ölçmeye yönelik geliştirilen ve bireyin kendisi hakkında bilgi vermesi esasına dayalı olan bir ölçme aracıdır. Ölçme 10 maddeden ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; dargınlık-kaçınma (6 madde), bağışlama (4 madde). Ölçeğin alt boyutlarından elde

edilen puanlar bireyin ilgili alt boyutta değerlendirilen özelliğe sahip olduğunu göstermektedir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin orijinal formu Paleari ve arkadaşları (2009) tarafından gerçekleştirilmiştir. Dargınlık-kaçınma alt ölçeği ile empati ($r = -.44$), evlilik kalitesi ($r = -.42$), evlilik desteği ($r = -.36$), öz saygı ($r = -.25$) ve yaşam doyumu ($r = .35$) arasında negatif, derin düşünce ($r = -.62$), depresyon ($r = .33$) ve stres ($r = .34$) pozitif ilişki bulunmuştur. Bağışlama alt boyutu ile empati ($r = .63$), evlilik kalitesi ($r = .51$), evlilik desteği ($r = .44$), öz saygı ($r = -.25$) ve yaşam doyumu ($r = .38$) arasında pozitif, derin düşünce ($r = -.37$), depresyon ($r = -.29$) ve stres ($r = -.18$) negatif ilişki bulunmuştur. Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayıları dargınlık-kaçınma alt ölçeği için $.79$ ve $.83$, bağışlama alt ölçeği için $.80$ ve $.76$ olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin Türkçe Geçerliliği ise Akın ve arkadaşları (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir. 250 evli bireyden elde edilen verilere uygulanan doğrulayıcı faktör maddelerin faktör yükleri $.54$ ile $.89$ arasında sıralanmaktadır. Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı $.83$ olarak bulunmuştur. Düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarının $.43$ ile $.66$ arasında değiştiği bulunmuştur.⁷⁷

3.3.3. Sahte Benlik Algısı Ölçeği

Ölçek bir kendini değerlendirme ölçeğidir ve kâğıt kalem testidir. Yetişkinlere uygulanmaktadır. 5'li likert tipidir (1: hiç katılmıyorum, 5: tamamen katılıyorum). Ölçek sahte benlik algısının alt boyutlarıyla ilişkili özellikleri ölçmeye yönelik geliştirilen ve bireyin kendisi hakkında bilgi vermesi esasına dayalı olan bir ölçme aracıdır. Toplam 16 maddeden ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; sahte benlik (11 madde), sosyal kaygı (5 madde). Ölçekte yer alan 1., 7. ve 12. maddeler ters puanlanmaktadır. Yüksek puanlar yüksek düzeyde sahte benlik algısını göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek 80, en düşük puan 16'dır. Ölçek alt boyutlarından toplam puan elde edilebilmektedir. Ölçeğin orijinal formu Weir ve Jose (2010) tarafından gerçekleştirilmiştir. Uyum geçerliliği çalışmasında sahte benlik algısı ile depresyon ($r = .62$) ve anksiyete ($r = .61$) arasında pozitif ilişkiler bulunmuştur. Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayıları sahte benlik alt ölçeği için $.83$, sosyal kaygı alt ölçeği için $.60$ olarak hesaplanmıştır. 10 hafta arayla yapılan uygulamada ölçeğin test tekrar test güvenirlik katsayısı $.84$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe geçerliliği ise Akın ve arkadaşları (2013) tarafından gerçekleştirilmiştir. 47 İngilizce öğretmenine 3 hafta arayla yapılan uygulamada Türkçe ve orijinal maddelerinin puanları arasındaki korelasyonların $.49$ ile $.81$ arasında sıralandığı görülmüştür. 391 lise öğrencisinden elde edilen verilere

⁷⁷ Ahmet Akın, Psikolojide Kullanılan Güncel Ölçme Araçları, Cilt II, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2015, s.61-62

uygulanan doğrulayıcı faktör yükleri .32 ile .70 arasında değişmektedir. Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı .75 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test güvenirlik katsayıları ölçeğin bütünü için .84, sahte benlik alt ölçeği .74, sosyal kaygı alt ölçeği için .73 olarak bulunmuştur. Düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarının .18 ile .49 arasında değiştiği bulunmuştur.⁷⁸

3.4. Veri Analiz Teknikleri

Elde edilen veriler bilgisayara sayısal ifade olarak kaydedilerek SPSS 18 programıyla istatistiksel sonuçlara çevrilmiştir. Veriler analizlerden önce normal dağılım açısından araştırılmıştır. Katılım gösteren grubun bağımlı değişken Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği seviyeleri Shapiro-Wilk testinin de, diğer bağımlı değişken olan Sahte Benlik Ölçeği seviyelerinin Shapiro-Wilk testinin de normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Anlamlılık seviyeleri analiz sonuçlarında, en az $p < 0.05$ olarak düşünülmüştür. Ulaşılan sonuçlara göre, SPSS programının hesapladığı değer 0.05'den küçükse anlamlı, 0.05'den büyükse anlamsız olarak ele alınmıştır. Kruskal Wallis analizi ile ikiden fazla bağımsız değişkenler arasındaki farkın anlamlılığı, Mann Whitney-U Testi ile iki değişken arasındaki ortalamalar arasındaki farkın manidarlığı hesaplanmıştır. Spearman korelasyon ile araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkisi incelenmiştir. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon ilişkileri şu kriterlere göre incelenmiştir; R ilişkisi; 0.00-0.25 çok zayıf, 0.26-0.49 zayıf, 0.50-0.69 orta, 0.70-0.89 yüksek, 0.90-1.00 çok yüksek şeklinde yorumlanmıştır. Regresyon analizi ile de Evlilikte Suçu Affetme ve Sahte Benlik Algısı Düzeyleri yordamadaki önem sırası belirlenmiştir.

---

⁷⁸ Akın, a.g.e., s.171-172

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Çalışmaya katılım gösteren bireylerin Tablo 4.1'de demografik değişkenlere göre dağılımları bulunmaktadır.

Tablo 4.1: Araştırmaya Katılan Kişilerin Çeşitli Değişkenlere İlişkin Dağılımı (n=300)

Cinsiyet	N	(Yüzdeler)
Kadın	230	76,7
Erkek	70	23,3
Yaş	N	(Yüzdeler)
18-28 yaş	45	15,0
29-38 yaş	119	39,7
39-48 yaş	93	31,0
49 üstü	43	14,3
Eşinin Yaşı	N	(Yüzdeler)
18-28 yaş	42	14,0
29-38 yaş	93	31,0
39-48 yaş	114	38,0
49 üstü	51	17,0
Nasıl Tanıştınız	N	(Yüzdeler)
Görücü	67	22,3
Flört	233	77,7
Evlilik Süresi	N	(Yüzdeler)
1-11 ay	32	10,7
1 yıl- 4 yıl 11 ay	63	21,0
5 yıl- 9 yıl 11 ay	55	18,3
10 yıl üzeri	150	50,0

Çocuk Sayısı	N	(Yüzdeler)
Yok	41	13,7
1 Çocuk	115	38,3
2 Çocuk	134	44,7
3 Çocuk ve daha fazla	10	3,3

Araştırma dâhilinde kişisel bilgi formunu ve anket sorularını yanıtlayan 300 kişinin 230'u (%76.7) Kadın, 70'i (%23.3) Erkek; 45'i (%15) 18-28 yaş arasında, 119'u (%39.7) 29-38 yaş arasında, 93'ü (%31) 39-48 yaş arasında, 43'ü (%14.3) 49 yaş ve üstü; Eşlerinin 42'si (%14) 18-28 yaş arasında, 93'ü (%31) 29-38 yaş arasında, 114'ü (%38) 39-48 yaş arasında, 51'i (%17) 49 yaş ve üstü; 67'si (%22.3) Görücü Usulü, 233'ü (%77.7) Flört ederek evlendiklerini; Evlilik süresi 32'si (%10.7) 1-11 ay, 63'ünün (%21) 1 yıl- 4 yıl 11 ay, 55'i (%18.3) 5 yıl- 9 yıl 11 ay, 150'si (%50) 10 yıl ve üzeri; Çocuk Sayısına göre 41'i (%13.7) çocuklarının olmadığını, 115'inin (%38.3) 1 çocuğu olduğunu, 134'ü (%44.7) 2 Çocuğu, 10'u (%3.3) 3 çocuk ve üzeri olduğu bilinmektedir.

Tablo 4.2: Evlilikte Suçu Affetme ve Sahte Benlik Algısı Düzeyleri Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Betimsel İstatistikleri

Ölçekler	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Evlilikte Suçu Affetme	22,18	5,67	11,00	39,00
Sahte Benlik Algısı	34,22	4,66	18,00	47,00

Evlilikte Suçu Affetme Ölçeğinden elde edilen puanların ortalaması ($\bar{x}$ =22.18), Sahte Benlik Algısı ölçeğinin puanların ortalaması ($\bar{x}$ =34.22) olarak görülmektedir.

Evlilikte Suçu Affetme Ölçeğinden maksimum puanı (39), Sahte Benlik Algısı ölçeğinin maksimum puanı (47) olarak gerçekleşmiştir. Evlilikte Suçu Affetme Ölçeğinden minimum puanı (11), Sahte Benlik Algısı ölçeğinin minimum puanı (18) olarak gerçekleşmiştir. Evlilikte Suçu Affetme Ölçeğinden standart sapması (5.67), Sahte Benlik Algısı ölçeğinin standart sapması (4.66) olarak gerçekleşmiştir.

Evlilikte Suçu Affetme Ölçeğinin standart sapması, Sahte Benlik Algısı ölçeklerinin standart sapmasından yüksek olduğu için Evlilikte Suçu Affetme Ölçeğinin güvenilirliği daha yüksektir.

Tablo 4.3: Evlilikte Suçu Affetme ve Sahte Benlik Algısı Alt Ölçeklerinin Düzeylerinin Arasındaki İlişki

Evlilikte Suçu Affetme Alt Ölçekleri		Sahte Benlik Algısı Alt Ölçekleri	
Dargınlık Kaçınma	Bağışlama	Sahte Benlik	Sosyal Kaygı
Dargınlık			
1	,207	,267	,043
Kaçınma			
	,000	,000	,463
Bağışlama			
,207	1,000	,220	,061
,000		,000	,292
Sahte Benlik			
,267	,220	1,000	,162
,000	,000		,005
Sosyal Kaygı			
-,043	,061	,162	1
,463	,292	,005	

Dargınlık-kaçınma artarken bağışlama artmaktadır. Dargınlık-kaçınma ile bağışlama arasında çok zayıf ve doğrusal bir ilişki vardır.

Dargınlık-kaçınma artarken sahte benlik artmaktadır. Dargınlık-kaçınma ile sahte benlik arasında zayıf ve doğrusal bir ilişki vardır.

Bağışlama artarken sahte benlik artmaktadır. Bağışlama ile sahte benlik arasında zayıf ve doğrusal bir ilişki vardır.

Bağışlama alt ölçeği ve sosyal kaygı puanı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır($r=.061$, $p>.005$).

Sahte benlik artarken sosyal kaygı artmaktadır. Sahte benlik ile sosyal kaygı arasında çok zayıf ve doğrusal bir ilişki vardır.

Tablo 4.4: Evlilikte Suçu Affetme ve Sahte Benlik Algısı Alt Ölçekleri Düzeylerinin Ölçekleri Puanları Arasındaki Etkisinin İncelenmesi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
Evlilikte Suçu Affetme	Sabit		5,140	,000			
	Sahte Benlik	,310	5,515	,000	15,563	,000	,095
	Sosyal Kaygı	-,014	-,254	,800			

Evlilikte suç affetme ile sahte benlik algısı ve sosyal kaygı arasında anlamlı ilişki gözlenmektedir ($R^2=.095$, $p<.05$). Bu değişkenlerle Evlilikte suç affetme varyansın yalnızca %09'unu göstermektedir.

Evlilikte suç affetme üzerinde sahte benlik algısının etkisi daha yüksek olduğu görülmektedir. Sahte benlik arttıkça evlilikte suç affetme artmaktadır. Evlilikte suç affetme üzerinde sosyal kaygının etkisi negatiftir. Sosyal kaygı azaldıkça evlilikte suç affetme azalmaktadır.

Tablo 4.5: Araştırmaya Katılanların Cinsiyetlerine göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Dargınlık Kaçınma	Kadın	230	149,29	34337,50	7772,500	-,439	,661
	Erkek	70	154,46	10812,50			
Ölçek	Cinsiyet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Bağışlama	Kadın	230	136,03	31286,00	4721,000	-5,264	.000*
	Erkek	70	198,06	13864,00			
Ölçek	Cinsiyet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sahte Benlik	Kadın	230	150,67	34654,00	8011,000	-,062	,951

	Erkek	70	149,94	10496,00			
Ölçek	Cinsiyet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sosyal Kaygı	Kadın	230	160,44	36901,50	5763,500	-3,626	,000*
	Erkek	70	117,84	8248,50			

*p<.05

Erkeklerde bağıslama kadınlara oranla yüksektir. Kişilerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir değişiklik gösterme durumunu görmek için gerçekleştirilen Mann Whitney-U testinde Sahte Benlik Algısı ölçeğine göre anlamlı bir fark görülmemiştir (U=8011.000, p>.05). Kadınlarda sosyal kaygı erkeklerden daha yüksektir.

Tablo 4.6: Araştırmaya Katılan Kişilerin Yaşlarına göre Dargınlık-Kaçınma, Bağıslama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları

Ölçek	Yaş	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Dargınlık Kaçınma	18-28 yaş	45	166,36	3	2,277	,517
	29-38 yaş	119	150,93			
	39-48 yaş	93	147,03			
	49 üstü	43	140,23			
Ölçek	Yaş	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Bağıslama	18-28 yaş	45	151,99	3	,744	,863
	29-38 yaş	119	154,99			
	39-48 yaş	93	147,22			
	49 üstü	43	143,62			
Ölçek	Yaş	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Sahte Benlik Algısı	18-28 yaş	45	151,44	3	1,952	,582
	29-38 yaş	119	154,20			
	39-48 yaş	93	153,11			

Ölçek	Yaş	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
	49 üstü	43	133,62			
Sosyal Kaygı	18-28 yaş	45	160,24	3	2,043	,564
	29-38 yaş	119	149,55			
	39-48 yaş	93	153,94			
	49 üstü	43	135,51			

*p<.05

Kişilerin yaşlarına göre Dargınlık-Kaçınma Alt Ölçeğinin, Bağışlama Alt Ölçeğinin, Sahte Benlik Alt Ölçeğinin ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeğinin puanları arasında anlamlı bir değişiklik gösterme durumunu görmek için gerçekleştirilen Kruskal Wallis H-Testi yapılmış ve anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.7: Araştırmaya Katılan Kişilerin Eşlerinin Yaşlarına göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları

Ölçek	Yaş	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Dargınlık Kaçınma	18-28 yaş	42	143,67	3	2,322	,508
	29-38 yaş	93	156,89			
	39-48 yaş	114	154,10			
	49 üstü	51	136,43			
Bağışlama	18-28 yaş	42	171,40	3	10,420	,015*
	29-38 yaş	93	153,19			
	39-48 yaş	114	155,41			
	49 üstü	51	117,40			
Sahte Benlik	18-28 yaş	42	153,76	3	1,882	,597
	29-38 yaş	93	150,88			

Algısı	39-48 yaş	114	155,49			
	49 üstü	51	135,98			
Ölçek	Yaş	N	Sıra Ort.	sd	X²	p
Sosyal Kaygı	18-28 yaş	42	153,82			
	29-38 yaş	93	141,53	3	5,141	,162
	39-48 yaş	114	163,30			
	49 üstü	51	135,51			

*p<.05

18-28 yaş ile 49 yaş üstü, 29-38 yaş ile 49 yaş üstü, 39-48 yaş ile 49 yaş üstü gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bağışlama en yüksek 18-28 yaş arasında görülürken, en düşük 49 yaş üstünde görülmüştür.

Tablo 4.8: Araştırmaya Katılanların Tanışma Şekillerine göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları

Ölçek	Tanışma	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Dargınlık Kaçınma	Görücü	67	145,92	9776,50			
	Flört	233	151,82	35373,50	7498,500	-,493	,622
Ölçek	Tanışma	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Bağışlama	Görücü	67	158,21	10600,00			
	Flört	233	148,28	34550,00	7289,000	-,829	,407
Ölçek	Tanışma	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sahte Benlik	Görücü	67	158,13	10594,50			
	Flört	233	148,13	34555,50	7294,500	-,820	,412
Ölçek	Tanışma	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p

Sosyal Kaygı	Görücü	67	144,17	9659,50	7381,500	-,683	,495
	Flört	233	152,32	35490,50			

*p<.05

Kişilerin Tanışma Biçimlerine göre anlamlı bir değişiklik gösterme durumunu görmek için gerçekleştirilen Mann Whitney-U testinde Dargınlık-Kaçınma Alt ölçeğine, Bağışlama Alt ölçeğine, Sahte Benlik Algısı ölçeğine, Sosyal Kaygı Alt ölçeğine göre anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Tablo 4.9: Araştırmaya Katılan Kişilerin Evlilik Sürelerine göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları

Ölçek	Evlilik Süresi	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Dargınlık Kaçınma	1-11 ay	32	163,42	3	2,030	,566
	1 yıl-4 yıl 11 ay	63	140,26			
	5 yıl - 9 yıl 11 ay	55	157,88			
	10 yıl üzeri	150	149,34			
Ölçek	Evlilik Süresi	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Bağışlama	1-11 ay	32	169,14	3	2,312	,510
	1 yıl-4 yıl 11 ay	63	142,33			
	5 yıl - 9 yıl 11 ay	55	155,09			
	10 yıl üzeri	150	148,27			
Ölçek	Evlilik Süresi	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Sahte Benlik Algısı	1-11 ay	32	133,00	3	3,372	,338
	1 yıl-4 yıl 11 ay	63	143,65			
	5 yıl - 9 yıl 11 ay	55	165,40			
	10 yıl üzeri	150	151,65			
Ölçek	Evlilik Süresi	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Sosyal	1-11 ay	32	151,14	3	,306	,959

Kaygı	1 yıl-4 yıl 11 ay	63	153,92
	5 yıl - 9 yıl 11 ay	55	153,42
	10 yıl üzeri	150	147,86

*p<.05

Kişilerin Evlilik Süresine göre Dargınlık-Kaçınma Alt Ölçeğinin, Bağışlama Alt Ölçeğinin, Sahte Benlik Alt Ölçeğinin, Sosyal Kaygı Alt Ölçeğinin puanları arasında anlamlı bir değişiklik gösterme durumunu görmek için gerçekleştirilen Kruskal Wallis H-Testinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.10: Araştırmaya Katılan Kişilerin Gelir Durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları

Ölçek	Gelir	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	p
Dargınlık Kaçınma	Düşük	12	141,75	2	,604	,739
	Orta	243	149,35			
	Yüksek	45	159,02			
Ölçek	Gelir	12	Sıra Ort.	Sd	X ²	p
Bağışlama	Düşük	243	149,71	2	,017	,992
	Orta	45	150,26			
	Yüksek	12	152,02			
Ölçek	Gelir	243	Sıra Ort.	Sd	X ²	p
Sahte Benlik Algısı	Düşük	45	195,38	2	3,442	,179
	Orta	12	148,06			
	Yüksek	243	151,72			
Ölçek	Gelir	45	Sıra Ort.	Sd	X ²	p
Sosyal Kaygı	Düşük	12	183,63	2	1,851	,396
	Orta	243	149,07			

Yüksek	45	149,37
--------	----	--------

*p<.05

Araştırmaya katılan kişilerin gelir durumuna göre alt ölçeklerinin puanları açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 4.11: Araştırmaya Katılan Kişilerin Eğitim Durumlarına göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları

Ölçek	Eğitim	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Dargınlık Kaçınma	İlkokul	10	175,55	4	4,397	,035*
	Ortaokul	18	113,08			
	Lise	59	150,39			
	Yüksekokul	52	155,13			
	Üniversite	161	151,67			
Ölçek	Eğitim	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Bağışlama	İlkokul	10	140,25	4	1,217	,087
	Ortaokul	18	141,78			
	Lise	59	142,69			
	Yüksekokul	52	150,90			
	Üniversite	161	154,84			
Ölçek	Eğitim	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Sahte Benlik Algısı	İlkokul	10	178,75	4	7,668	,010*
	Ortaokul	18	197,19			
	Lise	59	152,14			
	Yüksekokul	52	151,20			
	Üniversite	161	142,70			
Ölçek	Eğitim	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p

Sosyal Kaygı	İlkokul	10	199,45	4	6,710	,015*
	Ortaokul	18	167,17			
	Lise	59	158,56			
	Yüksekokul	52	156,26			
	Üniversite	161	140,78			

*p<.05

İlkokul ve ortaokul, ilkokul ve üniversite, lise ve üniversite grupları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Dargınlık-kaçınma en yüksek ilkokul mezunu olanlarda, en düşük ortaokul mezunlarında görülmüştür.

İlkokul ve üniversite, ortaokul ve lise, lise ve üniversite grupları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Sahte benlik en yüksek ortaokul mezunu olanlarda, en düşük üniversite mezunlarında görülmüştür.

İlkokul ve üniversite, lise ve yüksekokul, lise ve üniversite grupları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Sosyal kaygı en yüksek ilkokul mezunlarında, en düşük üniversite mezunlarında görülmüştür.

Tablo 4.12: Araştırmaya Katılan Kişilerin Eşlerin Eğitim Durumlarına göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları

Ölçek	Eğitim	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Dargınlık Kaçınma	İlkokul	14	174,82	4	9,697	,046*
	Ortaokul	22	148,75			
	Lise	49	121,87			
	Yüksekokul	85	167,00			
	Üniversite	130	148,18			
Ölçek	Eğitim	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Bağışlama	İlkokul	14	140,71	4	3,116	,539
	Ortaokul	22	140,34			

	Lise	49	150,90			
	Yüksekokul	85	163,73			
	Üniversite	130	144,47			
Ölçek	Eğitim	N	Sıra Ort.	sd	X²	p
	İlkokul	14	159,18			
	Ortaokul	22	159,59			
Sahte Benlik Algısı	Lise	49	154,82	4	,901	,924
	Yüksekokul	85	151,41			
	Üniversite	130	145,80			
Ölçek	Eğitim	N	Sıra Ort.	sd	X²	p
	İlkokul	14	141,25			
	Ortaokul	22	172,34			
Sosyal Kaygı	Lise	49	152,55	4	4,681	,032*
	Yüksekokul	85	160,86			
	Üniversite	130	140,25			

*p<.05

İlkokul ve lise, ilkokul ve yüksekokul, ilkokul ve üniversite, ortaokul ve yüksekokul, ortaokul ve üniversite, lise ve yüksekokul, lise ve üniversite grupları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Dargınlık-kaçınma en yüksek eşi ilkokul mezunu olanlarda, en düşük eşi lise mezunlarında görülmüştür.

İlkokul ve üniversite, ortaokul ve lise, lise ve üniversite, yüksekokul ve üniversite grupları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Sosyal kaygı en yüksek Eşi ortaokul mezunlarında, en düşük eşi üniversite mezunlarında görülmüştür.

Tablo 4.13: Araştırmaya Katılan Kişilerin Meslek Durumlarına göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları

Ölçek	Meslek	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Dargınlık Kaçınma	Öğretmen	73	150,85	9	4,376	,885
	Psikolog	22	162,77			
	Esnaf	34	145,60			
	Mühendis	28	131,13			
	Avukat	9	140,06			
	Sosyal çalışmacı	21	147,86			
	Hemşire	7	126,93			
	Ev hanımı	84	160,69			
	Doktor	9	159,89			
İşçi	13	134,15				
Ölçek	Meslek	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Bağışlama	Öğretmen	73	155,75	9	8,838	,452
	Psikolog	22	113,52			
	Esnaf	34	162,69			
	Mühendis	28	150,05			
	Avukat	9	183,22			
	Sosyal çalışmacı	21	174,14			
	Hemşire	7	160,00			
	Ev hanımı	84	142,02			
	Doktor	9	143,78			
İşçi	13	146,15				
Ölçek	Meslek	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p

Sahte Benlik Algısı	Öğretmen	73	153,03	9	13,788	,130
	Psikolog	22	146,66			
	Esnaf	34	141,43			
	Mühendis	28	125,70			
	Avukat	9	138,17			
	Sosyal çalışmacı	21	108,00			
	Hemşire	7	157,50			
	Ev hanımı	84	170,69			
	Doktor	9	179,28			
	İşçi	13	143,00			
Ölçek	Meslek	N	Sıra Ort.	sd	X²	p
Sosyal Kaygı	Öğretmen	73	154,00	9	18,655	,028*
	Psikolog	22	184,55			
	Esnaf	34	129,49			
	Mühendis	28	127,32			
	Avukat	9	198,83			
	Sosyal çalışmacı	21	119,67			
	Hemşire	7	167,57			
	Ev hanımı	84	163,38			
	Doktor	9	100,78			
	İşçi	13	136,46			

*p<.05

Öğretmen ve avukat, öğretmen ve sosyal çalışmacı, öğretmen ve hemşire, öğretmen ve ev hanımı, öğretmen ve doktor, öğretmen ve işçi, psikolog ve esnaf, psikolog ve mühendis, psikolog ve avukat, psikolog ve sosyal çalışmacı, psikolog ve hemşire, psikolog ve ev hanımı, psikolog ve doktor, psikolog ve işçi, esnaf ve ev hanımı, esnaf ve doktor, esnaf ve işçi, mühendis ve avukat, mühendis ve sosyal

çalışmacı, mühendis ve hemşire, mühendis ve ev hanımı, mühendis ve doktor, mühendis ve işçi, avukat ve sosyal çalışmacı, avukat ve hemşire, avukat ve doktor, avukat ve işçi, sosyal çalışmacı ve doktor, doktor ve ev hanımı grupları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Sosyal kaygı en yüksek avukatlarda iken en düşük doktor mesleğine sahip kişilerdedir.

Tablo 4.14: Araştırmaya Katılanların Çalışma durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları

Ölçek	İş	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Dargınlık	Çalışmıyor	108	137,66	14867,50	8981,500	-1,931	,054
	Çalışıyor	192	157,72	30282,50			
Ölçek	İş	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Bağışlama	Çalışmıyor	108	140,15	15136,00	9250,000	-1,558	,119
	Çalışıyor	192	156,32	30014,00			
Ölçek	İş	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sahte Benlik	Çalışmıyor	108	152,36	16455,00	10167,000	-,280	,780
	Çalışıyor	192	149,45	28695,00			
Ölçek	İş	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sosyal Kaygı	Çalışmıyor	108	170,64	18429,00	8193,000	-3,039	,002*
	Çalışıyor	192	139,17	26721,00			

*p<.05

Sosyal kaygı çalışmayanlarda çalışanlara göre yüksektir (U=8193.000, p<.05).

Tablo 4.15: Araştırmaya Katılan Kişilerin Eşlerinin Meslek Durumlarına göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları

Ölçek	Meslek	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Dargınlık Kaçınma	Öğretmen	78	170,54	9	17,450	,042*
	Psikolog	24	153,17			
	Esnaf	43	131,73			
	Mühendis	41	143,45			
	Avukat	21	149,74			
	Sosyal çalışmacı	18	97,19			
	Hemşire	4	165,63			
	Ev hanımı	44	142,16			
	Doktor	15	165,50			
İşçi	12	194,29				
Ölçek	Meslek	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Bağışlama	Öğretmen	78	165,63	9	9,910	,358
	Psikolog	24	147,00			
	Esnaf	43	145,30			
	Mühendis	41	151,74			
	Avukat	21	164,26			
	Sosyal çalışmacı	18	117,78			
	Hemşire	4	158,63			
	Ev hanımı	44	129,40			
	Doktor	15	144,60			
İşçi	12	180,54				
Ölçek	Meslek	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p

Sahte Benlik Algısı	Öğretmen	78	151,51	9	8,960	,441
	Psikolog	24	135,10			
	Esnaf	43	155,87			
	Mühendis	41	146,83			
	Avukat	21	186,12			
	Sosyal çalışmacı	18	162,72			
	Hemşire	4	204,38			
	Ev hanımı	44	130,31			
	Doktor	15	145,30			
	İşçi	12	149,92			
Ölçek	Meslek	N	Sıra Ort.	sd	X²	p
Sosyal Kaygı	Öğretmen	78	142,35	9	9,639	,381
	Psikolog	24	153,50			
	Esnaf	43	149,66			
	Mühendis	41	149,50			
	Avukat	21	162,33			
	Sosyal çalışmacı	18	203,31			
	Hemşire	4	135,13			
	Ev hanımı	44	146,77			
	Doktor	15	152,73			
	İşçi	12	119,96			

*p<.05

Öğretmen ve sosyal çalışmacı, öğretmen ve hemşire, öğretmen ve işçi, avukat ve sosyal çalışmacı grupları arasında anlamlı farklılık vardır. Dargınlık-kaçınma en yüksek işçi çalışanlarda, en düşük sosyal çalışmacılarda görülmektedir.

Tablo 4.16: Araştırmaya Katılanların Eşlerin Çalışma durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları

Ölçek	İş	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Dargınlık	Çalışmıyor	36	134,85	4854,50	4188,500	-1,159	,246
	Çalışıyor	264	152,63	40295,50			
Ölçek	İş	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Bağışlama	Çalışmıyor	36	190,24	6848,50	3321,500	-2,944	,003*
	Çalışıyor	264	145,08	38301,50			
Ölçek	İş	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sahte Benlik	Çalışmıyor	36	155,47	5597,00	4573,000	-,368	,713
	Çalışıyor	264	149,82	39553,00			
Ölçek	İş	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sosyal Kaygı	Çalışmıyor	36	134,00	4824,00	4158,000	-1,226	,220
	Çalışıyor	264	152,75	40326,00			

*p<.05

Kişilerin eşlerinin çalışma durumuna göre bağışlama eşi çalışanlarda, çalışmayanlara göre yüksektir (U=3321.500, p< .05).

Tablo 4.17: Araştırmaya Katılan Kişilerin Eşlerinin Tutumlarına göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçeklerinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis H” Testi Sonuçları

Ölçek	Tutum	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Dargınlık Kaçınma	Otoriter-baskıcı	73	158,84	4	4,707	,319
	Demokratik	115	139,62			
	Koruyucu	104	153,38			
	Tutarsız	6	187,58			
	İlgisiz	2	211,00			
Ölçek	Tutum	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Bağışlama	Otoriter-baskıcı	73	160,78	4	15,781	,003*
	Demokratik	115	126,20			
	Koruyucu	104	168,80			
	Tutarsız	6	182,00			
	İlgisiz	2	126,50			
Ölçek	Tutum	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Sahte Benlik Algısı	Otoriter-baskıcı	73	142,25	4	1,889	,756
	Demokratik	115	147,84			
	Koruyucu	104	159,35			
	Tutarsız	6	151,58			
	İlgisiz	2	141,50			
Ölçek	Tutum	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Sosyal Kaygı	Otoriter-baskıcı	73	144,51	4	9,234	,050*
	Demokratik	115	166,32			
	Koruyucu	104	134,54			
	Tutarsız	6	191,42			
	İlgisiz	2	166,50			

*p<.05

Otoriter-baskıcı ve demokratik, otoriter-baskıcı ve koruyucu, otoriter-baskıcı ve tutarsız, otoriter-baskıcı ve ilgisiz, demokratik ve koruyucu, demokratik ve tutarsız, demokratik ve ilgisiz grupları arasında anlamlı farklılık vardır. Bağışlama en yüksek tutarsız tutumda iken en düşük demokratik tutumdadır.

Otoriter-baskıcı ve koruyucu, otoriter-baskıcı ve tutarsız, otoriter-baskıcı ve ilgisiz, demokratik ve koruyucu, demokratik ve tutarsız, demokratik ve ilgisiz grupları arasında anlamlı farklılık vardır. Sosyal kaygı en yüksek tutarsız tutumda iken en düşük koruyucu tutumdadır.

Tablo 4.18: Araştırmaya Katılanların Güven Kıırma Durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları

Ölçek	Güven	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Dargınlık Kaçınma	Hayır	206	137,04	28230,00	6909,000	-3,996	,000*
	Evet	94	180,00	16920,00			
Ölçek	Güven	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Bağışlama	Hayır	206	150,78	31060,00	9625,000	-,082	,934
	Evet	94	149,89	14090,00			
Ölçek	Güven	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sahte Benlik	Hayır	206	148,92	30678,00	9357,000	-,468	,640
	Evet	94	153,96	14472,00			
Ölçek	Güven	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sosyal Kaygı	Hayır	206	150,06	30913,00	9592,000	-,130	,896
	Evet	94	151,46	14237,00			

*p<.05

Dargınlık-kaçınma eşi tarafından güveni kırılanlarda yüksektir (U=6909.000, $p < .05$). Güven kırıcı davranış olarak ağırlıklı olarak aldatma, yalan söyleme, kendine güvenmeme olarak belirtmişlerdir.

Tablo 4.19: Araştırmaya Katılanların Psikolojik-Duygusal Şiddet Görme Durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları

Ölçek	Psikolojik-Duygusal şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Dargınlık Kaçınma	Hayır	188	140,73	26457,00	8691,000	-2,538	,011*
	Evet	112	166,90	18693,00			
Ölçek	Psikolojik-Duygusal şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Bağışlama	Hayır	188	140,20	26357,50	8591,500	-2,678	,007*
	Evet	112	167,79	18792,50			
Ölçek	Psikolojik-Duygusal şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sahte Benlik	Hayır	188	149,47	28100,00	10334,000	-,268	,789
	Evet	112	152,23	17050,00			
Ölçek	Psikolojik-Duygusal şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sosyal Kaygı	Hayır	188	147,34	27700,50	9934,500	-,823	,411
	Evet	112	155,80	17449,50			

* $p < .05$

Kişilerin psikolojik-duygusal şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde dargınlık-kaçınma alt ölçeğine göre anlamlı bir fark bulunmuştur (U=8691.000, $p < .05$).

.05). Dargınlık-kaçınma eşi tarafından psikolojik-duygusal şiddet görenlerde yüksektir. Psikolojik-duygusal şiddeti ağırlıklı olarak görmezden gelme, aşağılama, hakaret etme, ilgisizlik, alay etme, küfür, aynı şekilde düşünmeye zorlama şeklinde belirtmişlerdir.

Kişilerin psikolojik-duygusal şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde bağışlama alt ölçeğine göre anlamlı bir fark bulunmuştur (U=8591.500, $p < .05$). Bağışlama eşi tarafından psikolojik-duygusal şiddet görenlerde yüksektir.

Kişilerin psikolojik-duygusal şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde sahte benlik algısı ölçeğine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır (U=10334.000, $p > .05$).

Kişilerin psikolojik-duygusal şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde sosyal kaygı alt ölçeğine göre anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur (U=9934.500, $p > .05$).

Tablo 4.20: Araştırmaya Katılanların Fiziksel Şiddet Görme Durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları

Ölçek	Fiziksel şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Dargınlık Kaçınma	Hayır	259	145,36	37649,50	3979,500	-2,588	,010*
	Evet	41	182,94	7500,50			
Ölçek	Fiziksel şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Bağışlama	Hayır	259	147,63	38235,50	4565,500	-1,449	,147
	Evet	41	168,65	6914,50			
Ölçek	Fiziksel şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sahte	Hayır	259	147,58	38222,00	4552,000	-1,474	,140

Benlik	Evet	41	168,98	6928,00			
Ölçek	Fiziksel şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sosyal Kaygı	Hayır	259	148,19	38382,00	4712,000	-1,167	,243
	Evet	41	165,07	6768,00			

*p<.05

Kişilerin fiziksel şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde dargınlık-kaçınma alt ölçeğine göre anlamlı bir fark bulunmuştur (U=3979.500, p< .05). Dargınlık-kaçınma eşi tarafından fiziksel şiddet görenlerde yüksektir. Fiziksel şiddeti ağırlıklı olarak tokat atma, sarsma, elle ya da aletle dövme, tekmeleme, uzuvları sıkma, yataktan kovma şeklinde belirtilmiştir.

Kişilerin fiziksel şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde bağışlama alt ölçeğine göre anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur (U=4565.500, p> .05).

Kişilerin fiziksel şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde sahte benlik algısı ölçeğine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır (U=4552.000, p> .05).

Kişilerin fiziksel şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde sosyal kaygı alt ölçeğine göre anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur (U=4712.000, p> .05).

Tablo 4.21: Araştırmaya Katılanların Ekonomik Şiddet Görme Durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları

Ölçek	Ekonomik şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Dargınlık	Hayır	245	143,05	35048,00	4913,000	-3,151	,002*
Kaçınma	Evet	55	183,67	10102,00			

Ölçek	Ekonomik şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Bağıslama	Hayır	245	152,06	37255,50	6354,500	-,662	,508
	Evet	55	143,54	7894,50			
Ölçek	Ekonomik şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sahte Benlik	Hayır	245	148,27	36326,00	6191,000	-,944	,345
	Evet	55	160,44	8824,00			
Ölçek	Ekonomik şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sosyal Kaygı	Hayır	245	146,20	35819,00	5684,000	-1,826	,048*
	Evet	55	169,65	9331,00			

*p<.05

Kişilerin ekonomik şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde dargınlık-kaçınma alt ölçeğine göre anlamlı bir fark bulunmuştur (U=4913.000, p< .05). Dargınlık-kaçınma eşi tarafından ekonomik şiddet görenlerde yüksektir. Ekonomik şiddet; çalışmasına engel olma, çok az para bırakarak evi çekip çevirmesini isteme, ekonomik kararlarda dışlama, çalışıyorsa kazancına el koyma olarak belirtmişlerdir.

Kişilerin ekonomik şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde bağıslama alt ölçeğine göre anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur (U=6354.500, p> .05).

Kişilerin ekonomik şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde sahte benlik algısı ölçeğine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır (U=6191.000, p> .05).

Kişilerin ekonomik şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde sosyal kaygı alt ölçeğine göre anlamlı bir fark bulunmuştur (U=5684.000, p< .05). Sosyal kaygı eşi tarafından ekonomik şiddet görenlerde yüksektir.

Tablo 4.22: Araştırmaya Katılanların Cinsel Şiddet Görme Durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsel şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Dargınlık Kaçınma	Hayır	280	148,97	41711,00	2371,000	-1,149	,250
	Evet	20	171,95	3439,00			
Ölçek	Cinsel şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Bağışlama	Hayır	280	149,29	41802,50	2462,500	-,905	,366
	Evet	20	167,38	3347,50			
Ölçek	Cinsel şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sahte Benlik	Hayır	280	151,03	42288,50	2651,500	-,398	,691
	Evet	20	143,07	2861,50			
Ölçek	Cinsel şiddet	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sosyal Kaygı	Hayır	280	149,37	41824,00	2484,000	-,850	,396
	Evet	20	166,30	3326,00			

*p<.05

Kişilerin cinsel şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde dargınlık-kaçınma alt ölçeğine göre anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Kişilerin cinsel şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde bağışlama alt ölçeğine göre anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Kişilerin cinsel şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde sahte benlik algısı ölçeğine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır (U=2651.500, p> .05).

Kişilerin cinsel şiddet görme durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde sosyal kaygı alt ölçeğine göre anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur (U=2484.000, p> .05).

Tablo 4.23: Araştırmaya Katılanların Affetmekte Zorlanma Durumuna göre Dargınlık-Kaçınma, Bağışlama, Sahte Benlik Algısı ve Sosyal Kaygı Alt Ölçekleri Puanları Açısından “Mann Whitney U” Testi Sonuçları

Ölçek	Affetmede zorlanma	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Dargınlık Kaçınma	Hayır	195	130,05	25360,00	6250,000	-5,587	,000*
	Evet	105	188,48	19790,00			
Ölçek	Affetmede zorlanma	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Bağışlama	Hayır	195	147,42	28747,50	9637,500	-,841	,400
	Evet	105	156,21	16402,50			
Ölçek	Affetmede zorlanma	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sahte Benlik	Hayır	195	146,41	28550,00	9440,000	-1,118	,264
	Evet	105	158,10	16600,00			
Ölçek	Affetmede zorlanma	N	Sıra Ort	Sıra Toplamı	U	Z	p
Sosyal Kaygı	Hayır	195	149,63	29177,50	10067,500	-,239	,811
	Evet	105	152,12	15972,50			

*p<.05

Kişilerin affetmekte zorlanma durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney-U testi neticesinde dargınlık-kaçınma alt ölçeğine göre anlamlı bir fark bulunmuştur (U=6250.000, p< .05). Eşini affetmekte zorlananlarda dargınlık-kaçınma yüksektir. Kişilerin affetmekte zorlanma yaşadıkları durumlar arasında sadakatsiz yaşam (aldatma/ihanet), yalan söyleme, eşe ve çocuklarına karşı sorumluluklarını yerini getirmeme, zor zamanlarında yalnız bırakma, eşinin ailesi ile yaşanan sorunlarda eşine destek olmama, hırsızlık, psikolojik şiddet yer almaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM

Affetme, kişinin hata yaptığı düşünölen bireye karşı geliştirdiği sinir, kızgınlık ve intikam alma gibi olumsuz duygulardan bilerek ve isteyerek arınması ve bu tepkilerin yerine olumlu tepkiler oluşturmasıdır.⁷⁹ Literatür bilgilerinden yola çıkarak gerçek benlik (kendilik) için kişinin kendi gerçek ihtiyaç ve arzuları ile temas etme ve ayrışma yeteneğidir; sahte benlik (kendilik) ise kişinin çevresinin beklentisine uyum sağlama davranışdır; normal bir işlevsellik olsa da kendini gerçekteşirme sağlamaz ve bundan dolayı kişi kendi gerçek ihtiyaç ve arzuları ile temas etmede ve ayrışmada sorun yaşıyor ya da erteliyor denilebilir.^{80 81} Bu bilgilerden yola çıkarak bu çalışmada evlilikte suç affetme ve sahte benlik algısı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır. Bireyin hayatında yaşadığı olumsuz durumların hepsi affetmeyi gerektirmeyebilir; ancak olumsuz durumların evlilik birliği içerisinde yaşanıyor olması ve bu durumun bireyin evlilik ilişkilerine, eşine ve kendisine olan temel inancın bozulmasına neden olması, affetme sürecini etkileyen önemli bir etmen olduğu düşünölmektedir.⁸² Bu alanda yapılan çalışmaların çok az olması ve literatür taramasında bu çalışmaya benzer bir çalışmaya rastlanmamış olması bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağını düşünörmektedir. Bu çalışmada sosyo-demografik bazı özelliklerin yanı sıra eşin bireye olan genel tutumu, güveni kırıp kırmadığı, şiddet (psikolojik-duygusal, fiziksel, ekonomik, cinsel) görüp görmediği ve affetmekte zorlandığı bir durum veya olay yaşayıp yaşamadığı da sorgulanmıştır.

“Evlilikte suç” kavramı için bireylerin evlilik ilişkileri, eşleri ve kendilerine ait temel inancın bozulduğu olumsuz olayların olması düşünölebilir. Sadakatsiz yaşam, aldatma (yalan söyleme), şiddet (psikolojik-duygusal, fiziksel, ekonomik, cinsel), kumar, madde bağımlılığı vb. durumlar evlilik içerisinde yaşandığında evlilik birliğini, kişilerin haklarını ve inançlarını temelden sarsıcı olumsuz yaşantılardır ve bu durumlar boşanma sürecinde suç niteliği taşıyan unsurlardır. Evlilikte suç niteliği taşıyan unsurlar kişiden kişiye ve kültürden kültüre farklılık gösterebilir. Kadın ve erkeklerin kendilerine, hayata ve evlilik dinamiklerine yönelik algıları ve bakış açılarının farklılık gösterebileceği varsayılarak bunun evlilik dinamikleri üzerinde farklı etkileri olabileceği düşünölmektedir. Bireylerin ve kültürlerin evlilikte suç

---

⁷⁹ Taysi, a.g.e., s.12

⁸⁰ Odağ, a.g.e., s.123-124

⁸¹ Masterson, a.g.e., s.46

⁸² Akın; a.g.e., s.61

niteliği taşıyan unsurların farklılıklarına dair algılarının neler olduğu bir diğer araştırma konusu olabilir.

Yaptığımız çalışmada, dargınlık-kaçınma alt ölçeği ile bağışlama ve sahte benlik alt ölçekleri puanları arasında zayıf düzeyde olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunurken; sosyal kaygı alt ölçeği puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bulgular sonucuna göre dargınlık-kaçınma artarken, bağışlama ve sahte benlik de artmaktadır. Bağışlama alt ölçeği ile sahte benlik ölçeği puanları arasında da olumlu yönde anlamlı ilişki varken; sosyal kaygı alt ölçeği puanı arasında anlamlı ilişki yoktur. Bağışlama artarken sahte benlik de artmaktadır.

Sahte benlik alt ölçeği ile sosyal kaygı alt ölçeği puanı arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre; sahte benlik artarken sosyal kaygı artmaktadır. Şahin ve arkadaşlarının 2011 yılında yaptıkları çalışmada anksiyete bozukluğu yaşayan bireylerin daha olumsuz kişiler arası ilişki tarzına sahip oldukları, benlik algılarının daha olumsuz olduğu, daha fazla kişilerarası öfke ve öfkeyle ilintili davranışlar yaşadıkları ve anksiyete ile genel belirti düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.⁸³ Asıcı (2013)⁸⁴ yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının affetme özelliği ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonunda genel affetme, kendini affetme ve durumu affetme ile benlik saygısı arasında orta düzeyde olumlu yönde anlamlı ilişkinin var olduğunu saptamıştır. Başkasını affetme ile benlik saygısı arasında ise düşük düzeyde olumlu yönde anlamlı ilişki saptamıştır. Eaton, Struther ve Santelli (2006)⁸⁵ üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada affetme ile benlik saygısı arasında olumlu yönde ilişki olduğunu bulmuşlardır. Strelan (2007)⁸⁶ araştırmasında kendini, başkasını ve durumu affetme ile benlik saygısı arasında olumlu yönde anlamlı ilişkiler tespit etmiştir. Yukarıda bahsedilen çalışmalar ile bizim çalışma sonuçlarımızda tespit edilen sahte benlik ve bağışlama bulguları arasında benzerlik görülmektedir. Affetme özelliği ile benlik saygısı arasındaki olumlu yöndeki ilişkinin, benlik saygısının bireyin olayları algılama biçimi üzerindeki etkisinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Benlik saygısı yüksek olan bireyler, kendileri hakkında tutarlı, net ve kararlı düşüncelere sahip olduklarından zarar verici bir olayı

---

⁸³ Nesrin Hisli Şahin, Ayşegül Durak Batıgün ve Cemal Uzun, Anksiyete bozukluğu; Kişilerarası Tarz, Kendilik Algısı Ve Öfke Açısından Bir Değerlendirme, **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 2011, Sayı: 12, s. 107-113.

⁸⁴ Esra Asıcı, Öğretmen Adaylarının Affetme Özelliklerinin Öz-Duyarlık ve Benlik Saygısı Açısından İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2013, s.166. **(Yüksek Lisans Tezi)**

⁸⁵ Judy Eaton, Ward Struthers ve Alexander Santelli, Dispositional and State Forgiveness: The Role of Self-Esteem, Need for Structure, and Narcissism, **Personality and Individual Differences**, 2006, Sayı: 41, s.371- 380.

⁸⁶ Peter Strelan, Who Forgives Others, Themselves, and Situations? The Roles of Narcissism, Guilt, Self-Esteem, and Agreeableness, **Personality and Individual Differences**, 2007, Sayı: 42, s.259-269.

benliklerine yönelik bir tehdit olarak algılamıyor olabilirler. Benliğe yönelik bir tehdit algılanmadığı için benlik saygısı yüksek olan bireylerin affetmeyi daha kolay buluyor olmaları mümkündür. Ayrıca benlik saygısı yüksek olan bireyler, kendilerini olumlu ve olumsuz yönleri ile bir bütün olarak algıladıkları için hata yaptıklarında da kendilerine karşı hoşgörülü olacakları düşünülmektedir. Benlik saygısı yüksek olan birey, hatalı davranışlarının sorumluluğunu kabul ederek, hata yapmış olmanın kendi varlık değerini düşürmeyeceğini kabul edip, hatalarına rağmen kendisini sevebilir ve kendine karşı affedici olabilir diye düşünülmektedir. Benlik saygısının oluşumunda diğer insanlardan gelen olumlu geri bildirimlerin etkisi olduğu bilinmektedir. Kültürümüzde affetme bir erdem olarak görülmekte ve takdir edilmektedir. Bu nedenle, zarar verici bir olayı affetmesinin ardından çevreden gelen olumlu tepkiler bireyde değerli olduğu duygularını ortaya çıkararak, benlik saygısında artışı sağlayabilir. Her ne kadar sahte benlik algısı ve benlik saygısının oluşum mekanizmaları farklı olsa da davranış dinamikleri açısından benzer neticeler elde etmesini sağlayabilir. Bireyin evlilik yaşantısı içerisinde affetme sürecini etkileyen etmenin sahte benlik algısı da olsa, benlik saygısı da olsa da evlilik dinamikleri üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda birbirine benzer özellikler gösterdiği ve benzer etkiye sahip olduğunu düşündürmektedir.

Affetme ile benlik saygısı arasındaki ilişkiye inceleyen diğer çalışmalarda ise farklı sonuçlar bulunmuştur. Örneğin; Fu, Watkins ve Hui'nin (2004)⁸⁷ Çin'e özgü bir bakış açısı sundukları araştırmada, başkasını affetme ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Araştırmanın sonuçları ile uyuşmayan bu bulgunun kültürel farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir. Örneğin, Çinlilerin ve Japonların kendilerini hatalı kabul ettikleri zaman intihar ettikleri bilinmektedir. Bu durum bizim kültürümüzde önemli görülen ve takdir edilen affetmenin Çin ve Japonya'nın yer aldığı coğrafyadaki kültür tarafından onaylanmadığını göstermektedir. Çin kültüründe affetme ve benlik saygısı birbirinden bağımsız faktörler olarak değerlendirildiğini düşündürmektedir. Bu da kültürün benlik algısı ve affetme üzerinde önemli bir etmen olduğunu göstermektedir. Bizim çalışmamızda kültürel açıdan ayrıntılı olarak inceleme yapılmamıştır. Bu nedenle ileride yapılacak çalışmalarda sahte benlik algısı ve affetme ile kültür arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların yapılmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yaptığımız çalışmada kişilerin cinsiyetleri ile dargınlık-kaçınma alt ölçeği arasında anlamlı bir fark yokken, bağışlama alt ölçeği arasında anlamlı bir fark

⁸⁷ Hong Fu, David Watkins ve Eadaoin Hui, Personality Correlates of The Disposition towards Interpersonal Forgiveness: A Chinese Perspective, **International Journal of Psychology**. 2004, 39 (4), s.305-316.

olduğu görülmüştür. Buna göre; erkeklerde bağışlama kadınlara göre daha yüksektir. Erkeklerde kadınlara göre daha bağışlayıcı bir tutum sergiledikleri yapılan araştırmalarda da saptanmıştır.⁸⁸ Çalışmamızda kişilerin cinsiyetleri ile sahte benlik algısı ölçeği arasında anlamlı bir fark bulunmazken, kişilerin cinsiyetleri ile sosyal kaygı alt ölçeği arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre; kadınlarda sosyal kaygı erkeklerden daha yüksektir. Affetme ve cinsiyet ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde farklı sonuçlar olduğu göze çarpmaktadır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçla paralel olarak yapılan bir grup çalışma kadınların erkeklerden daha affedici olduğunu göstermektedir.^{89 90 91} Bu farklılığın affetmenin kültürel bir özellik olmasından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Kadınlara yüklenen roller kültürden kültüre farklılık gösterebilmektedir. Bazı kültürlerde kadınların affedici olması gerektiği kabul edilebilir. Bu nedenle de kadınların affetme eğilimleri erkeklerden daha yüksek olabilir. Ayrıca cinsiyetin affetme üzerindeki etkisi konusunda araştırmaların yapıldığı örneklem grubunun özellikleri de farklı sonuçlar elde edilmesine neden olmuş olabilir. Örneğin, Ortahinkal ve arkadaşlarının (2008)⁹² çalışması evli bireyler ile gerçekleştirilmiştir. Evlilik kurumu içerisinde kadınların ilişkiyi devam ettirebilme ya da çocuklarıyla ilgili endişeleri nedeniyle daha affedici olmaları mümkündür. Araştırmalarda kullanılan ölçme araçlarının birbirinden farklı olmasının da bulgulardaki farklılığın bir başka nedeni olabileceği düşünülmektedir. Örneğin, Konstam ve arkadaşlarının (2003)⁹³ çalışmasında affetmeyi duygu, davranış ve biliş açısından ele alan Wade Affetme ölçeği kullanılmıştır. Oysa bazı araştırmalarda kullanılan Heartland Affetme Ölçeği affetme sürecindeki duygu, davranış ve biliş değil affetmenin türlerini dikkate almaktadır. Bizim çalışmamızda kullanılan Evlilikte Affetme Ölçeği ise bireylerin evlilik yaşamlarında eşlerinin olumsuz davranışları karşısında kesinlikle yaşabilecekleri olası duygu, düşünce ve davranışları ele alarak, affetme veya darılma düzeylerini ölçmektedir. Brown (2003)⁹⁴ ile Macaskill ve arkadaşlarının (2002)⁹⁵ çalışmalarında genel affetme

---

⁸⁸ Ece Ermumcu, Evli Çiftlerde Bağışlama Sürecinin Bağlanma, Stresle Başa Çıkma, Empati ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2014, s. 56-65.

(Yüksek Lisans Tezi)

⁸⁹ Varda Konstam, William Holmes ve Bethany Levine, Empathy, Selfism, and Coping Elements of The Psychology of Forgiveness: A Preliminary Study, **Counseling and Values**. 2003, Sayı: 47, s.172-183.

⁹⁰ Kathleen Lawler-Row ve Rachel Piferi, The Forgiving Personality: Predicting A Life Well Lived, **Personality and Individual Differences**, 2006, Sayı: 41, s.1009-1020.

⁹¹ Kristin Neff ve Elizabeth Prommier, The Relationship between Self-Compassion and Other-Focused Concern among College Undergraduates, Community Adults, and Practicing Meditators. **Self and Identity**, 2012, 1(17),s.1-17.

⁹² Jose Ortahinkal, Alfons Vansteenwegen ve Roger Burggraeve, Are Demographics Important for Forgiveness?, **The Family Journal**, 2008, Sayı: 16, s.20-27.

⁹³ Konstam ve ark., a.g.e., s.172-183

⁹⁴ Ryan Brown, Measuring Individual Differences in The Tendency to Forgive: Construct Validity and Links with Depression, **Personality and Social Psychology Bulletin**. 2003, Sayı: 29, s.759-771.

(toplam affetme puanı) açısından kadınlar ve erkekler arasında bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Benzer şekilde Walker ve Gorsuch'un (2002)⁹⁶ çalışmasında da başkasını affetme ve kendini affetme açısından kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Asıcı (2013)⁹⁷ yaptığı çalışmada, kadın öğretmen adaylarının benlik saygısının erkek öğretmen adaylarından daha yüksek olduğunu bulmuştur. Benlik saygısı ve cinsiyet ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde farklı sonuçlar göze çarpmaktadır. Bu bulguya paralel olarak bazı araştırma bulguları cinsiyete göre benlik saygısının farklılaşmadığını göstermektedir.^{98 99 100} Yurt içinde Karataş (2012),¹⁰¹ Öner Altıok, Ek ve Koruklu (2010)¹⁰² ve yurt dışında Ye, Yu ve Li'nin (2012)¹⁰³ üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada kadınların benlik saygısının erkeklerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun tam tersi olarak yurt içinde Ottekin (2009)¹⁰⁴ ve Akça, (2012)¹⁰⁵ yurt dışında McMullin ve Cairney (2004)¹⁰⁶ ile Wilkinson'un (2004)¹⁰⁷ bulguları kadınların benlik saygısının erkeklerden düşük olduğunu ortaya koymaktadır.

Yaptığımız çalışmada kişilerin yaş grupları ile dargınlık-kaçınma, bağışlama, sahte benlik ve sosyal kaygı alt ölçekleri puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Asıcı (2013)'nin¹⁰⁸ yaptığı çalışmada affetme ölçeğinin alt

---

⁹⁵ Ann Macaskill, John Maltby ve Liza Day, Forgiveness of Self and Others and Emotional Empathy, **The Journal of Social Psychology**, 2002, 142(5), s.663-665.

⁹⁶ David Walker ve Richard Gorsuch, Forgiveness within The Big Five Personality Model, **Personality and Individual Difference**, 2002. Sayı: 32, s.1127-1137.

⁹⁷ Asıcı, a.g.e., s.167

⁹⁸ Seniye Aktaş, 9. Sınıfta Anne Baba Tutumları ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2011, s.24. **(Yüksek Lisans Tezi)**

⁹⁹ Sonja Lyubomirsky, Chris Tkach ve Robin Dimatteo, What Are The Differences Between Happiness and Self-Esteem?, **Social Indicators Research**, 2006, Sayı: 78, s.363-404.

¹⁰⁰ Yeliz Saygın, Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Destek, Benlik Saygısı ve Öznel İyi Oluş Düzeylerinin İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s.15. **(Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁰¹ Zeynep Karataş, Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Empatik Becerileri ve Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 2012, Sayı: 23, s.97-114.

¹⁰² Hatice Öner-Altıok, Nurcan Ek, Nermin Koruklu, Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygı Düzeyi ile İlişkili Bazı Değişkenlerin İncelenmesi, **Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, 2010, 1(1), s.99-120.

¹⁰³ Shengquan Ye, Yu L.u ve Li Kin-Kit, Cross-Lagged Model of Self-Esteem and Life Satisfaction: Gender Differences among Chinese University Students, **Personality and Individual Differences**, 2012, Sayı: 52, s.546-551.

¹⁰⁴ Nilgün Ottekin, Ailelerinden Ayrı Olarak Öğrenim Görmekte Olan Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009, s.40. **(Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁰⁵ Zeynep Akça, Genç Yetişkinlikte Algılanan Anne-Baba Tutumlarının, Kendini Toparlama Gücü ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012, s.53. **(Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁰⁶ Julie McMullin ve John Cairney, Self-Esteem and The Intersection of Age, Class, and Gender, **Journal of Aging Studies**, 2004, Sayı: 18, s.75-90.

¹⁰⁷ Ross Wilkinson, The Role of Parental and Peer Attachment in the Psychological Health and Self-Esteem of Adolescents, **Journal of Youth and Adolescence**, 2004, 33(6), s.479-493.

¹⁰⁸ Asıcı, a.g.e., s.170

boyutlarından alınan puanlar incelendiğinde; yaşa göre öğretmen adaylarının kendini affetme ve başkasını affetme puan ortalamalarının farklılaşmadığı; ancak durumu affetme puan ortalamalarında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Yaşın kendini affetme üzerinde etkili olmadığını gösteren bu bulgu, Toussaint ve arkadaşlarının (2001)¹⁰⁹ bulgularıyla örtüşmektedir; ancak onların çalışmasında bu araştırmada elde edilenin aksine başkasını affetme puan ortalamaları yaşa bağlı olarak artış göstermektedir. Asıcı (2013)¹¹⁰'nin yaptığı araştırmada; yaşın, öğretmen adaylarının genel affetme (toplam affetme puanı) puan ortalamaları üzerinde etkili olduğu saptanmıştır. Buna göre öğretmen adaylarının genel affetme puan ortalamaları yaşla birlikte artmaktadır. Affetme ve yaş arasındaki ilişkiye dair literatürdeki pek çok araştırma Asıcı (2013)'nin çalışma sonucuyla paralellik göstermektedir.¹¹¹ ¹¹²Yaptığımız çalışmanın bulgusu beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileriyle çalışan Altunbaş (2006)¹¹³ ve genç yetişkinler üzerinde yaptığı araştırmada, yaşa göre genç yetişkinlerin benlik saygısı düzeyinde anlamlı farklılaşma olmadığını bulan Akça'nın (2012)¹¹⁴ bulgusuyla örtüşmektedir. Asıcı (2013)¹¹⁵ yaptığı araştırmada da yaşın öğretmen adaylarının benlik saygısı üzerinde etkili olmadığını saptamıştır. Ancak literatürde yaş ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyle ilgili farklı bulgularda göze çarpmaktadır. Örneğin yurt içinde Otacıoğlu (2009)¹¹⁶ ve yurt dışında Meier ve arkadaşlarının (2011)¹¹⁷ çalışmasında yaş arttıkça benlik saygısı düzeyinde de artış meydana geldiği görülmektedir. Diğer taraftan McMullin ve Cairney'in (2004)¹¹⁸ bulgularına göre yaşla birlikte benlik saygısında azalma meydana gelmektedir.

Sonuç olarak; affetme, bozulan bir ilişkide yitirilen güvenin tekrar kurulması veya geliştirilmesi ve hata yapan bireye karşı olan öfke ve intikam alma duygusunu bırakarak, ilişkileri tekrar tamir etme, içsel duygusal yaraların iyileşmesi olarak

¹⁰⁹ Loren Toussaint, David Williams, Marc Musick ve Susan Everson, Forgiveness and Health: Age Differences in A U.S. Probability Sample, **Journal of Adult Development**, 2001, Sayı: 8, s.249-257.

¹¹⁰ Asıcı, a.g.e., s.170

¹¹¹ Konstam, a.g.e., s.172-183

¹¹² Etienne Mullet, Anne Houdbine, Sophie Laumonier ve Michelle Girard, Forgiveness: Factor Structure in A Sample of Young, Middle-Aged, and Elderly Adults, **European Psychologist**, 1998, Sayı: 3, s.289-297.

¹¹³ Çetin Altunbaş, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2006, s.58. (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

¹¹⁴ Akça, a.g.e., s.44

¹¹⁵ Asıcı, a.g.e., s.172

¹¹⁶ Sena Otacıoğlu, Müzik Öğretmeni Adaylarının Benlik Saygısı Düzeyleri ile Akademik ve Çalgı Başarılarının Karşılaştırılması, **Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2009, Sayı: 13, s.141-150.

¹¹⁷ Laurenz Meier, Ulrich Orth, Jaap Denissen ve Anja Kühnel, Age Differences in Instability, Contingency, and Level of Self-Esteem across The Life Span, **Journal of Research in Personality**, 2011, Sayı: 45, s.604-612.

¹¹⁸ McMullin ve Cairney, a.g.e., s.75-90

değerlendirilmektedir.¹¹⁹ Affetmenin içsel duygusal yaraların iyileşme aşamasını ele aldığımızda, sahte benlik algısının etkilediği bir affetme sürecinin bireyde gerçek bir iyileşme sağlayamayacağı düşünülmektedir. Özellikle evlilik birliğinin veya dinamiklerinin korunması açısından devreye giren diğer etmenler de dahil edildiğinde birey affetme yönünde bir tutum sergilemiş ve affettiğini söylemesine rağmen hala daha olumsuz duygu ve düşünceler barındırıyor bu affetmeyi içselleştirmemiş¹²⁰ olduğu anlamına gelebilir ve sahte benlik algısını pekiştirebilir. Bu varsayımın geçerliliğini ortaya koymak için çalışmalar yapılabilir. Ayrıca elde ettiğimiz bulgulardan ve bu varsayımdan yapılacak olan çalışmaların bulgularından yola çıkarak klinik pratikte yapılacak olan uygulamalarda, bireysel ve çift terapilerinde affetme ve benlik algısı ile ilgili çalışmalar daha da yaygınlaştırılabilir.

Yaptığımız çalışmada elde edilen veriler sonucunda evlilikte suçu affetme ve sahte benlik algısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Evlilikte suçu affetme üzerinde sahte benlik algısının etkisinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Sahte benlik arttıkça evlilikte suçu affetme artarken, sosyal kaygı azaldıkça evlilikte suçu affetme azalmaktadır. Ayrıca sahte benlik ve evlilikte suçu affetme ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki varken; yaş değişkeni ile anlamlı bir ilişki olmadığı da saptanmıştır. Bu bulguların, çalışmamızın hipotezini destekler yönde olduğu görülmektedir. Bulduğumuz bulguların evlilik dinamikleri ve benlik algısı üzerine yapılacak olan bilimsel çalışmalar ve klinik çalışmalara yol gösterici ve kaynak olacağı düşünülmektedir.

---

¹¹⁹ Alpay, a.g.e.,s.17

¹²⁰ Bugay, a.g.e., s.41

SONUÇLAR

1. Evlilikte suçu affetme ile sahte benlik algısı ve sosyal kaygı arasında anlamlı ilişkiler göstermektedir.
2. Evlilikte suçu affetme üzerinde sahte benlik algısının etkisi daha yüksek olduğu görülmektedir. Sahte benlik arttıkça evlilikte suçu affetme artmaktadır.
3. Evlilikte suçu affetme üzerinde sosyal kaygının etkisi negatiftir. Sosyal kaygı azaldıkça evlilikte suçu affetme azalmaktadır.
4. Dargınlık-kaçınma artarken bağışlama artmaktadır. (Dargınlık-kaçınma ile bağışlama arasında anlamlı, çok zayıf ve doğrusal bir ilişki vardır).
5. Dargınlık-kaçınma artarken sahte benlik artmaktadır. (Dargınlık-kaçınma ile sahte benlik arasında anlamlı, zayıf ve doğrusal bir ilişki vardır)
6. Bağışlama artarken sahte benlik artmaktadır. (Bağışlama ile sahte benlik arasında anlamlı, zayıf ve doğrusal bir ilişki vardır) .
7. Sahte benlik artarken sosyal kaygı artmaktadır. (Sahte benlik ile sosyal kaygı arasında anlamlı, çok zayıf ve doğru ilişki vardır).
8. Erkeklerde bağışlama kadınlara göre daha yüksektir.
9. Kadınlarda sosyal kaygı erkeklerden daha yüksektir.
10. Bağışlama kişilerin eşlerinin yaşlarına göre en yüksek 18-28 yaş arasında görülürken, en düşük 49 yaş üstünde görülmüştür.
11. Dargınlık-kaçınma en yüksek ilkokul mezunu olanlarda, en düşük ortaokul mezunlarında görülmüştür.
12. Sahte benlik en yüksek ortaokul mezunu olanlarda, en düşük üniversite mezunlarında görülmüştür.
13. Sosyal kaygı en yüksek ilkokul mezunlarında, en düşük üniversite mezunlarında görülmüştür.
14. Dargınlık-kaçınma en yüksek eşi ilkokul mezunu olanlarda, en düşük eşi lise mezunu olanlarda görülmüştür.
15. Sosyal kaygı en yüksek eşi ortaokul mezunlarında iken en düşük eşi üniversite mezunlarında görülmüştür.
16. Sosyal kaygı en yüksek avukatlarda iken en düşük doktor mesleğine sahip olan kişilerde görülmüştür.
17. Sosyal Kaygı çalışmayanlar da çalışanlara göre daha yüksektir.
18. Kişilerin eşlerinin mesleğine göre, dargınlık-kaçınma en yüksek işçi çalışanlarda, en düşük sosyal çalışmacılarda görülmektedir.
19. Kişilerin eşlerinin çalışma durumuna göre bağışlama çalışanlarda, çalışmayanlara göre yüksektir.

20. Kişilerin eşlerinin kendilerine yönelik genel tutumlarına göre bağışlama en yüksek tutarsız tutumda iken en düşük demokratik tutumdadır.
21. Kişilerin eşlerinin kendilerine yönelik genel tutumlarına göre sosyal kaygı en yüksek tutarsız tutumda iken en düşük koruyucu tutumdadır.
22. Dargınlık-kaçınma eşi tarafından güveni kırılanlarda yüksektir. Güven kırıcı davranış olarak, sadakatsiz yaşam (aldatma/ihanet), yalan ve eşe güvenmeme olarak belirtmişlerdir.
23. Dargınlık-kaçınma eşi tarafından psikolojik-duygusal şiddet görenlerde yüksektir. Psikolojik-duygusal şiddet olarak görmezden gelme, aşağılama, hakaret etme, ilgisizlik, alay etme, küfür ve aynı şekilde düşünmeye zorlama belirtilmiştir.
24. Bağışlama eşi tarafından psikolojik-duygusal şiddet görenlerde yüksektir.
25. Dargınlık-kaçınma eşi tarafından fiziksel şiddet görenlerde yüksektir. Fiziksel şiddet olarak tokat atma, sarsma, elle ya da aletle dövme, tekmeleme, uzuvları sıkma ve yataktan kovma belirtilmiştir.
26. Dargınlık-kaçınma eşi tarafından ekonomik şiddet görenlerde yüksektir. Ekonomik şiddet olarak çalışmasına engel olma, çok az para bırakarak evi çekip çevirmesini isteme, ekonomik kararlardan dışlama ve çalışıyorsa kazancına el koyma belirtilmiştir.
27. Sosyal kaygı eşi tarafından ekonomik şiddet görenlerde yüksektir.
28. Eşini affetmekte zorlananlarda dargınlık- kaçınma yüksektir. Kişilerin affetmekte zorlanma yaşadıkları durumlar arasında aldatma, yalan söyleme, eşe ve çocuklarına karşı sorumluluklarını yerini getirmeme, zor zamanlarında yalnız bırakma, eşinin ailesi ile yaşanan sorunlarda eşine destek olmama, hırsızlık, psikolojik şiddet yer almaktadır.

ÖNERİLER

Evlilik kurumu, sosyal ve toplumsal hayatın önemli bir parçasıdır. Kişiler evlenme ile beraber hukuksal anlamda bazı hak ve sorumluluklar taşımakta, bu birliğin mutluluğunu elbirliği ile sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle sorumludurlar.¹²¹ Benlik algısının gelişiminde ailenin ve kişiler arası ilişkilerin etkisi olduğu bilinmektedir. Aile üyelerinin ailede birbirleriyle ve çocuklarıyla olan ilişkilerinin kişilik gelişiminde önemli bir yeri bulunmaktadır.¹²² Bu sorumluluklarını yerine getiren bireyler evlilik kurumunun sağlıklı bir şekilde sürmesini ve korunmasını gerçekleştirerek, kişilik gelişimini tamamlamış nesiller yetiştirerek sağlıklı bir toplumun oluşmasında önemli bir rol oynamaktadırlar. Evlenme ile kurulan evlilik kurumu içerisinde bazı nedenlerden dolayı sorunlar yaşanabilmektedir. Bireyler bu sorunlarla baş edebilmek için farklı yollara başvurabilmektedirler. Bunlardan birisi bu çalışmanın konusu olan affetmedir. Yaptığımız çalışmada;

- 1) Evlilikte suç affetme üzerine sahte benlik algısının etkisi olduğu saptanmıştır. Evlilik dinamiklerini etkileyen araştırmalarda ve klinik pratikte bu konu üzerinde çalışmalar yapılırken bu durumun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.
- 2) Evlilik dinamiklerini inceleyen çalışmalarda sahte benlik algısını ve affetme süreçlerini neler oluşturduğu ve bunun üzerinde başka hangi etmenlerin etkili olduğu ileri çalışmalarda incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca aşağıda önerilen çalışmalar da yapılabilir.
- 3) Sahte benlik algısının evlilikte suç affetme üzerindeki etkisi ile depresyon arasındaki ilişki incelenebilir.
- 4) Kültürel farklılıklar açısından sahte benlik algısı ve affetme arasındaki ilişki incelenebilir.
- 5) Bireylerin ve kültürlerin evlilikte suç niteliği taşıyan unsurların farklılıklarına dair algılarının neler olduğu ve bunun evlilik dinamikleri açısından etkileri incelenebilir.

---

¹²¹ Yenisey, a.g.e., s.35

¹²² Silah, a.g.e., s.89

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKIN Ahmet, Psikolojide Kullanılan Güncel Ölçme Araçları, Cilt II, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2015.
- ALTINTAŞ Ersin ve GÜLTEKİN Mücahit, Psikolojik Danışma Kuramları, Aktüel Yayınları, İstanbul, 2004.
- AYTEN Ali, Din Psikolojisi, İz yayıncılık, İstanbul, 2014.
- BACANLI Hasan, Sosyal İlişkilerde Benlik. Kendini Ayarlamanın Psikolojisi, M.E.B. Yayıncılık, İstanbul, 2006.
- BAYMUR Feriha, Genel Psikoloji Kişilik Ve Benlik, 13. Baskı, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1994.
- BUDAK Selçuk, Psikoloji Sözlüğü, Bilim Ve Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2005.
- BURGER Jerry, Kişilik, Psikoloji Biliminin İnsan Doğasına Dair Söyledikleri. Kaknüs Yayıncılık, 1. Basım, İstanbul, 2008.
- CÜCELOĞLU Doğan, İnsan Ve Davranışı, Remzi Kitabevi, 14. Basım, İstanbul, 2013.
- ÇAĞDAŞ Aysel ve SEÇER Zarife, Çocuk Ve Ergende Sosyal Ve Ahlak Gelişimi, Editör: Ramazan Arı, 21. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara, 2002.
- DOĞAN İsmail, Dünden bugüne Türk Ailesi, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 2009.
- ENRIGHT Robert. ve FITZGIBBONS Richard, Helping Clients Forgive: An Empirical Guide for Resolving Anger and Restoring Hope. DC: American Psychological Association, Washington, 2000.
- GOTTMAN John and SILVER Nan, The Seven Principles for Making Marriage Work, Three Rivers Press, New York, 1999.
- GÜLERCE Aydın, Türkiye'de Ailelerin Psikolojik Örüntüleri, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1996.
- İNANÇ Banu, BİLGİN Mehmet ve ATICI Meral, Gelişim Psikolojisi Çocuk Ve Ergen Gelişimi. Nobel Tıp Kitabevi, Adana, 2007.
- KILIÇCI Yedigâr, Okulda Ruh Sağlığı, Şafak Ofset, Ankara, 1989.

KISA Cihad, Carl Gustav Jung'ta Din Ve Bireyleşme Süreci, İlahiyat Vakıf Yayınları, İzmir, 2007.

KÖKNEL Özcan, Kimliğini Arayan Gençliğimiz, Altın Kitaplar, İstanbul, 2001.

KÖKNEL Özcan, Kaygıdan Mutluluğa Kişilik, Altın Kitaplar, İstanbul, 2007.

MASTERSON James, Gerçek Kendilik, Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları, İstanbul, 2014.

ODAĞ Celal, Nevrozlar-2, HOPPV Yayınları, İzmir, 2001.

ÖZGÜVEN İbrahim, Evlilik ve Aile Terapisi, PDREM Yayınları, Ankara, 2000.

ÖZKALP Enver, Davranış Bilimlerine Giriş, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 2002.

ÖZUĞURLU Kurban, Evlilik Raporu, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1990.

SİLAH Mehmet, Sosyal Psikoloji (Davranış Bilimi), Gazi Kitabevi, İstanbul, 2000.

TARHAN Nevzat, Kadın Psikolojisi, Nesil Yayınları, İstanbul, 2005.

THOMPSON Laura, Measuring Forgiveness. In S. J. Lopez, C. R. Snyder (Eds.), Positive Psychological Assessment: A Handbook of Models and Measures, American Psychological Association, Washington, 2003.

WİNNİCOTT Donald Woods, Oyun ve Gerçeklik, 2.Basım, Metis Yayınları, İstanbul, 2013.

YANBASTI Gülgün, Kişilik Kuramları, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 1996.

YAVUZER Haluk, Eğitim Ve Gelişim Özellikleriyle Okul Çağı Çocuğu, 7. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001.

YENİSEY Feridun, Ceza Mevzuatı, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2009.

DERGİLER

AYTEN Ali, Affedicilik ve Din: Affetme Eğilimi ve Dindarlıkla İlişkisi Üzerine Ampirik Bir Araştırma. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2009, 37(2).

- BAYAT Bülent, Bireylerin Benlik Algısı (Benlik Tasarımları), Sistemi ve Bu Sistemin Davranışları Üzerindeki Rolü, Kam. İ. Ş. 2005, 7(2).
- BERRY Jack, WORTHINGTON Everett, O'CONNOR Lynn, VENGEFUL Ruminatıon, and AFFECTİVE Traits. Journal of Personality, 2005, 73(1).
- BROWN Ryan, Measuring Individual Differences in The Tendency to Forgive: Construct Validity and Links with Depression, Personality and Social Psychology Bulletin. 2003, Sayı: 29.
- BUGAY Aslı ve Demir Ayhan, Affetme Arttırılabilir mi? : Affetmeyi Geliştirme Grubu, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2012, 4 (37).
- EATON Judy, STRUTHERS Ward ve SANTELLİ Alexander, Dispositional and State Forgiveness: The Role of Self-Esteem, Need for Structure, and Narcissism, Personality and Individual Differences. 2006, Sayı: 41.
- FU Hong, WATKINS David ve HUI Eadaoin, Personality Correlates of The Disposition towards Interpersonal Forgiveness: A Chinese Perspective, International Journal of Psychology. 2004, 39 (4).
- GEZİCİ Meral ve GÜVENÇ Gülden, Çalışan Kadınların ve Ev Kadınlarının Benlik Algısı ve Benlik-Kurgusu Açısından Karşılaştırılması, Türk Psikolojisi Dergisi, 2005, 18(31).
- KARA Elif, Din ve Psikolojik Açidan Bağışlayıcılığın Terapötik Değeri, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2009, 2(8).
- KARATAŞ Zeynep, Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Empatik Becerileri ve Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2012, Sayı: 23.
- KAYA Burhanettin, Depresyon, Sosyo - Ekonomik Ve Kültürel Pencereden Bakış, Klinik Psikoloji, 2009, 10(6).
- KOHUT Heinz, Introspection, Empathy and The Semi-Circle of Mental Health, J Psychoanal Assoc, Sayı: 63.
- KONSTAM Varda, HOLMES William ve LEVINE Bethany, Empathy, Selfism, and Coping Elements of The Psychology of Forgiveness: A Preliminary Study, Counseling and Values. 2003, Sayı: 47.
- LAWLER-ROW Kathleen ve PİFERİ Rachel, The Forgiving Personality: Predicting A Life Well Lived, Personality and Individual Differences, 2006, Sayı: 41.

- LYUBOMIRSKY Sonja, TKACH Chris ve DIMATTEO Robin, What Are The Differences Between Happiness and Self-Esteem?, Social Indicators Research, 2006, Sayı: 78.
- MACASKILL Ann, MALTBY John ve DAY Liza, Forgiveness of Self and Others and Emotional Empathy, The Journal of Social Psychology, 2002, 142(5).
- MCMULLIN Julie ve CAIRNEY John, Self-Esteem and The Intersection of Age, Class, and Gender, Journal of Aging Studies, 2004, Sayı: 18.
- MEIER Laurenz, ORTH Ulrich, DENISSEN Jaap ve KÜHNEL Anja, Age Differences in Instability, Contingency, and Level of Self-Esteem across The Life Span, Journal of Research in Personality, 2011, Sayı: 45.
- MORSÜN BÜL Ümit ve BİLGİN Tümen, Ergenlik Döneminde Kimlik Ve Bağlanma İlişkileri: Kimlik Statüleri Ve Bağlanma Stilleri Üzerinden Bir İnceleme, Çocuk Ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 2008, Cilt 15, Sayı 1.
- MULLET Etienne, HOUDBINE Anne, LAUMONIER Sophie ve Girard Michelle, Forgiveness: Factor Structure in A Sample of Young, Middle-Aged, and Elderly Adults, European Psychologist, 1998, Sayı: 3.
- NEFF Kristin ve PROMMIER Elizabeth, The Relationship between Self-Compassion and Other-Focused Concern among College Undergraduates, Community Adults, and Practicing Meditators. Self and Identity, 2012, 1(17).
- ORTAHINKAL Jose, VANSTEENWEGEN Alfons ve BURGGRAEVE Roger, Are Demographics Important for Forgiveness?, The Family Journal, 2008, Sayı: 16.
- OTACIOĞLU Sena, Müzik Öğretmeni Adaylarının Benlik Saygısı Düzeyleri ile Akademik ve Çalgı Başarılarının Karşılaştırılması, Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2009, Sayı: 13.
- ÖNER-ALTIOK Hatice, EK Nurcan, KORUKLU Nermin, Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygı Düzeyi ile İlişkili Bazı Değişkenlerin İncelenmesi, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 2010, 1(1).
- ÖZDOĞAN Öznur, İnsanı Anlamaya Yönelik Bir Yaklaşım: Pastoral Psikoloji. AÜİFD, 2006, 47(2).

STRELAN Peter, Who Forgives Others, Themselves, and Situations? The Roles of Narcissism, Guilt, Self-Esteem, and Agreeableness, Personality and Individual Differences, 2007.

ŞAHİN Nesrin Hisli, Batıgün Ayşegül Durak ve Uzun Cemal, Anksiyete bozukluğu; Kişilerarası Tarz, Kendilik Algısı Ve Öfke Açısından Bir Değerlendirme, Anadolu Psikiyatri Dergisi. 2011.

TANGNEY June, Humility: Theoretical Perspectives, Empirical Findings and Directions for Future Research, Journal of Social and Clinical Psychology, 2000.

TOUSSAINT Loren, WILLIAMS David, MUSICK Marc ve EVERSON Susan, Forgiveness and Health: Age Differences in A U.S. Probability Sample, Journal of Adult Development, 2001, Sayı: 8.

WALKER David ve GORSUCH Richard, Forgiveness within The Big Five Personality Model, Personality and Individual Difference, 2002.

WILKINSON Ross, The Role of Parental and Peer Attachment in the Psychological Health and Self-Esteem of Adolescents, Journal of Youth and Adolescence, 2004, 33(6).

TEZCAN Sabahat ve COŞKUN Yadigar, Türkiye'de 20. Yüzyılın Son Çeyreğinde Kadınlarda İlk Evlenme Yaşı Değişimi ve Günümüz Evlilik Özellikleri, Nüfusbilim Dergisi, 2004, Sayı: 26.

YE Shengquan, YU L.u ve Lİ Kin-Kit, Cross-Lagged Model of Self-Esteem and Life Satisfaction: Gender Differences among Chinese University Students, Personality and Individual Differences, 2012, Sayı: 52.

YILDIRIM, İbrahim, Evli Bireylerin Uyum Düzeni, 3P Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji Dergisi, 1993, 1(3).

TEZLER

AKÇA Zeynep, Genç Yetişkinlikte Algılanan Anne-Baba Tutumlarının, Kendini Toparlama Gücü ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012. **(Yüksek Lisans Tezi)**

- AKTAŞ Seniye, 9. Sınıfta Anne Baba Tutumları ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2011. **(Yüksek Lisans Tezi)**
- ALPAY Aslı, Yakın İlişkilerde Bağışlama: Bağışlamanın; Bağlanma, Benlik Saygısı, Empati ve Kıskançlık Değişkenleri Yönünden İncelenmesi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2009. **(Yüksek Lisans Tezi)**
- ALTUNBAŞ Çetin, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2006. **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**
- ASICI Esra, Öğretmen Adaylarının Affetme Özelliklerinin Öz-Duyarlık ve Benlik Saygısı Açısından İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2013. **(Yüksek Lisans Tezi)**
- AYDIN Meral, Masterson Yaklaşımında Borderline Kişilik Bozukluğuna Gelişimsel Yaklaşım, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010. **(Bitirme Projesi)**
- BENCİK Saniye, Üstün Yetenekli Çocuklarda Mükemmeliyetçilik Ve Benlik Algısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, 2006. **(Yüksek Lisans Tezi)**
- BUGAY Aslı, Kendini Affetmeyi Yordayan Sosyo-Bilişsel, Duygusal, Davranışsal Faktörlerin İncelenmesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 2010. **(Doktora Tezi)**
- DEMİR Burcu, Liseye Devam Eden Kız Öğrencilerin Beslenme Alışkanlıkları Ve Beden Algısını Etkileyen Etmenler, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2006. **(Yüksek Lisans Tezi)**
- DEMİRAY Özlem, Evlilikte Uyumun Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır, 2006. **(Yüksek Lisans Tezi)**
- ERDOĞAN Serap, Evlilik Uyumu ile Psikiyatrik Rahatsızlıklar, Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara, 2007. **(Tıpta Uzmanlık Tezi)**

ERGİN Nazire, Evli ve Boşanmış Kişilerin Evlilik Uyumu ve Cinsiyetçilik Açısından Karşılaştırılması, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008. **(Yüksek Lisans Tezi)**

ERMUMCU Ece, Evli Çiftlerde Bağışlama Sürecinin Bağlanma, Stresle Başa Çıkma, Empati ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2014. **(Yüksek Lisans Tezi)**

OTTEKİN Nilgün, Ailelerinden Ayrı Olarak Öğrenim Görmekte Olan Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009. **(Yüksek Lisans Tezi)**

SAYGIN Yeliz, Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Destek, Benlik Saygısı ve Öznel İyi Oluş Düzeylerinin İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008. **(Yüksek Lisans Tezi)**

TAYSİ Ebru, İkili İlişkilerde Bağışlama: İlişki Kalitesi ve Yüklemelerin Rolü, Ankara Üniversitesi, 2007. **(Doktora Tezi)**

YILDIRIM Asiye, Bağlanma Stilleri ile Bağışlama Arasındaki İlişkide Sorumluluk Yüklemelerinin Aracı Rolü, Hacettepe Üniversitesi, SBE, Ankara, 2009. **(Yüksek Lisans Tezi)**

EKLER**EK-A: BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU**

Gönüllü olarak katılmış olduğunuz bu çalışmanın adı: "Sahte Benlik Algısının Evlilikte Suçu Affetme Üzerine Etkisinin İncelenmesi " dir. Çalışma bilimsel bir araştırmadır.

Bu çalışma İstanbul Gelişim Üniversitesi klinik psikoloji yüksek lisans tezi kapsamında Prof. Dr. Ali Kemal Erdemoğlu danışmanlığında Rüya Meydancı tarafından yürütülmektedir.

Araştırmanın amacı sahte benlik algısının evlilikte suçu affetme üzerine etkisinin incelenmesidir. Bu amaçla size sahte benlik algısının evlilikte suçu affetme ile ilişkili bilgiler yanında diğer kişisel bilgileriniz ve evlilikteki deneyimleriniz hakkında bilgilerinize başvurulacaktır.

Araştırma esnasında vereceğiniz bilgiler tamamen gizli tutulacak ve kişisel bir değerlendirme yapılmayacaktır. Bu nedenle çalışma kapsamında kimlik bilgileriniz istenmemektedir. Yüksek lisans tezi kapsamında tamamen bilimsel amaçla yapılan bu çalışmada toplanan veriler araştırma sonunda toplu olarak analiz edilecektir. Araştırma esnasında toplanan veriler bilimsel amaçlı ve klinik pratiğe katkı sağlamak amacıyla kullanılacaktır.

Formdaki maddeleri tüm samimiyetinizle eksiksiz ve doğru bir şekilde cevaplamanız araştırmanın güvenilirliği açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır.

Bilgilendirilmiş gönüllü onam formundaki tüm açıklamaları okudum, araştırmacının anlattıklarını dinledim, anladım. Çalışmada kişisel bilgilerimin gizli tutulacağı ve araştırma dışında başka amaçlarla kullanılmayacağı bana açıklandı. Araştırma öncesinde istediğim soruları sordum ve cevaplarını aldım. Bu araştırmaya gönüllü olarak hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Tarih: .....

İmza: .....

Açıklamaları Yapan;

Tarih

İmza

Rüya Meydancı

Tel: 0532-4523068

e-mail: ruyameydanci@hotmail.com

EK-B: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın katılımcılar;

Aşağıda sizi tanımamıza yönelik bazı sorular bulunmaktadır. Sorulara içtenlikle cevap vermeniz araştırmanın güvenilirliği açısından önem taşımaktadır. Test üzerinde kimliğinizi belirten herhangi bir soru bulunmamaktadır. Bu nedenle her soru için mümkün olduğunuzca samimi bir şekilde size uyan cevabı işaretleyiniz. Lütfen her maddeyi cevaplandığınızdan emin olun.

Katılımınız için teşekkür ederim.

1. Cinsiyetiniz?

Kadın

Erkek

2. Kaç yaşındasınız?.....**3. Eşiniz kaç yaşında? .....****4. Eşinizle nasıl evlendiniz?**

Görücü

Flört

5. Evlilik süreniz?

1-11 ay

1-5 yıl

5-10 yıl

10 yıl ve üzeri

6. Ailenizin gelir düzeyi nedir?

düşük

orta

yüksek

7. Eğitim durumunuz nedir?

Okur-yazar değil

Okur-yazar ama okula gitmemiş

İlkokul

Orta okul

Lise

Yüksek okul

Üniversite ve üstü

EK-C: EVLİLİKTE SUÇU AFFETME ÖLÇEĞİ

Belirtilen ifadelerin HER BİRİ SUÇA KARŞILIK OLARAK KESİNLİKLE YAŞAYABİLECEĞİNİZ **OLASI** DUYGU, DÜŞÜNCE VE DAVRANIŞLARI TANIMLAMAKTADIR. Lütfen, aşağıdaki derecelendirme ölçeğini kullanarak her ifadeye ne ölçüde katılıp katılmadığınızı belirtiniz.

1	2	3	4	5	6				
Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz katılmıyorum	Biraz katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum				
1	Davranışlarından dolayı eşimle konuşmakta daha az istekliyim.			1	2	3	4	5	6
2	Beni incitmesine rağmen ilişkimizi yürütebilmemiz için yaşananları tamamen bir kenara bıraktım.			1	2	3	4	5	6
3	Davranışlarından dolayı eşime daha kolay kızabiliyorum.			1	2	3	4	5	6
4	Olanlar için eşimin kendini suçlu hissetmesini sağlıyorum.			1	2	3	4	5	6
5	Eşim bu şekilde davrandığından beri, ilişkimizi eski haline koymak için elimden geleni yaptım.			1	2	3	4	5	6
6	Eşim bana nasıl davrandıysa bende ona aynı şekilde davranmak isterdim.			1	2	3	4	5	6
7	Yaşananlar nedeniyle eşimi sevmekte zorlanıyorum.			1	2	3	4	5	6
8	Yaptıklarından dolayı hala eşime karşı biraz kin besliyorum.			1	2	3	4	5	6
9	Bütün yönleriyle, tamamen eşimi affettim.			1	2	3	4	5	6
10	Eşimi yakın zamanda affettim.			1	2	3	4	5	6

EK-D:SAHTE BENLİK ALGISI ÖLÇEĞİ

Bu anketlerden elde edilen sonuçlar bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Sizden istenilen bu ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendiriniz ve sizin için en uygun seçeneğin karşısına çarpı (X) işareti koymanızdır. Her sorunun karşısında bulunan; **(1)Hiç Katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Kararsızım (4) Katılıyorum ve (5) Tamamen Katılıyorum anlamına** gelmektedir. Lütfen her ifadeye mutlaka TEK yanıt veriniz ve kesinlikle BOŞ bırakmayınız. En uygun yanıtı vereceğinizi ümit eder katkılarınız için teşekkür ederim.

1	Başkalarının görüşünden farklı olsa bile ne düşündüğümü söylerim.	1	2	3	4	5
2	Görüşlerimi açıkça söyleyemem.	1	2	3	4	5
3	Farklı bir şekilde davranmak istesem de bunu çoğunlukla başaramam.	1	2	3	4	5
4	İnsanların beni gerçekte olduğum gibi görmelerine izin vermem.	1	2	3	4	5
5	Benim düşüncelerim başkaları için önemli değildir.	1	2	3	4	5
6	Diğer insanlar gibi görünerek gerçek benliğimi saklarım.	1	2	3	4	5
7	Gerçekten kim olduğumu gösteren şekilde hareket ederim.	1	2	3	4	5
8	Başkalarını üzeceğimi düşündüğümde, gerçek düşüncelerimi gizlerim.	1	2	3	4	5
9	Dışarıya söylediklerim, içimde düşündüklerimden farklıdır.	1	2	3	4	5
10	Bir şey düşünsem bile, farklı bir şey söylemeye eğilim gösteririm.	1	2	3	4	5
11	İnsanlar gerçekte nasıl bir insan olduğumu bilselerdi, benden hoşlanmazlardı.	1	2	3	4	5
12	Duygularım hakkında başkalarıyla açıkça konuşabilirim.	1	2	3	4	5
13	Diğer insanların düşüncelerine katılmadığımda sessiz kalırım.	1	2	3	4	5
14	Diğer insanlardan farklı görünmeyi sevmem.	1	2	3	4	5
15	Diğer insanların nasıl hissettiğini düşünerek çok zaman harcarım.	1	2	3	4	5
16	Başkalarının hissettikleri benim hislerimden daha önemlidir.	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı- Soyadı : Rüya Meydancı

Doğum Yeri ve Tarihi : Almanya-15/01/1975

EĞİTİM DURUMU

İlkokul Eğitimi : Westerwald Haupt Und Grund Schule, Almanya,1986.

Ortaokul Eğitim : Zeytinburnu İlköğretim Okulu,1989.

Lise Eğitimi : Ataköy Lisesi,1992.

Lisans Eğitimi : Hacettepe Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi,1997. (Genel akademik ortalama, 3.05).

Yabancı Dil : İyi derecede Almanca, Orta derecede İngilizce.

İŞ DENEYİMİ

Projeler : 1994-1995 Güz dönemi Staj Projesi; “Anaokulu Değerlendirme Çalışması”: 1. SHÇEK Bahçelievler A.İhsan Yazman Kreş ve Gündüz Bakımevi, Ankara. 2. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Sevda Sabancı Kreş ve Anaokulu, Şehremini-İstanbul.

Gönüllü Çalışmalar : “Her eve bir gönüllü uzman” projesi; Mutlu Yuva Mutlu Yaşam Derneği, Çınar Evi, Başakşehir-İstanbul; 2011-2012.

- “Gelişimsel Temas Oyun terapisi grup çalışması”, Mutlu Yuva Mutlu Yaşam Derneği, Çekmeköy-İstanbul; 2013.

- “Çocuk Susar Sen Susma İstismara Sessiz Kalma”, Göktürk Anneleri , İstanbul; 2015-2016.

Stajlar : Türkiye Sağlık ve Tedavi Vakfı Tıp Merkezi Hastanesi Çocuk Servisinde Staj, Ankara; 13/11/1995 - 25/12/1995.

- 1995-1996 Güz Dönemi Entegre Eğitimi Stajı; Pırılı Yuva, Ankara; 15/11/1995-03/01/1996.

- Özel İlgü Özel Eğitim Merkezi'nde Fiziksel Engelli Çocukların Eğitimi Sraji, Ankara; 15/12/1995 - 24/04/1996.

- 1995-1996 Bahar Dönemi Entegre Eğitimi Stajı; Yumak Anaokulu, Batıkent, Ankara; 21/03/1996 – 30/05/1996.

- Okulöncesi Dönemde Sanat Eğitimi Stajı; SHÇEK Bahçelievler A.İhsan Yazman Kreş ve Gündüz Bakımevi, Ankara; 10/04/1996 – 21/06/1996.

- İşitme Engelli Çocukların Eğitimi Stajı; Betül alış, Ev Ziyareti, Batıkent -Ankara; 27/10/1996 – 01/05/1997.
- Psikopatoloji Staj alışması; Sarayköy Çocuk Esirgeme Kurumu, Ankara; 12/11/1996 - 29/04/1997.
- 1997 Yaz Stajı; Ertuğrul Őimřek Sağlık Ocağı, Ankara; 27/06/1997 -23/07/1997.
- Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı; Yaz Stajı; Surp Pirgi Ermeni Hastanesi (Psikiyatri Polikliniği- Psikiyatri ve Bağımlılık Servisi); 01/08/2015-31/08/2015.
- Çalıştığı Kurumlar:** Yonca zel Eğitim Sağlık Kreş Ltd. Őti., Bursa; 01/12/2001 - 15/07/2002. - Han Batur Yüzme Kulübü; Sporcu Performans-Motivasyon Danışmanlığı, İstanbul; 2007-2011.
- Mutlu Yuva Mutlu Yaşam Derneği, Gönüllü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Uzmanı, İstanbul; Kasım 2011- Halen.
- Sancaktepe Belediyesi, Fatma Ana Mutlu Evler, Pedagojik ve Aile Danışmanlığı, İstanbul; Nisan 2014- 30 Haziran 2014.
- Kalyon Holding, “Sanatla Performans ve Motivasyon Artırma Grup alışması”; 20 Kasım 2014, İstanbul.
- TRT Diyanet TV, “Yusuf’un Dünyası” izgi Dizi Danışmanlığı; Nisan 2014 – Aralık 2014.
- Kalp Gz Eğitim ve Danışmanlık Merkezi, Pedagojik ve Aile Danışmanlığı, İstanbul; Eylül 2014- Halen.
- Ev hanımları ile Sanat Terapisi Grup alışması; Mart-Nisan/2015, 8 hafta.
- Safir Psikolojik Danışmanlık Merkezi, John Hopkins Anadolu Hastanesi Sanat Terapisi İle Hemşire Destek Programı, Aralık 2015- Haziran 2016.
- Safir Psikolojik Danışmanlık Merkezi, 2015- halen.
- Mutlu Günler Gelişim, Eğitim ve Danışmanlık Merkezi (Merkez Kurucusu); Ekim 2015- Halen.
- Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu Çocuk Gelişimi Bölümü ğretim Görevlisi (Yarı Zamanlı), Őubat 2016-Halen.

KATILDIğI KONGRE VE ÇALIŐTAYLAR:

- New Forest Parent Education Program; Margaret Thompson & Cathy Laver-Bradbury. 2nd International Congress Of Attention Deficit And Hiperactivitiy Disorder “Living With ADHD” Organized By ADHD Europe; 28/02/2013.
- 2nd International Congress Of Attention Deficit And Hiperactivitiy Disorder “Living With ADHD” Organized By ADHD Europe; 1-3/03/2013.
- Cognitive XI International Cognitive Neuroscience Meeting (11. Uluslar Arası Kognitif Nörobilim Kongresi); 2-4/05/2014.

-1. Uluslararası Disleksi Kongresi; 22-23/06/2014.

ALMIŞ OLDUĞU DİĞER EĞİTİMLER:

- Denver-II Gelişimsel Tarama Testi-Hacettepe Üniversitesi,1997; 12/12/2010 Güncelleştirme Eğitimi.
- Nöropsikolojik Test Eğitimi Uygulama Sertifikası; Stroop Testi Tbag Formu, Sayı Dizisi Öğrenme Testi Ve İşaretleme Testi. Prof.Dr.Sirel Karakaş, Psk.Dr.Elvin Doğutepe Dinçer, Uzm.Psk.Başak Karateke;18-19/12/2010
- Nöropsikolojik Test Eğitimi Uygulama Sertifikası; Raven Standart Progresif Matrisler Testi. Prof.Dr.Sirel Karakaş,Yrd.Doç.Dr.Elvin Doğutepe Dinçer, Uzm.Psk.Sevil Turgut Turan. 30/04-01/05/2011.
- Nöropsikolojik Test Eğitimi Uygulama Sertifikası; Çizgi Yönünü Belirleme Ve Wisconsin Kart Eşleşme Testi. Prof.Dr.Sirel Karakaş,Yrd.Doç.Dr.Murat Kurt, Uzm.Psk.Sevil Turgut Turan. 14-15/05/2011.
- Pare (İşitme, Dil Ve Konuşmayı Öğretme Yöntemi, Plansız Anı Resimleme) Yeterlilik Belgesi. Dr.Fulya Yalçinkaya,Hacettepe Üniversitesi.
- NewNLP- Deneyimsel Tasarım Öğretisi Practicener Ve NewNLP-Deneyimsel Tasarım Öğretisi Master Trainer 2010 Aralık-2011 Nisan
- İK(İnsan Kaynakları Bataryası) Dia5, Mesleki Eğilim Formu, Genel Yetenek Testi. Doç.Dr.Erdoğan Gültekin.
- Gilliam Otistik Bozukluk Derecelendirme Ölçeği-2, Türkçe Versiyonu; İbrahim Diken; 13/11/2011.
- Oyun Terapisi; Dr. Psikolog Selen Ayas. Psikoloji Eğitimleri ve Terapileri Derneği, 19-20/11/2011, 18 saat.
- Introductory Jungian Sandplay Workshop; MA, ATR-, CST-T(ISST), Jungian Psychotherapist Lenore F. Steinhart. 12-14/02/2012, 24 hours.
- MMPI ve TAT; Psk. Selen Ayas; Psikoloji Eğitimleri Ve Terapileri Derneği. 2-6/02/2012.
- WISC-R, Psk.Selen Ayas; Psikoloji Eğitimleri Ve Terapileri Derneği. 20-22/02/2012, 1-2/12/2012.
- Aile Danışmanlığı Sertifikası, Psikolojik Destek Derneği. 100 saat. 15.04.2012.
- Aile Danışmanlığı Sertifikası, Süleyman Demirel Üniversitesi ve Psikolojik Destek Derneği, 450 saat, 15/12/2012-05/10/2013.
- Çocuk Objektif Testler; Psk. Selen Ayas; Psikoloji Eğitimleri Ve Terapileri Derneği. 5-6/05/2012, 16-17/06/2012.

-CAT ve Louisa Duss Psikanalitik Hikayeler Test Eğitimi; Psk. Selen Ayas; Psikoloji Eğitimleri Ve Terapileri Derneği.

-Expressive Art Therapy Summer School;

- “Artistic Practices for Self Supervision: Developing Compassion Empathy in Clinical Practice”, Ph. D, ATR-BC Michael Franklin;
- “Building Resilience of Trauma through Yoga and Meditation”, MA Jaquetta Jo McBride;
- “Images and Words within the Context of Art Therapy”, MA-ART Rina Lerner Büberoğlu.

6-10/06/2012, 30 hours of Theory and Practice in a group format.

-Şema Terapi: Model Ve Teknikler. Psikiyatrist Dr. H. Alp Karaosmanoğlu; 2-9/07/2012.

-Trauma-Informed Art Therapy Certificate Level One; PhD, LPCC, LPAT, ATR-BC, CTS Cathy A. Malchiodi. 21-23/09/2012, 18 hours.

-Experiential Play Therapy; Ed. D. Byron E. Norton, Ed. D. Carol C. Norton. 27-30/09/2012; 28 hours.

-Stanford-Binet Zeka Testi; Psk. Selen Ayas; Psikoloji Eğitimleri Ve Terapileri Derneği. 17-18/11/2012.

-Client Centered Play Therapy; BA. S. W (Hons) Med. Sc. S. W. Reyhana Seedat. 13-16/ 12/ 2012; 30 hours (30 C. E V Credits) of training in International Service Provider- Association For Play Terapy.

-Nöropsikolojik Test Eğitimi Uygulama Sertifikası; Görsel İşitsel Sayı Dizileri Testi B Formu, Raven Standart Progresif Matrisler Testi ve Çizgi Yönünü Belirleme Testi. Prof.Dr.Sirel Karakaş, Doç.Dr.Emel Erdoğan Bakar. 09-10/02/2013.

-Filial Therapy; BA. S. W (Hons) Med. Sc. S. W. Reyhana Seedat. 19-20/02/2013; 15 hours (15 C. E V Credits) of training in International Service Provider- Association For Play Terapy.

-Developmental Touch Therapy; BA. S. W (Hons) Med. Sc. S. W. Reyhana Seedat. 21-22/ 02/ 2013; 15 hours (15 C. E V Credits) of training in International Service Provider- Association For Play Terapy.

-Jungian Sandplay Therapy Workshop; MA, ATR-, CST-T(ISST), Jungian Psychotherapist Lenore F. Steinhart. 4-6/03/2013, 18 hours.

-Expressive Play Therapy; BA. S. W (Hons) Med. Sc. S. W. Reyhana Seedat. 4-7/ 04/ 2013; 30 hours (30 C. E Credits) of training in International Service Provider- Association For Play Terapy.

-Anxiety Traps, CBT Antidotes (Anksiyete Tuzaklarına Kognitif Davranışçı Terapi Çözümleri); Dr. Christine A. Padesky. 27-28/04/2013, 12 hours.

-Somatik Deneyimleme (Somatic Experiencing) Giriş Eğitimi; Klinik Psikolog, Psikoterapist, Psiko travmatolojist, Süpervizör Ursula Fürstenwald. 4-5/05/2013, İstanbul Bilgi Üniversitesi.

-Somatic Psychology and Body-Based Interventions Training and Workshop; "Going to the Source: Neurobiological Awareness in Healing Traumatic Stress through the Lifespan"; MA Jaquetta Jo Mc Bride. 18-19/05/2013; 14 hours.

-Expressive Art Therapy Training and Workshop; "Creating our Dialogues: Surfacing the Voices of Fragility and Resiliency Through Art, Writing, and Contemplative Witnessing"; Ph. D, ATR-BC Michael Franklin. 20-22/05/ 2013; 21 hours of theory and practice in a group format.

-Borderline Ve Narsistik Kişilik Bozukluklarında Şema Terapi Uygulamaları; Psikiyatrist Dr. H. Alp Karaosmanoğlu; 25-26/05/2013.

-Öğrenme Güçlüğü Bataryası; Prof. Dr. Sirel Karakaş, Doç. Dr. Emel Erdoğan Bakar; 8-9/06/2013.

-Hasan Kalyoncu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı 1.HKU Psikoterapi Yaz Kampı;

- "Bağlanma Teorisi ve Terapisi", Dr. Jaswant Guzder, Dr. Radhika Santhanam Martin;
- "Psikoterapotik Müdahale ve Değerlendirme Planı", Dr. Jaswant Guzder, Dr. Radhika Santhanam Martin, Dr. Sadeq Rahimi;
- "Çocuk ve Aile Temelli Değerlendirmeler ve Terapiler", Dr. Jaswant Guzder;
- "Bireysel ve Toplumsal Travmanın Değerlendirilmesi", Dr. Jaswant Guzder, Dr. Radhika Santhanam Martin;
- "Psikanalizde Yeni Yaklaşımlar", Dr. Sadeq Rahimi;
- "Öyküsel (Narrative) Terapi", Dr. Radhika Santhanam Martin;
- "Psikoterapide Yeni Bilgi ve İletişim Teknolojileri", Dr. Radhika Santhanam Martin, Dr. Sadeq Rahimi;24/06-4/07/2013.

-Hızlı Okuma Eğitimi Eğitimi; Psk.Dan Fazlı Tatar, 26/07/2013.

-Working with Therapeutic Cards; Presenters& Trainer Yehuda Shacham. European School Psychology Centre for Training (ESPCT), 7-8/09/2013.

-ADHD Techniques and Strategies to help the Angry Child; BA. S. W (Hons) Med. Sc. S. W. Reyhana Seedat. 5-6/ 12/ 2013; 15 hours (15 C.E Points) of training in International Service Provider- Association For Play Therapy.

-Play Therapy With Traumatized Children; BA. S. W (Hons) Med. Sc. S. W. Reyhana Seedat. 19-22/ 09/ 2013; 30 hours of training in International Service Provider- Association For Play Terapy.

-Short Term Play Therapy; BA. S. W (Hons) Med. Sc. S. W. Reyhana Seedat. 7-8/ 12/ 2013; 15 hours (15 C.E Credits) a workshop in International Service Provider- Association For Play Terapy.

-1.Düzye Emdr; Ma. Emre Konuk, Prof. Dr. Ümran Korkmazlar, Psk. Asena Yurtsever; 19-22/12/2013.

-Level One Theraplay® and Marschak Interaction Method; Marlo L. R. Winstead. 24-27 April 2014, Approved by the Theraplay Institute APT Provider Number: 95-008 (26 CE Credit)

-Group Theraplay Method; Marlo L. R. Winstead. 28 April 2014, Approved by the Theraplay Institute APT (6,5 CE Credit)

-Konuşma Sesleri Gelişim Testi (KSGT), Artikülasyon Testi (AT), Fonem (Konuşma Sesi) Tespit Etme Eğitimi; Dr.Fulya Yalçinkaya.

-"EMDR Terapisi ve Aile Terapisine Entegrasyonu" Çalıştayı; M. A. Michell Silvestre. 7-8/06/2014.

-İntermodel Dışavurumcu Sanatlar veYaratıcılık Programı- 1.Yıl; Klnk. Psk. Avi Goren Bar; İstanbul Bilgi Üniversitesi.

- 1. Modül; Resim, Hareket, Drama ve Müzik Gibi Sanat Araçlarının Kullanımı; 4-6/10/2013.
- 2. Modül; "Estetik Mesafe" Kavramı, "Gestalt Bakış Açısı"nın Projektif Teknikleri; 7-8/12/2013.
- 3. Modül; Bilinçaltının Yaratıcı Gücü, Çeşitli Semboller, İmgeler ve Rüyaların sunduğu Zengin Kaynaklar; 15-16/03/2014.
- 4. Modül; diğer Üç Modülün Bir Bütün Olarak Ele Alınışı, Kişisel Gelişim ve Dönüşüm Yolculuğu; 14-15/06/2014.

-Somatik Deneyimleme, 1. Modül; Klinik Psikolog, Psikoterapist, Psiko travmatolojist, Süpervizör Ursula Fürstenwald; 4-9/07/2014.

- "EMDR ve Ergenlerde Performans Geliştirme" Çalıştayı; M.A. Sophia Barna; 04/08/2014.

-Dans Terapisi; Dr.Marcia B.Leventhal, Dr. İlene Serlin; 18-21/04/2013, 15-18/11/2013, 7-10/02/2014, 8-12/05/2014, 5-8/09/2014. 28/11-01/12/2014, 6-9/02/2015.

-İntermodel Dışavurumcu Sanatlar ve Yaratıcılık Programı- 2.Yıl; Klnk. Psk. Avi Goren Bar; İstanbul Bilgi Üniversitesi.

- 1.Modül; Grup Dinamiklerinde Dışavurumcu Sanat Terapisi; 11-12/10/2014.
- 2. Modül; Ailede Dışavurumcu Sanat Terapisi; 13-14/12/2014.
- 3. Modül; Sanatla Tanı Koymak; 14-15/02/2015.
- 4. Modül; Dışavurumcu Sanat Terapisinde Danışman/ Danışan İlişkisi; 18-19/04/2015.

-Çocuklarla Oyun Terapisi ve EMDR; BA. S. W (Hons) Med. Sc. S. W. Reyhana Seedat. 8-9-10/05/2015.

- Expressive Art terapy Training and Workshop; "The Full Democracy of Healing Images In Times Of Personel-Communal Sruggle"; Ph. D, ATR-BC Michael Franklin. 21 hours of theory and practice in a group format; 24-25-26/05/2015.

-Çocuklara Ve Ergenlere Yönelik Sanatla Psikoterapi;Klnk. Psk. Avi Goren Bar; 6-7/10/ 2015.

- İleri Seviye Öğrenme ve Öğretme Teknolojileri; Dr. Wyatt Woodsmall; 9-10-11/ 10/ 2015.

- İntroduction to Jungian Psychology Program;

- The Archetypes; 02/10/2015.
- The Hero Quest – Post Modern Career; 16/10/2015.
- The way of the Dream; 23/11/2015.
- The use of Jungian Sand Tray – Creative Approach to Jungian Psychotherapy; Total of 32 hours. Facilator; Ph. D. Avi Goren-Bar. Clinical & Educational Psychologist, Registered Expressive Art Therapist, Graduate of the Jerusalem Three Year Jungian Program, Graduate of Six Years Jungian Analysis. 11/12/2015.

-“ The Wisdom of The Dreambody”, Process- Oriented Psychology (Process Work); Module 1: “Riding The Hors Backwards”. 16 hours. Marianne Sinner, Stephan Müller; Processwork-Institute, Zurich/Switzerland. 5-6/11/2016.

-“EMDR Children & Adolescents Level 1”, Prof. Dr. Ümran Korkmazlar, EMDR Europe Accredited C&A Trainer, İstanbul, 25-26/12/2016.

-“Travma ve Krizlerde” Dışavurumcu Sanat Terapi Yöntemleri Kısa Dönemli Müdahale. Facilator; Ph. D. Avi Goren-Bar. Clinical & Educational Psychologist, Registered Expressive Art Therapist, Graduate of the Jerusalem Three Year Jungian Program, Graduate of Six Years Jungian Analysis. 24-25/02/2017.

- “Narratives and Metaphors İn Play Therapy”, BA. S. W (Hons) Med. Sc. S. W. Reyhana Seedat, 15 hours (15 C.E Credits) a workshop in International Service Provider- Association For Play Terapy, İstanbul, 17-18/ 04/ 2017.

- Modern Psikopatoloji, Prof.Dr. Kemal Sayar.
- AGTE Ve Gesell Gelişim Testleri, Yrd.Doç. Dr. Müge Yukay Yüksel.
- Louisa Duss Psikanalitik Hikayeler Test Eğitimi, Uzm.Psk.Özen İlhan.
- Metropolitan Okul Olgunluğu Test Eğitimi, Uzm.Psk.Feyza Gökalp.
- D2 Ve Frankfurter Dikkat Test Eğitimi, Uzm.Psk.Feyza Gökalp.
- Porteus Labirentleri Test Eğitimi, Uzm.Psk.Çağla Dortuoğlu.
- Dikkat Ve Algı Testleri, Frostig,Bender Gestalt, Burdon Ve Benton Eğitimi. Yrd.Doç.Dr.Müge Yukay Yüksel.
- Klinik Batarya; MMPI, Beier Cümleme Tamamlama, Kaygı Ölçekleri, Umutsuzluk Ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği Eğitimi. Yrd.Doç.Dr.Erdoğan Gültekin.
- Çözüm Odaklı Kısa Süreli Terapi Eğitimi. Uzm.Klinik Psk.Olcay Güner; 18-19/06/2011.
- Çocukluk Ve Erkenlik Dönemi Ruh Sağlığı Eğitimi. Prof.Dr.Mücahit Öztürk; 01-08 /07/ 2011.
- Dışavurumcu Sanat Terapisi. Uzm.Klinik Psk. Olcay Güner, Psk.Nur Dinçer Genç; 29-30/07/ 2011.
- Psikolojik Travmaya Bir Müdahale Yöntemi. Uzm.Klinik Psk.Olcay Güner, Psk.Nur Dinçer Genç; 31/07/2011.
- Arkabahçe'deki Pusula , Staj Programı-I (1 Ekim-30aralık 2011- 106 saat)
  - Sanat Terapisi Uygulaması. Kln.Psk. Olcay Güner, Psk. Nur Dinçer Genç; 01/ 10/ 2011.
  - Ön Görüşmenin Temel Unsurları Nelerdir? Kln.Psk.Deniz Yücelen, Psk Nur Dinçer Genç; 02/ 10/ 2011.
  - Psikiyatrik Görüşmenin Temel Unsurları Nelerdir? Psikiyatrist Dr.Tonguç Demir Berkol; 02/10/2011.
  - Bilişsel Davranışçı Terapi Teknikleri. Prof.Dr.Mehmet Zihni Sungur. 9/10/2011.
  - Kişiler Arası İlişkiler. Psk. Ece Oral; 15/10/2011.
  - Klinik Çocuk Psikolojisinde Değerlendirme Yöntemleri Ve Psikolojik Testler. Psk. Füsun Aygölü; 18/10/2011.
  - Genogram Kullanımı. Psk.Aslıhan Özcan, Ma, Lpca; 21/10/2011.
  - Şema Terapi;Psikiyatrist Dr.Alp Karaosmanoğlu; 22/10/2011.
  - Gestalt Psikolojinin Temel Alındığı Grup Çalışması; Eda Arduman; 29/10/2011.
  - Psikolojik Danışmanlıkta Yaratıcı Teknikler; Prof. Dr. A. Esra Aslan; 30/10/2011.

- Psikoterapide Çözüm Odaklı Kısa Süreli Yaklaşımın Yeri. Kln.Psk.Olcay Güner; 30/10/2011.
- Kuşbakışı Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi; Prof.Dr.Yankı Yazgan; 31/10/2011.
- Klinik Çocuk Psikolojisinde Yönlendirilmemiş Oyun Terapisi Ve Diğer Oyun Terapisi İle Karşılaştırılması, Psk.Fusun Aygözü;1/11/2011.
- Çocuk Ve Ergenlerde Cinsel Gelişim; Psk.Nur Dinçer Genç; 14/11/2011.
- DEHB Ve Öğrenme Bozuklukları Nasıl Tanınır?; Psk.Nur Dinçer Genç; 19/11/2011.
- 8 Nörogelişimsel Alan Ve Okul Sorunları; Klnk.Psk.Olcay Güner, Psk.Nur Dinçer Genç; 20/11/2011.
- Konuşma Bozuklukları; Özlem Bilgili Akgün; 21/11/2011.
- “Boşanıyorum! Peki, Ya Çocuklar?”; Kln. Psk.Olcay Güner; 25/11/2011.
- Aile Ve Çift Terapisi; Psk.Eda Arduman; 26/11/2011.
- Dışavurumcu Sanat Terapisini Tanıma Ve Deneyimleme; Kln. Psk.Olcay Güner; Psk.Nur Dinçer Genç, Psk.Aslıhan Özcan; 3/12/2011.
- Cinsel İşlev Bozuklukları; Dr. Tonguç Demir Berkol; 4/12/2011.
- Psikolojik Travma Ve Müdahale Yöntemi; Kln. Psk. Olcay Güner, Psk.Nur Dinçer Genç; 11/12/2011.
- Kişisel Gelişme Grupları Ve Grup Dinamikleri; Leyla Navaro; 12/12/2011.
- Bağımlılık Nedir Ve Nasıl Tedavi Edilir?; Dr.Tonguç Demir Berkol; 17/12/2011.
- Psikolojide Dinamik Ekol; Klnk. Psk.Yavuz Erten; 18/12/2011.
- Mesleki Kariyer Planlama; Prof. Dr. Esra Aslan; 24/12/2011.
- Psikolojide Araştırma Yöntemleri, Dr.Mustafa Otrar; 25/12/2011.
- Psikolojide Yayın Hazırlama Ve Kongrelere Hazırlanma; Psk.Aslıhan Özcan; 25/12/2011.
- Kültler Ve Tehlikeli Grup Yapıları; Psk.Havva Aydın; 26/12/2011.
- Klinik Psikoloğun Sahip Olması Gereken Özellikler; Klnk.Psk.Olcay Güner, Psk.Nur Dinçer Genç; 30/12/2011.

-Aldatma; Nurçin Sarımurat Baydemir; 24/02/2012.

- Temel Nörofizyoloji Kursu 1, Dr.Bülent Madi. 3/01-14/02/2012, 12 Saat.
- Psikoza Psikoanaliz Nasıl Bakıyor? Psikiyatrist, Psikoanalist Ayla Yazıcı. 6/04/2012.
- Sosyal Beceri Eğitiminde Oyunların Kullanımı, Psk. Bilge Aygün, 2-9-16-23/05/2012; 8 Saat.
- Dikkat Geliştiren Bireysel ve Grup Çalışmaları; Psk. Bilge Aygün. 25.06.2012.
- Narsizim, Psk.HakanKızıltan. 16/10/2012.
- Çocuk Psikiyatrisi Pratiği; Psikiyatrist Dr. Zerrin Topçu; 25/11/2012.
- Kanser Psikolojisi "Kanser Olduğumu Çocuğuma Nasıl Söylerim?", Psk. Pelin Erbil; 22/01/2013.
- Bilişsel Davranışçı Terapiler ve BDT'nin Dünü, Bugünü, Yarını; Prof. Dr. Zihni Sungur; 6/03/2013.
- Okulda Zorbalık; Prof. Dr. Yankı Yazgan; 10/3/2013.
- Mental Aritmetik; Dilek Ertaş; IQ Akademi; 13/03/2013.
- Geçmişle Günümüz Arasında Sıkışmış Kadın, Erkek ve Çift. Psikanalist, Klnk. Psk. (Paris VII Psikoloji Fakültesi) Bruno Clavier; 14/03/2013.
- Kognitif Davranışçı Terapi Teknikleri; Psk. Ceren Acartürk; 18/03/2013.
- Travma Erken Müdahale; Psk. Şirin Atçeken; 18/12/2013.
- Vaka Analizi Zirveleri, "Depresyon Vaka Analizi Zirveleri Programı"; 22-23/03/2014.
- Theraplay Grup Süpervizyon, 29-30/04/2014.
- Beykent Üniversitesi Psikoloji Günleri; 8-9/05/2014.

